

- Voorzitter** : Jan-Willem Hermans
Broekmorgen 28 - 5401 PK Uden
Tel.: 0413-269804
- Secretaris** : José Escher
Kruisstraat 13 - 5388 CH Nistelrode
Tel.: 0412-650180
- Penningmeester** : Anita van den Acker
Raam 523 - 5403 TM Uden
Tel.: 0413-253151
- Bestuursleden** : Peter van de Braak, Jacques Raats en John Opdam
- Bankrelatie** : ABN-AMRO Uden, IBAN rekeningnr.: NL93ABNA 060.99.68.254

♫HET BRUUIJSEL♫- nummer 2 - 2013

- Redactieleden** : Liesbeth Verkaar, Mignon van den Wittenboer,
Jan-Willem Hermans, John Hermans en Peter Noy.
- Typewerk + correctie:** Tineke Huijs
Plantsoen 30, Heesch
Tel.: 0412-451911
E-mail: tenphuijs@home.nl
- Mignon van den Wittenboer
Stoppelveldseweg 1a, Heeswijk-Dinther
Tel.: 0413-785338
E-mail: mignonwittenboer@hotmail.com
- Eindredactie + kopij** : Peter Noy
Eikenwal 186 - 5403 KD Uden
Tel.: 0413-251691
E-mail: pknoy@hetnet.nl
- Drukwerk + omslag** : Graphiset B.V. te Uden.
- Samenstelling** : Graphiset B.V. te Uden.
- Verspreiding** : Lies Schoenmakers (coördinatie), Dorien en Theo Versteegden e.v.a.

♫HET BRUUIJSEL♫verschijnt 4x per jaar in een oplage van 300 exemplaren (incl. links)

- Clubgebouw** : De Groenhoeve
Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij)
Tel.: 0413-250047
- Website Vogelwacht** : www.vogelwachtuden.nl **E-mail:** info@vogelwachtuden.nl

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar toestemming voor hebben gegeven.
Men dient dan wel het Bruuijsel als bron te vermelden.

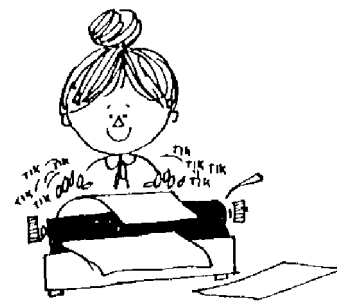
Inhoudsopgave

Colofon.....	Redactie	01
Inhoudsopgave	Redactie	02
Mededelingen van de Redactieé	Redactie	03
Van de Bestuurstafelé	José Escher	04
In Memoriamé ôRiet van Boekel-Lamersô.....	Jan-Willem Hermans	05
Vogelwacht Uden goes Turkey	Jan-Willem Hermans	06
Oeverzwaluwnesten? Geef ze door!	Marc Poulussen	18
Bijzondere Waarnemingen	Peter van de Braak	19
Jaarverslag 2012; Werkgroep Stootvogels	William van der Velden	20
Opening natuurpad bij de Groenhoeve	Liesbeth Verkaar	26
Vakantie op Tiengemetén.....	Jolanda Rutten	28
Bijeenkomst Uilenbescherming Noord-Brabant.....	John Opdam	32
JeugdVogelwachté ôEidooierô.....	Peter van de Braak	34
Hemelvaartexcursie Overijssel, inleiding	Peter Noy	36
Hemelvaartexcursie Overijssel, donderdag 9 mei 2013.....	Marlies Noy	37
Hemelvaartexcursie Overijssel, vrijdag 10 mei 2013	Joep van Lieshout	39
Hemelvaartexcursie Overijssel, zaterdag 11 mei 2013	Emmy Veeger	40
Hemelvaartexcursie Overijssel, zondag 12 mei 2013	Tonny Vlamings	42
Foto-impressie Hemelvaartexcursie Overijssel 2013	Redactie	44
Vogelwaarnemingen Overijssel 2013	Peter Noy	45
Nieuwe vogelsoorten in onze tuin!	Jolanda Rutten	46
Excursie naar de Biesbosch	Martien van Dooren	48
Vogel in de Maashorsté ôde Houtsnipô.....	Jan-Willem Hermans	50
Big Day in de Maashorst	Jan-Willem Hermans	51
Vogelcursus bij Vogelwerkgroep Oss.....	Liekle Nijholt	54
Vogelvierdaagse tijdens Nationale Vogelweek	Jan-Willem Hermans	55
In gesprek meté ôWillem Petersô.....	Liesbeth Verkaar	56
Wetenswaardighedené	John Hermans	60
Halve dagexcursie Meinerswijk	Martien van Dooren	64
Vakantie op Mallorca.....	Peter van de Braak	65
Slechtvalken op CHV gebouw (Agrifirm)	Peter van de Braak	66
Appartementencomplex op terrein Groenhoeve.....	Peter Noy	68
Vogelwacht - Winkel	Koos Doorten	69
Advertenties.....	Redactie	70

Let op: Sluitingsdatum KOPIJ voor het volgende Bruujssel is op 1 september 2013

Mededelingen van de Redactie

De lente brengt nieuw leven. Op internet staan de webcams gericht op nesten, holen en richels. Alles wordt in beeld gebracht: het veroveren van een nestplek, het liefdesleven en de harde werkelijkheid om in een koud voorjaar jongen groot te brengen. Het leven ligt dan ook dicht bij de dood. Die dood accepteren we als iets natuurlijks. Alles wat leeft gaat ook dood, vroeg of laat. Dat is niet wreed, dat hoort bij het leven. De dood hoort ook bij ons leven, al staan we daar niet graag bij stil. Als dat een van ons betreft dan doet dat pijn. In dit nummer staat een òn memoriamò over Riet van Boekel. Ze heeft ons een gedachte meegegeven: òWanneer je wandelt in de zon, in het bos, aan het water, een verrekijker in je hand, denk aan mij, en ik ben bij je.ò Laten we zo aan haar blijven denken.

Veel vogelwachters verhalen in dit nummer over hun reizen en waarnemingen. De reizen gingen naar plekken in Nederland zoals De Weerribben, Biesbosch, Tiengemeten. Maar ook naar Turkije en Mallorca. Elk jaar staat de voorjaarsexcursie op het programma. Dit jaar naar het Nationaal Park òDe Wieden en Weerribbenò in Overijssel. Het voorjaar was ook daar nat, kunnen we lezen. Op dag twee wordt daarom gekozen voor een overdekte boot, dat houdt de regen buiten. Maar dat helpt niet als de boot heel veel dieper is dan het water hoog staat. Dan loop je vast, muurvast lezen we. Je leest nog net niet, dat ze met samengeknepen billen op hun redding hebben moeten wachten, maar je kunt je zoiets wel voorstellen.

Maar de belevenissen in Giethoorn vallen in het niet bij die van de Turkijegangers. Ze zijn afgezet, ze hebben een aanrijding gehad, ze zijn in de sneeuw en modder vastgelopen, kwamen boze honden tegen, moesten op een platte kar naar 2.600 meter hoogte. Maar ze hebben ook 203 vogelsoorten gezien en ook soorten die menigeen van ons nooit zal zien. Ooit gehoord van de Roodvoorhoofdkanarie? Ze vonden het totaal van 203 soorten niet eens zo veel. Met wat mooier weer in de bergen zouden het er meer zijn geweest. Een reden volgens Jan-Willem Hermans om een keer terug te gaan. Weer dicht bij huis is het verhaal over Tiengemeten. Jolanda Rutten neemt ons mee naar het eiland Tiengemeten, dat in het Haringvliet tussen Zuid-Holland en Zeeland ligt. Een aanrader om daar eens een keer naar toe te gaan. Neem fiets en telescoop mee is haar advies.

Nog dicht bij huis speelt het jaarverslag 2012 van de Stootvogelwerkgroep. Je leest dat de Slechtvalk, die het in Nederland goed doet, gebroed heeft in ons werkgebied. In het algemeen is er sprake van een stijgende lijn in het aantal gevonden broedparen, maar het gemiddeld aantal uitgevlogen jongen is echter afgenomen. Jaarverslagen willen nog wel eens saai zijn vanwege de droge opsommingen. Maar dit jaarverslag is verplichte kost. Het leest lekker weg, je proeft de bezieling en het zoeken naar de oorzaken achter de verschillen met andere jaren. Deze werkgroep kan volgend jaar extra hulp gebruiken en aan het eind van het jaarverslag staat een oproep voor hulp. Aarzel niet, je steekt er veel van op en je draagt jouw steentje bij.

In dit nummer staat nog een bijzondere waarneming: van de Grauwe Klauwier in de Maashorst. Eén Klauwier moet de eerste zijn. Hopelijk een voorteken voor meer waarnemingen en broedgevallen de komende jaren. Het zou mooi zijn als de inspanningen om deze soort in de Maashorst terug te brengen, resultaat hebben.

Grauwe Klauwier
(foto Marc Gottenbos)

Van de Bestuurstafelē

De helft van ons jubileumjaar zit er al weer bijna op en we zijn als bestuur bezig om de feestavond op 17 augustus te organiseren. De uitnodiging heeft u met de maandagenda van juni allemaal gekregen en we hopen uiteraard een groot aantal van u te mogen ontvangen. Met mooi weer zal ook het terras van de Groenhoeve open zijn zodat het met een hapje en een drankje een gezellige avond wordt.

Nieuwe huisstijl

De metamorfose van onze nieuwe huisstijl is bijna compleet. Ondertussen zijn de vlaggen, banners en stickers met het nieuwe logo binnen en de nieuwe website lijkt goed aan te slaan. Via deze weg een oproep aan iedereen om meer gebruik te gaan maken van het Forum. Wanneer je op zoek bent naar vogelaars om samen met jou een activiteit te ondernemen dan is dit een handige manier om medevogelaars te vinden. De mensen die het tot nu toe geprobeerd hebben, zijn er erg tevreden over. De mensen die het nog lastig vinden om op de website in te loggen vinden verderop in dit Bruujssel een handige uitleg. Het lijkt in eerste instantie lastig, maar als je eenmaal door hebt hoe het moet valt het reuze mee.

Vogel-4-daagse

In de hemelvaartsweek hebben we voor de tweede keer een vogel-4-daagse georganiseerd. Ook dit jaar was de belangstelling groot. We hebben zelfs via Omroep Brabant de tv gehaald. In dit item kwam goed naar voren dat we een enthousiaste club zijn die graag energie steekt in het overdragen van het enthousiasme voor vogels naar een breder publiek. Nogmaals dank aan al onze gidsen die weer present waren en voor de deelnemers een aantal mooie wandelingen hebben verzorgd. Iets om met trots op terug te kijken.

Vogelcursus in Oss

Ondertussen is door een aantal van onze leden ook de vogelcursus in Oss gegeven. De belangstelling was dusdanig groot dat er mensen teleurgesteld moesten worden en helaas niet mee konden doen. Voor vogels en vogelen blijkt dus bij een breed publiek belangstelling te bestaan en daar kunnen we natuurlijk alleen maar blij mee zijn.

Voor- en najaarsexcursie

Aansluitend vond in dezelfde week de voorjaarsexcursie naar Overijssel plaats en ook daar hebben we goede verhalen over gehoord. Voor de najaarsexcursie naar Schiermonnikoog zijn nog voldoende plaatsen beschikbaar, dus mensen die zich nog niet hebben opgegeven kunnen dat nog doen bij het secretariaat.

De volgende mensen hebben zich onlangs aangemeld als nieuw lid:

Vera Brounts uit Zetten, Jan en Carolde Smits uit Berghem, Peter van de Wouw uit Geffen en Marc Stevens uit Uden. Allen van harte welkom en veel plezier met de activiteiten!

De komende maanden staan de activiteiten van onze vereniging op een laag pitje en in september pakken we de draad weer op met een volle maandagenda.

Namens het bestuur wens ik iedereen een mooie zomer en een fijne vakantie toe.
José Escher

In Memoriamé

Riet van Boekel-Lamers

*Wanneer je wandelt in de zon
in het bos, aan het water
een verrekijker in je hand
denk aan mij
en ik ben bij je*

Helaas bereikte ons het droevige bericht dat op 62 jarige leeftijd Riet van Boekel is overleden op 22 mei 2013. Riet en haar man Tiny zijn al jaren zeer actief lid binnen de Vogelwacht. Als we hulp nodig hadden hoefden we dit maar aan te geven en Riet en Tiny waren van de partij. Ze genoten de laatste jaren enorm van onze vogelreizen naar bijvoorbeeld de Wadden en het buitenland.

Ook hadden Tiny en Riet samen een groot aantal nestkasten aan de Grensweg die zorgvuldig gecontroleerd en bijgehouden werd. Ook de seniorenclub stond in de belangstelling van beiden.

Riet had het laatste jaar last van haar heup. Een nieuwe heup bracht uitkomst en ze keek al weer vol verlangen uit naar onze reis naar Turkije. Echter in december werd een tumor geconstateerd. In eerste instantie zag het er naar uit dat een operatie goed zou helpen.

Riet belde al op dat we hen op de lijst moesten zetten voor de Turkijereis. Helaas bleek bij de operatie dat het niet goed was. Deze reis was ze niet gegund. Veel te vroeg is Riet van ons heengegaan, een leegte achterlatend.

We wensen Tiny en de kinderen veel sterkte in de komende tijd om dit verlies te dragen.

Jan-Willem Hermans

Riet en Tiny in Bulgarije 2011

Vogelwacht Uden goes Turkey

Verslag van onze vogelreis naar Turkije van 9 tot en met 18 april 2013.

De Turkijegangers (foto Jan-Willem Hermans)

De volgende personen hebben deze reis meegemaakt:

Henk Arnoldussen, Hans Brouwer, Ben Brouwer, Koos Doorten, José Escher, Marc Gottenbos, Peter van der Heijden, Jan-Willem Hermans, John Hermans, Lenie van Heusden, Henry van den Heuvel, Maria van den Heuvel, René van Hoof, Conny Koenen, Chris van Lieshout, Theo Peters, Isidro Rendon, Lies Schoenmakers, Simone Schraven, Annelies Timmerman, Ria de Vent en Peter Vlamings.

Alvorens van dag tot dag door te nemen wat we meegemaakt hebben, eerst iets over Turkije. Turkije ligt voor een stukje in Europa en de rest behoort tot Azië. Turkije heeft een oppervlakte van 783.562 km². De Turkse grens heeft een totale lengte van 2.627 km, waarvan met Armenië 268 km, Azerbeidzjan 9 km, Bulgarije 240 km, Georgië 252 km, Griekenland 206 km, Iran 499 km, Irak 331 km, Syrië 822 km. De kustlijn is 7.200 km lang. Het hoogste punt van Turkije is de berg Ararat, met een hoogte van 5.165 meter. De hoofdstad Ankara telt 4,1 miljoen inwoners en is daarmee de op een na grootste stad van Turkije; alleen Istanboel met 12,5 miljoen inwoners is groter.

Flora en fauna

Het Pontisch Gebergte in het noordoosten van Turkije rijst tot zo'n vier kilometer nabij de Kaçkar pieken. Deze uitloper van de Kaukasus kent een immense diversiteit aan flora en fauna zoals inheemse bloemen en insecten. In de schaars bewoonde bossen onder de boomgrens leven onder meer bruine beren, herten en wolven. De flora van Turkije is buitengewoon rijk. Volgens een recente lijst komen er 9.222 verschillende soorten hogere planten voor. Dat kan alleen worden verklaard in samenhang met het scala aan geïsoleerd liggende gebergten die als eilanden boven de tussenliggende (hoog)vlakten uitsteken.

Die hoogvlakten zijn ook maar gedeeltelijk in cultuur gebracht, hoewel de afname van de oppervlakte aan 'woeste grond' snel verloopt. Maar Turkije bezit op veel plaatsen nog uitgestrekte moerassen met vele soorten gladiolen, lelieachtigen en lipbloemigen. Op drogere plaatsen komen we de 391 soorten van het geslacht *Astragalus* tegen, dit zijn vlinderbloemigen die meestal gekromde kleine peultjes hebben. Ook verder zijn de vlinderbloemigen uiterst talrijk. Verder zijn distels in een ongelooflijke variatie en in de prachtigste kleuren gewoon. Toortssoorten zijn er tientallen terwijl ook klaversoorten zeer verspreid zijn. De klokjesbloemenfamilie is door veel diep- en hemelsblauwe soorten vertegenwoordigd, net als die van de gentianen. Zeer soortenrijk zijn ook de orchideeën en de bolgewassen waaronder meerdere soorten tulpen. Nederland mag zichzelf dan als tulpenland beschouwen, alle tulpen die in Nederland worden gekweekt vinden hun oorsprong in Turkije en de aangrenzende landen. Bolgewassen zijn namelijk bij uitstek verbonden met drogere streken en daartoe kun je Nederland moeilijk rekenen.

De diversiteit aan klimaten die Turkije heeft is natuurlijk ook een belangrijke factor voor de verscheidenheid aan plantensoorten; verder telt ook mee dat Turkije nooit onder een ijskap heeft gelegen zoals Nederland wel meemaakte. Weliswaar zijn de gletsjers in de bergen in die periode zeker groter geweest dan nu, maar de laaglanden en een groot deel van de hoogvlakten zijn steeds ijsvrij gebleven. Ook het feit dat de gebergten van Turkije geen gesloten muren vormen maar juist veel 'hiaten' vertonen zorgde dat planten uit allerlei streken vrij makkelijk naar Turkije konden migreren.

De fauna van Turkije is nog niet uitputtend onderzocht hoewel de laatste vijftig jaar belangrijke vorderingen zijn gemaakt. Grote zoogdieren en vogels die elders zeer zeldzaam zijn vindt men nog wel in Turkije, hoewel ook zij steeds meer onder druk staan: Europese wolf, Bruine Beer, Vale Gier, Lammergier, Steenarend, Lannervalk en Oehoe zijn enkele voorbeelden. Langs rivieren in het noordoosten vindt men de Reuzenster, terwijl in de meer mediterrane gebieden Scharrelaar, Hop, Bijeneter en meerdere soorten IJsvogels voorkomen. Turkije is rijk aan vlinders en er komen talloze insecten voor.

Turkije is zo groot dat we maar een stukje gezien hebben. We hebben de zuidelijke kuststreek bezocht (zie graphic). Hierbij een overzicht van onze reis.

	Dag	Plaats	Verblijf
1	Dinsdag 9 april 2013	Eindhoven-Antalya - Akseki	Hotel Duruk
2	Woensdag 10 april 2013	Akseki	Hotel Duruk
3	Donderdag 11 april 2013	Akseki - Goksu delta	Hotel Lades
4	Vrijdag 12 april 2013	Goksu delta	Hotel Lades
5	Zaterdag 13 april 2013	Goksu delta - Durnalik - Birecik	Hotel Mirkelam
6	Zondag 14 april 2013	Birecik	Hotel Mirkelam
7	Maandag 15 april 2013	Birecik - Demerkazik	Pension Hasan Safak
8	Dinsdag 16 april 2013	Demerkazik	Pension Hasan Safak
9	Woensdag 17 april 2013	Demerkazik - Antalya	White Boutique hotel
10	Donderdag 18 april 2013	Antalya - Eindhoven	Thuis

Dinsdag 9 april 2013 (dag 1)

We vertrokken iets voor achten vanaf de Groenhoeve naar Eindhoven. Niet iedereen kwam naar Uden, een heleboel deelnemers gingen rechtstreeks naar Eindhoven. Keurig op tijd konden we om tien uur de lucht in met Corendon. De drieëneenhalf uur durende vlucht bracht ons in Antalya. In Turkije is het een uur later dan in Nederland, het was dus al aardig in de middag. Wij moeten een visum kopen, wat toch weer de nodige tijd in beslag neemt en geld inwisselen. Turkije heeft geen euro's maar Turkse lira's.

Buiten gekomen zagen we de huurfirma al staan waar we de busjes besteld hadden. Drie al wat afgetrapte Hyundai busjes stonden gereed, met gordijntjes!! De chauffeurs Koos, Peter en Jan-Willem namen plaats achter het stuur. Ook hadden we weer onze portofoons bij ons, zodat we onderling in contact stonden. Het was maar goed dat we in negenpersoons busjes met zeven of acht personen zitten, anders had de bagage er niet bij gekund. Na het voltanken van de auto's kon het avontuur echt beginnen. We reden de kustweg richting Alanya. Na Serik ligt een rivier de Köprü Irmagi. Hier hebben we onze eerste stop gemaakt, bij een soort vuilnisbelt. De Arabische Bulbul liet zich hier mooi zien, maar ook Kuifleeuwerikken, Cettis Zanger, Paap en Groenling.

Ons vliegtuig (foto Henk Arnoldussen)

We wilden vervolgens naar Tasagil, maar namen een verkeerde afslag. Omgedraaid om weer op de grote weg te komen. De verkeerssituatie was echter zo verward dat Jan-Willem (busje 1) plotseling moest remmen. Busje 2, bestuurd door Peter had dit niet in de gaten, met als gevolg een flinke knal op elkaar. Auto's aan de kant om de schade op te nemen. De achterdeur van busje 1 kon niet meer open. Busje 2 had aan de voorzijde iets schade, maar alle busjes reden nog, zodat besloten werd om door te rijden.

Uiteindelijk bereikten we Tasagil, waar bij een olijfgaard mooie soorten te zien moesten zijn. Het viel echter tegen, zodat we gauw verder reden naar het einddoel Akseki. Akseki ligt in de bergen. De weg liep dan ook behoorlijk op en was voorzien van de nodige bochten. Iets na acht uur bereikten we in het donker Akseki. Aan een wandelaar gevraagd, zo goed als het kon, waar het hotel lag. Meteen werd in de auto gesprongen en meneer leidde ons tot voor aan het hotel. We werden hartelijk ontvangen. Na de verfrissing konden we aan het avondeten beginnen, met bier en wijn. Iets wat nog behoorlijk stof deed opwaaien, maar hierover later meer. De lijst doorgenomen kwamen we toch al op dertig soorten.

Woensdag 10 april 2013 (dag 2)

ô Morgens bij het ontbijt hoorden we al enthousiaste verhalen van onze vroege opstaanders. Zo zijn de Rotsklever en Palmtortel in het dorp te zien. Na de nodige inkopen bij de plaatselijke supermarkt konden we vertrekken. Deze had twee flessen water, zodat bij een ander winkeltje de rest werd ingeslagen. We reden Akseki uit om bij het Torosrestaurant een weggetje rechts in te slaan. We zagen al heel snel een Bruinkeelortolaan. Deze moest uiteraard op de foto gezet worden. Iets verderop zat een Ruppels Grasmus, ook deze hebben we prachtig kunnen bewonderen.

Palmtortel (foto John Hermans)

Verderop kwamen we bij een kerkhof. Het schijnt dat kerkhoven, zeker in zuidelijke landen zeer vogelrijk zijn. Hier hebben we halt gehouden. In en rond het kerkhof zagen we onder andere Kleine Bonte Specht, Boomleeuwerik, Bergfluiters en Paap. We reden terug en gingen links de grote weg weer op. Dit is de weg naar Konya. Bij een waterpunt zijn we linksaf gegaan en moesten bij een pad uitkomen. We weten niet of we het juiste pad gevonden hebben, we hebben in ieder geval een mooie wandeling gemaakt door het sparrenbos. Op een gegeven moment meenden we de Boomleeuwerik te horen, dit bleek echter het geluid te zijn van de Rotsklever, die boven in de boom uiteindelijk te zien was. Ook de Bonte Tapuit kwamen we hier tegen. Terug bij een grote open plek hebben we ons brood opgegeten. Boven ons riepen de Raven. Besloten werd om terug naar Akseki te gaan. Na de rij coniferen rechtsaf rijden we over een weg die iets buiten Akseki leidt naar een steengroeve. Hier zagen we meteen een Blauwe Rotslijster en een Oostelijke Blonde Tapuit. Ook de Roodkopklauwier liet zich hier zien. Verder rijdend gaat de weg steeds hoger en zien we warempel hier en daar wat sneeuw liggen. Bij een wandeling door een bos krijgen we de Sneeuwvink in het vizier. Dit schijnt de oude weg naar Konya te zijn, die nu niet meer in gebruik is. We besloten om terug te rijden en nog even bij de steengroeve te kijken. Diverse Raven zaten hoog in de lucht, maar ook een Slangenarend liet zich mooi zien, hangend in de wind.

Bruinkeelortolaan (foto John Hermans)

In Akseki moesten we uiteraard de begraafplaats gaan bekijken. Er was niet veel te zien, echter de weilandjes net buiten Akseki waren veel interessanter, we begonnen met een Steppekiekendief, waarbij de boa (donkere aftekening langs de hals) prachtig te zien was. Even later hoorden we de Orpheusgrasmus zingen en ook de Rouwmees liet zich hier zien. Moe maar voldaan gingen we tegen de schemer naar ons hotel. Na het eten werd weer de balans opgemaakt. We zijn op 74 soorten uitgekomen.

Donderdag 11 april 2013 (dag 3)

Voor het ontbijt zijn we nog even het dorpje doorgelopen. De Palmtortels waren weer mooi te zien en ook de Rotsklever. Na het ontbijt moesten we de consumpties nog afrekenen. Dit was niet mis, maar liefst ú 592,- moest ik betalen. Een pilsje voor ú 5,-!! We reden terug naar de kust om hierna de kustweg te volgen, een lange rit met niet zo veel vogels. Onderweg nog een heleboel bananen ingekocht langs de weg. Wel hebben we langs de zee in een parkje gepicknickt. Het weer was intussen prachtig geworden, zonnig en warm. De weg was vol bochten en berg op berg af. Het schoot niet op. Ze zijn hier wel bezig met een nieuwe weg, zodat dit in de toekomst sneller gaat. Laat in de middag bereikten we Tasucu. We reden eerst het hotel voorbij om meteen een blik op te vangen van de Goksu delta. Iets voorbij Tasucu gaan we rechtsaf en rijden door een vakantiedorpje. Hierna begint het mooi te worden. We rijden door tot aan de zee en zetten de auto's aan de kant om een eind te lopen. Bij een kleine waterplas zien we Strandplevieren en Kleine Strandlopers. Een koppeltje Casarca's vliegt voorbij. Een paadje door het riet leidt ons naar een prachtige vogelkijkhut. Voordat we er zijn horen we volop de

Ralreiger (foto John Hermans)

Arabische Buulbuul en de Gestreepte Prinia. In de hut krijgen we een Wouwaap te zien, die vanuit het riet opvliegt. Ook de Ralreiger, Blauwe Reiger, Purperreiger en Kleine Zilverreiger hebben we van hieruit gezien. Een prachtige locatie. Ook de eenden waren goed vertegenwoordigd, wat te denken van Wilde Eend, Slobeend, Zomertaling, Wintertaling, Krooneend, Tafeleend, Kuifeend en Witoogeend. We gingen naar ons hotel. Een uitgebreid lopend buffet was voor ons ingericht. Het eten smaakte uitstekend. De balans werd weer opgemaakt, het aantal soorten is gestegen naar 119 soorten.

Vrijdag 12 april 2013 (dag 4)

Voor het ontbijt werd er al weer gevogeld. Aan de pier zitten Kuifaalscholvers. Na het ontbijt zijn we de Goksu delta weer in gegaan. Voordat we hier naar toe gingen hebben we nog inkopen gedaan voor de middaglunch. Maar liefst vijftien mikken (broden, red.) werden ingeslagen. We probeerden een weg in te komen langs een rietkraag. Deze weg hebben we niet gevonden. We zijn te ver doorgereden. Het eerste gedeelte van de Goksu delta is compleet ingenomen door de landbouw. Een grootschalig gebied, waar helaas nog veel met gif wordt gespoten. Toch zagen we verschillende vogels, De Gestreepte Prinia was overal te horen en soms te zien. En wat te denken van Huiszwaluw, Boerenzwaluw, Roodstuitzwaluw, Gierzwaluw en Alpengierzwaluw. Ook zagen we diverse Grauwe Kiekendieven jagen boven het land en Zwarte Wouwen. We wisten niet meer waar we zaten maar het was in de buurt van het moeras. De landbouw was hier wat armoediger en derhalve de natuur nog mooier.

Tussen de Ooievaars ook diverse Zwarte Ooievaars, Buizerden en veel valken bij elkaar. Ze waren nog veraf en eerst dachten we aan Roodpootvalken, echter toen ze wat dichterbij kwamen bleek het om Kleine Torenvalken te gaan. Deze jagen altijd in groepen bij elkaar. We kwamen langs een tentenkamp. Het zag er erbarmelijk uit, het bleek om vluchtelingen te gaan uit Syrië. Deze vluchtelingen proberen hier wat geld bijeen te scharen door mee te helpen met aardbeipluk. Ondanks dat het er niet uitzag, zagen we wel dat elke tent een schotelantenne heeft.

Sporenkievit (foto Marc Gottenbos)

Uiteindelijk kwamen we in Kurtulus en wisten we weer waar we zaten. In Kurtulus kwam onder luid getoeter een bruidsgeselschap langs toen we een ooievaarsnest met jongen aan het fotograferen waren. Ook het Steenuiltje kregen we hier mooi te zien. Van hieruit zijn we naar de kust gereden. Aan de kust zat een grote kolonie Oeverzwaluwen. Ook kwam er mooi een Kwak voorbij gevlogen. Terug zijn we via een vissersdorpje langs de Paradeniz Golu gereden. In het vissersdorpje zagen we mooi een nest van Spaanse Mus en iets verderop een Gele Kwikstaart, hier zat ook de Dombrowski bij. Een ondersoort die voornamelijk in Roemenie voorkomt en nu op doortrek is. We zien ook vele Balkankwikstaarten. Dit is de kwikstaartsoort die hier het meeste voorkomt. Langs de plas opeens Regenwulpen, Sporenkievit, Groenpootruiter, Poelruiter en Kleine Zilverreiger. Bij een niet afgebouwd hotel hebben we ons middageten genuttigd. De vijftien mikken waren in een mum van tijd op. De natuur maakt hongerig. Tijdens het eten werden we gestoord door Grielen die voorbij vlogen. Ook zagen we hier veraf enkele Flamingo's door het water waden. We vervolgden het pad. Bij een brugje gestopt. Hier liet de IJsvogel zich mooi zien. Langs de Akgol gereden, een andere plas in dit gebied. Hier zeer veel Sporenkieviten.

Gestopt bij een uitkijkhut. Dit bleek niet zo interessant te zijn. John wist te vertellen als we doorrijden komen we weer bij de uitkijkhut waar we gisteren veel gezien hebben. Zo gezegd, zo gedaan. Deze uitkijkhut geeft uitzicht over de Akgol. Veel soorten gezien. Kwak, Roze Pelikaan, diverse eenden, Grijskoppurperkoet. Opeens zagen we enkele vogels opvliegen uit het moeras. Dit bleken Zwarte Frankolijns te zijn. Dit is een patrijsachtige die broedt op droge grasvlakten in nabijheid van water. In het riet weer veel Gestreepte Prinia's. Het begon weer te schemeren, zodat we richting hotel moesten. Ook vanavond was het buffet uitstekend. De stand werd weer opgemaakt en kwam op 155 soorten.

Zaterdag 13 april 2013 (dag 5)

Vandaag gaan we naar het oostelijkste punt van onze reis, Birecik. Alvorens dit te doen besloten we toch nog de moeraskreek in de Goksu delta te bezoeken. Deze kreek hadden we een dag van tevoren gemist en blijkt toch zeer aantrekkelijk. Nu hadden we de juiste afslag wel snel gevonden. In het begin reden we langs een vuile sloot. Hier zaten veel Waterhoentjes. Hoe verder we reden hoe schoner en mooier de kreek werd. Langs een vissershutje met een gevaarlijke hond belandden we op het eindpunt van de kreek. We hoorden en zagen Snor, Rietzanger en Kleine Karekiet. Bij het weggrijden meende Marc nog een Zwartkoprietzanger gezien te hebben. Een zeldzame soort die hier te zien moet zijn. Er is een foto van gemaakt, echter op dat moment hebben we er niet veel acht op geslagen.

Bij thuiskomst bleek het wel degelijk om een Zwartkoprietzanger te gaan. Iets terugrijdend zagen we mooi in de rietkraag het Klein Waterhoen. Langs het vissershutje zijn we naar rechts gegaan. Dit zandpad bracht ons naar een viskwekerij. De viskwekerij was een ideale plek voor Blauwe Reiger, veel Ralreigers en ook een Dodaars was aan het snoepen. Het was tijd om de grote weg te volgen naar Mersin en Adana. Iets voorbij Silifke hebben we in een grote

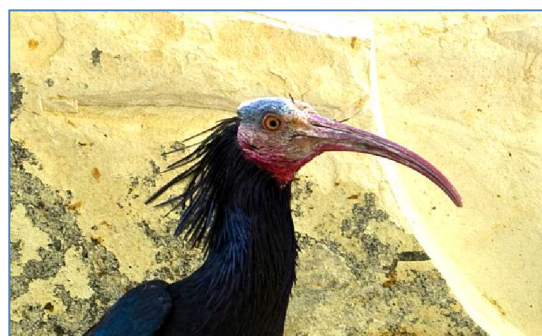
Grote Rotsklever (foto Marc Gottenbos)

supermarkt weer proviand ingeslagen voor de middag. Hier verkochten ze zelfs Calvé pindakaas. Onderweg moesten we bij een militaire post ons paspoort nog laten zien. Bij Mersin konden we de autosnelweg op. Wel moesten er eerst kaartjes gekocht worden. Een vreemd systeem hebben ze in Turkije. Gelukkig schoot dit gedeelte wel op. Iets voor Gaziantep zijn we de snelweg afgegaan om naar Durnalik te gaan. Vlak voor Durnalik hebben we kans op de Grote Rotsklever. We stappen uit de auto en zien al snel een Rotsklever. Na goed kijken blijkt het inderdaad een Grote Rotsklever te zijn. Deze is groter dan de Rotsklever en heeft een zwaardere snavel. De zwarte oogstreep is duidelijker aanwezig en is breder achter het oog. Bij de Rotsklever versmalt dit.

We wandelen een dal in en zien veel Braamsluipers. Opeens horen en zien we de Perzische Roodborst. Een prachtig gekleurde vogel. Hierna staat Yesilce op het programma. Een boerendorpje in de heuvels. We halen een tractor in volgeladen met takken. We missen in het dorpje de juiste afslag. Wel voor het dorpje hebben we weer zicht op een schitterende Perzische Roodborst en een Rouwmees. We moeten weer verder om ons hotel in Birecik te bereiken. In het donker komen we hier aan. Iedereen neemt zijn kamer in. Het eten doen we bij het restaurant van de buurman. We krijgen een plek op het dak. Het weer is goed, alhoewel het na een tijdje toch fris werd. We zitten hier in een zwaar moslimgebied. Er wordt geen bier of wijn geserveerd. Het traditionele Ayrân (een soort yoghurtmelk) is hiervoor een vervanger. Na het eten werd weer de stand opgemaakt. Deze komt uit op 164 soorten. We gaan naar bed, maar slapen slecht. Het lawaai van de stad en de weg langs het hotel spelen ons parten.

Zondag 14 april 2013 (dag 6)

Het ontbijt was ook bij de buurman. We hoorden al veel verhalen van onze vroege vogelaars. We zitten vlak bij de Eufraat. Langs de Eufraat hebben ze Dwergaalscholvers, Kwakken en een koppeltje Moabmussen gezien. Na het uitgebreide Turkse ontbijt zijn we eerst naar het Ibiscentrum gegaan wat aan de overkant van de oevers van de Eufraat gevestigd is. Dit centrum herbergt een kolonie Heremietibissen. Buiten Marokko komt deze soort niet meer voor. Hier worden ze echter in ósemi-gevangenschap gehouden. De vogels kunnen vrij broeden, maar in oktober wordt hun belet om naar het zuiden te trekken.

Heremietibis (foto John Hermans)

In het voorjaar worden ze weer vrij gelaten en kunnen ze weer broeden. Een enkeling wordt wel vrijgelaten, deze gaat op trek, maar keer op keer worden deze geschoten of vergiftigd. Dit is ook de reden waarom deze vogels zo zeldzaam geworden zijn en men op deze manier de vogelsoort probeert te helpen. Bij het centrum zijn broedhokken, waar je een kijkje kunt nemen en tevens ligt er een wadi, waar leuke waarnemingen gedaan kunnen worden. Hier broeden een aantal Heremietibissen in óvrijheid. We werden in twee groepen gesplitst om de ibissen niet teveel te storen. De eerste groep ging de wadi in. Groep 2 ging een kijkje nemen bij de broedhokken en uiteraard werden er speldjes gekocht in de plaatselijke winkel om aan de verrekijker te hangen. Inmiddels hebben enkele van ons al een mooie verzameling. We gingen de wadi in en sommigen hadden niet goed geluisterd waar te lopen, dus deze schoven de wadi in. Een wadi is een uitgesleten droge rivierbedding. We zagen vrijwel meteen enkele broedende Heremietibissen. Hier zaten ook enkele Rotsmussen te broeden. Een prachtige zonnige wandeling volgde met veel waarnemingen. Koekoek, Kuifkoekoek, Zwarte Wouw en Arendbuizerd. Iets verder in de wadi stonden een aantal struiken. Eerst zagen we een Bergfluit, iets later hebben enkelen duidelijk de Menetries Grasmus (in oude boeken Menetries Zwartkop genoemd) gezien.

Ook de Fitis werd hier gezien, echter toen dachten we nog dat het om een Bergfluit ging. Ook hier bracht de foto nadien uitkomst en bleek het duidelijk om een Fitis te gaan. Het volgende punt zou Halfeti moeten zijn. We reden echter fout en kwamen bij een groot stuwmeer uit. Op het stuwmeer zaten enkele Visdieven en Dunbekmeeuwen. Een snelle plons in het water bleek een Bonte IJsvogel te zijn. Helaas kort gezien en ook de enige van de hele reis. Het werd middag en de magen begonnen te knorren. In Birecik hebben we inkopen gedaan. We hebben wel moeten zoeken naar een supermarktje dat open was. Deze had echter niet genoeg broden, maar dit werd snel geregeld. Een kwartier later kwam er een jongen aan met twintig vers gebakken broden. Hier hebben we er vijftien van meegenomen. Nu vonden we wel de juiste weg naar Halfeti. Halverwege hebben we bij een begraafplaats onze lunch genomen. De stenen omrastering diende als tafelblad. Een eind verder zijn we gestopt om de Kalandarleeuwrik goed te bekijken. We sloegen lukraak een weg in waarbij we de Finch's Tapuit in het vizier kregen. Ook een Steenuil en de Perzische Roodborst werden hier gezien. Op de terugweg zaten een koppeltje Woestijnvinken op de draad. De weg verder naar Halfeti is prachtig. Volop Scharrelaars waren hier te zien. In Halfeti was het ontzettend druk. Het is zondag en waarschijnlijk

Middaglunch (foto Jan-Willem Hermans)

was er een marktje. We besloten om gauw het dorpje weer uit te gaan. Iets buiten het dorpje zijn we gestopt. Volgens de reisbeschrijving konden we hier Huisgierzwaluwen tegenkomen. En jawel hoor, tussen de Gierzwaluwen, Huiszwaluwen, Boerenzwaluwen en Roodstuitzwaluwen zaten ook Huisgierzwaluwen. Een Gierzwaluwsoort met een witte stuit als bij de Huiszwaluw. Hoog in de lucht ook een Arendbuizerd en Sperwer. In Birecik zit op het terras van een café een Dwergooruil en soms zelf de Gestreepte Dwergooruil. Wij hiernaar toe. Echter de Dwergooruil was waarschijnlijk nog net niet terug. Deze soort overwintert in Afrika en komt half tot eind april hier terug. Na een opfrissing togen we weer naar ons restaurant om ook nu weer buiten te dineren. Wederom kwamen alle boekjes naar voren en werden alle waargenomen vogels van vandaag genoteerd. De stand is op 177 soorten gekomen. Het was vandaag rustiger al meenden enkelen dat ze bij de bruiloft die langs ons hotel gaande was, niet gemist mochten worden. Ze werden van harte welkom geheten. De meesten gingen echter bijtijds naar bed.

Maandag 15 april 2013 (dag 7)

Vandaag vroeg op om nog even naar de oevers van de Eufraat te gaan. Via een stalen trappetje konden we op de brug naar beneden en bereikten we de oevers. Chris, Marc en Hans hadden de Moabmus al mooi in beeld. Na de nodige aanwijzingen zagen we deze mooi getekende mussensoort ook.

Een hele kolonie Dwergaalscholvers en Kwakken nestelden in de bomen. Prachtig om te zien. Na het ontbijt bij de buurman zijn we even Birecik ingegaan om weer voor de middag inkopen te doen. We hebben vandaag een rit van zo'n vijfeneenhalf uur voor de boeg. Het eerste gedeelte was weer over de snelweg en schoot goed op. Bij een noodzakelijke stop zagen we mooi een Vale Gier overvliegen. Ook dit was de enige die we helaas te zien kregen. We gingen weer de bergen in. Bij een prachtige picknickplek hebben we alles weer uitgesteld om te eten. Het weer was echter een stuk minder aangenaam.

Vanmorgen vertrokken we nog in korte broek en T-shirt. Nu kon de warme jas weer aan. We reden al bijtijds Demerkazik binnen. Een klein bergplaatsje. We besloten om eerst naar de kloof te gaan. John was hier al meer geweest en wist een klein beetje de weg. Voor de kloof parkeerden we de auto's en liepen zo de kloof in. Boven ons vlogen volop Rotszwaluwen en Alpenkraaien. Een aantal Alpenkraaien hadden een gele snavel en konden aangezien worden voor Alpenkauwen. Dit zijn echter de jongen, die een gele snavel hebben. We zien hier ook weer een Grote Rotsklever en de Steenarend laat zich mooi zien. We zijn niet ver de kloof ingelopen, bij het teruglopen ontdekken we bij de ingang van de kloof een Roodvoorhoofdkanarie. Wat een prachtige vogel en wat doet deze zijn naam eer aan. We hebben de weilanden voor de kloof afgetuurd en het bleek dat er zelfs verschillende Roodvoorhoofdkanaries aanwezig waren. Er zijn mooie foto's geschoten.

Moabmus (foto Marc Gottenbos)

***Roodvoorhoofdkanarie
(foto John Hermans)***

In het dorpje was een weggetje waar, toen we er doorheen reden, waarschijnlijk een Grijsze Gors wegvloog. Dus wij hier weer naar toe. En jawel, de Grijsze Gors was mooi te zien. Ook een mooi op kleur Roodborsttapuit zat hier. En opeens vlogen daar twee Strandleeuwerikken voorbij. Op weg naar ons pension zagen we op een omgeploegd veld diverse Kortteenleeuwerikken. Bij het pension aangekomen werden we hartelijk ontvangen door Hasan Safak. Zijn oom heeft ook een pension, dat tegenover zijn pension ligt. We waren met teveel om allemaal in dit pension te verblijven, zodat er vier personen naar het andere Safak pension gingen.

Wel dineerden we met zijn allen in de grote keuken. Een heerlijke maaltijd werd ons voorgeschoteld. De stand werd weer opgemaakt, deze bedroeg 188 soorten. We gingen allen vroeg naar bed, want morgenvroeg om vier uur zouden we gewekt worden om de berg op te gaan.

Dinsdag 16 april 2013 (dag 8)

Demerkazik ligt aan de voet van de berg Aladag. Deze berg is circa 3.800 meter hoog en wij worden met een platte kar tot zo'n 2.600 meter hoogte gebracht. Zoals vermeld begon de dag zeer vroeg. Om vier uur werden we gewekt, om om half vijf naar het dorpje te rijden, alwaar ons vervoer naar de berg klaar stond. Omdat we met een grote groep waren, zijn er twee tractoren gecharterd. De eerste kwam er aan. Er lagen enkele matrassen op en de snelste onder ons zaten al op de platte kar. Achteraf gezien niet zo

Op de platte kar (foto Jan-Willem Hermans)

slim, want de volgende tractor kwam eraan, voorzien van een platte kar met netjes bankjes om te zitten. Het was echter behoorlijk koud en stikdonker. Al omhoog rijdend werd het weer slechter en slechter. Het begon redelijk te sneeuwen. Op een bepaald moment kon de tractor door de toen nog modderige weg niet goed omhoog komen en daarom werd ons verzocht een klein eindje te lopen tot een vlakker stuk. Dit klein eindje was echter een behoorlijke kuitbijter en sommige personen konden dan ook nauwelijks dit beklimmen. Afijn na enig oponthoud konden we weer allen op de platte karren. Iets verder was de weg echter zo besneeuwd, er lag zo'n halve meter, dat de tractoren hier niet verder konden. Weer allemaal van de platte kar en weer lopend door de sneeuw. Dit stukje was gelukkig echter niet zo steil. De tractoren reden een andere route en namen ons een vijf- tot zeshonderd meter verder weer mee naar boven. Op circa 2.600 meter hoogte aangekomen, werden we gedropt. Het was inmiddels licht geworden. Deze Spartaanse tocht, tenminste onder deze condities, moest ons het Kaspisch Berghoën opleveren. Een hoenderachtige die hoog in de bergen leeft en 's morgens vroeg zijn baltsroep ten gehore brengt. We hebben de roep goed kunnen horen en een enkeling heeft een glimp van de vogel kunnen opvangen. Het duurde echter geen twintig minuten of we werden volkomen omringd door mist. Hierdoor zagen we maar enkele meters ver. Toch hebben we hier nog Alpenheggemus, Sneeuwvink, Strandleeuwerik en de Rode Rotslijster gezien.

Sneeuwvink (foto Marc Gottenbos)

Een grote groep ging weer met de platte kar omlaag, bij sommigen werd dit zelfs aangeraden te doen. Maar er moesten ook een aantal te voet naar beneden, waaronder ik. Spijt dat we dit gedaan hebben. Een zeer vermoeiende tocht omlaag, die bijna geen vogels opleverde, buiten de vijf Rode Rotslijsters op een grasveldje. Wat een hoogtepunt van de reis zou moeten worden is door het weer enigszins tegengevallen.

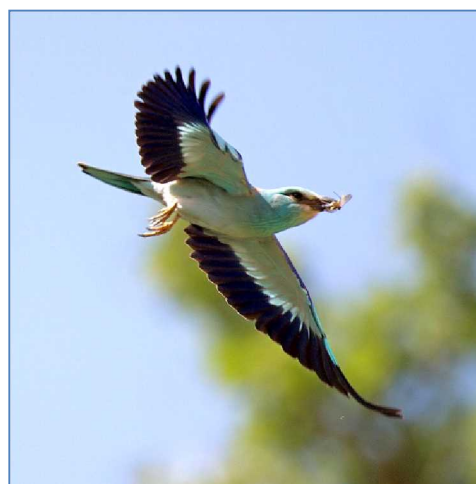
Toch had ik dit niet willen missen en er komt hopelijk nog eens een tijd dat we dit met mooi weer kunnen doen. Henk en Marc zijn halverwege nog uit de platte kar geklommen en hebben de verdere route ook te voet afgelegd. Achteraf hoorden we van Marc dat de herdershonden in een niet al te beste bui waren. Toch kwamen we allen heelhuids weer aan in het dorpje en zijn we met de auto's naar het pension gereden. Iets voor de middag zaten we aan het ontbijt bij de warme kachel. Het weer was nog niet geweldig, maar het bleef redelijk droog. We besloten om met de auto's naar een andere kloof te rijden. Voor Demerkazik rechts aanhouden. We stopten bij een watertje, echter was hier niet veel te zien. Iets verderop lag een grasveld. Dit was wel een geweldige plek. Bergkalanderleeuwerikken lieten zich prachtig zien, de lichte onderzijde van deze soort viel op. Maar er zaten ook diverse Strandleeuwerikken en ontzettend veel Sneeuwvinken, die als ze vliegen veel wit in de vleugels hebben. We reden met de auto's de kloof in. We zagen een Aziatische Steenpatrijs. De weg was door de sneeuw en regenval in een modderbak veranderd. Het duurde dan ook niet lang of onze auto zat compleet vast in de modder. Maar goed dat we dan met velen zijn om gezamenlijk de auto weer op de juiste route te krijgen. We reden terug naar Demerkazik en besloten om weer een bezoek aan de andere kloof te brengen, die we gisteren ook al bezocht hadden. Maar alvorens hier naar toe te gaan zijn we iets verder gereden, waar ook een kleinere kloof was. We parkeerden de auto's en liepen te voet naar de kloof. Ineens vloog een Rotskruiper ons voorbij. Bij slechter weer zitten deze niet in de kloof, maar aan de voet ervan. Ook de Finch's Tapuit liet zich hier zien. Het zandpad verder gereden bracht ons alleen maar Tapuiten, zodat we weer zijn omgedraaid. Ook bij de grotere kloof hadden we geluk en zagen mooi weer een Rotskruiper. Vanwege het slechter worden van het weer zijn we bijtijds naar het pension gegaan en hebben daar nog wat gerust alvorens te gaan dineren. De stand werd weer opgemaakt en we kwamen op 197 soorten.

Hop (foto Marc Gottenbos)

Woensdag 17 april 2013 (dag 9)

Vandaag hadden we weer een lange rit voor de boeg. Van Demerkazik reden we de bergen uit naar Eregli. Een grootschalig landbouwgebied. In de buurt van Eregli moesten de zoutmeren liggen. Deze zijn echter door irrigatie volkomen opgedroogd. Er vlogen enkele Kuifleeuwerikken, verder was het niet bijzonder. Daarom werd koers gezet naar Konya. Voor Karapinar kwamen we echter door een adembenemend mooi gebied. In een klein dorpje werden de inkopen gedaan. Het hele dorp liep uit om ons gade te slaan. Op de elektriciteitsdraad zat mooi een koppeltje Spaanse mussen. Het gebied was oefengebied voor het leger. Maar we zagen al gauw veel Kalanderleeuwerikken, Kortteenleeuwerikken, Grauwe Klauwier, Roodkopklauwier, Ooievaars, Zwarte Ooievaar en Kleine Torenvalken.

Scharrelaar (foto Marc Gottenbos)

Het was jammer dat we nog zo'n eind voor de boeg hadden. Dit gebied, een soort hoogvlakte was zeer de moeite waard. Het was er wel koud. Op de grote weg aangekomen naar Konya hebben we bij een tankstation ons brood gegeten. Via Konya zijn we naar Beysehir gegaan en kwamen we weer uit bij Akseki.

Iets voor Akseki hebben we de traditionele groepsfoto gemaakt. Hier was het al weer iets warmer. Zoetjesaan kwam de kust weer in beeld en ook het mooie weer. Tegen de schemer kwamen we in Antalya bij ons hotel White Boutique. Een prachtig hotel waar we zeer gastvrij werden onthaald. Het buffet dat voor ons gereed stond was verrukkelijk. Jammer dat we hier niet langer bleven. Ook hier werd de stand weer opgemaakt en waren er toch weer nieuwe soorten, zodat de teller op 201 soorten bleef steken. Iedereen ging bijtijds naar bed, want de andere morgen moesten we al om vier uur uit bed om naar het vliegveld te gaan.

Donderdag 18 april 2013 (dag 10)

Vroeg op om naar het vliegveld te rijden. De auto's werden weer ingeleverd. Uiteraard omdat we shade hadden, ging dit niet van een leien dakje. Het shadebedrag viel uiteindelijk mee. De douane ging ook gemakkelijk, zodat we iets voor tien uur alweer in Eindhoven stonden. Aan een geslaagde reis was een eind gekomen. Turkije is groot en we hebben veel gereisd. Jammer dat we in de bergen geen mooi weer hadden, dit had waarschijnlijk geleid tot meer vogels. Een reden om dit nog een keer te doen.

Grijze Gors (foto Marc Gottenbos)

Hierbij een opsomming van al onze vogels. Zoals gezegd meenden we 201 soorten te hebben, dat bleek uiteindelijk om 203 soorten te gaan. Aan het begin vragen we iedereen hoeveel soorten vogels we denken te zien. José heeft hierbij gewonnen met exact het aantal van 203 soorten geraden te hebben.

Fuut, Dodaars, Aalscholver, Dwergaalscholver, Kuifaalscholver, Roze Pelikaan, Wouwaap, Kwak, Ralreiger, Koereiger, Grote Zilverreiger, Blauwe Reiger, Purperreiger, Kleine Zilverreiger, Ooievaar, Zwarte Ooievaar, Heremietibis, Zwarte Ibis, Lepelaar, Flamingo, Jan van Gent, Casarca, Wilde Eend, Pijlstaart, Slobeend, Zomertaling, Wintertaling, Krooneend, Tafeleend, Witoogeend, Kuifeend, Grauwe Kiekendief, Steppenkiekendief, Bruine Kiekendief, Zwarte Wouw, Sperwer, Wespandief, Steppebuizerd, Arendbuizerd, Steenarend, Slangearend, Visarend, Dwergarend, Roodpootvalk, Torenavalk, Kleine Torenavalk, Slechtvalk, Vale Gier, Kaspisch Berghoen, Aziatische Steenpatrijs, Zwarte Frankolijn, Fazant, Kwartel, Waterral, Klein Waterhoen, Grijskoppurperkoet, Waterhoen, Meerkoe, Scholekster, Steltkluut, Kluut, Griel, Kleine Plevier, Bontbekplevier, Strandplevier, Sporenkievit, Kleine Strandloper, Bonte Strandloper, Breedbekstrandloper, Kempiaan, Watersnip, Regenwulp, Poelruiter, Groenpootruiter, Bosruiter, Oeverloper, Witgat, Dunbekmeeuw, Kleine Mantelmeeuw, Geelpootmeeuw, Lachstern, Grote Stern, Visdief, Dwergstern, Witwangstern, Rotsduif, Holenduif, Houtduif, Turkse Tortel, Zomertortel, Palmtortel, Koekoek, Kuifkoekoek, Dwergooruil, Steenuil, Gierzwaluw, Alpengierzwaluw, Huisgierzwaluw, IJsvogel, Bonte IJsvogel, Scharrelaar, Hop, Draaihals, Groene Specht, Syrische Bonte Specht, Middelste Bonte Specht, Kleine Bonte Specht, Kalanderleeuwerik, Bergkalanderleeuwerik, Kortteenleeuwerik, Veldleeuwerik, Boomleeuwerik, Kuifleeuwerik, Strandleeuwerik, Oeverzwaluw, Rotszwaluw, Boerenzwaluw, Roodstuitzwaluw, Huiszwaluw, Graspieper, Roodkeelpieper, Gele Kwikstaart, Balkankwikstaart, Witte Kwikstaart, Arabische Buulbuul, Winterkoning, Alpenheggemus,

Rosse Waaierstaart, Nachtegaal, Perzische Roodborst, Gekraagde Roodstaart, Zwarte Roodstaart, Paap, Roodborsttapuit, Tapuit, Oostelijke Blonde Tapuit, Finschotapuit, Rode Rotslijster, Blauwe Rotslijster, Merel, Zanglijster, Grote Lijster, Cetti's Zanger, Gestreepte Prinia, Snor, Zwartkoprietzanger, Grote Karekiet, Rietzanger, Kleine Karekiet, Vale Spotvogel, Menetries Grasmus, Ruppells Grasmus, Orpheusgrasmus, Braamsluiper, Zwartkop, Balkanbergfluit, Fitis, Grauwe Vliegenvanger, Kleine Vliegenvanger, Bonte Vliegenvanger, Baardman, Staartmees, Rouwmees, Zwarte Mees, Pimpelmees, Koolmees, Turkse Boomklever, Grote Rotsklever, Rotsklever, Rotskruiper, Boomkruiper, Wielegaai, Grauwe Klauwier, Roodkopklauwier, Maskerklauwier, Gaai, Ekster, Alpenkauw, Alpenkraai, Kauw, Roek, Raaf, Bonte Kraai, Spreeuw, Huismus, Spaanse Mus, Ringmus, Moabmus, Rotsmus, Sneeuwvink, Vink, Roodvoorhoofdkanarie, Europese Kanarie, Groenling, Putter, Kneu, Kruisbek, Vale Woestijnvink, Rode Woestijnvink, Grijsze Gors, Bruinkeelortolaan en Grauwe Gors.

Menetries Grasmus (foto John Hermans)

Tekst:

Jan-Willem Hermans

Oeverzwaluwnesten? Geef ze door!

Ook dit jaar probeert de werkgroep Oeverzwaluwen een zo compleet mogelijk overzicht te krijgen van het aantal Oeverzwaluwnesten binnen het werkgebied van Vogelwacht Uden.

Bekende locaties zijn bijvoorbeeld de kolonie bij de milieustraat in Uden, de nesten in de hoop zand bij de Munterweg langs de Leijgraaf en de kolonie bij de Hofmans Plassen.

Maar Oeverzwaluwen zijn erg bedreven in het stichten van kolonies op nieuwe locaties. Een grote hoop zand bij graafwerkzaamheden of een afgekalfde oever bij een beek kan al genoeg zijn voor een nieuwe broedplek.

Weet jij nog ergens een plek waar Oeverzwaluwen nestelen?

De Oeverzwaluwwerkgroep hoort het graag:

Marc Poulussen 0413-274046
Jan Verhoeven 0413-269381

Oeverzwaluw

Bijzondere Waarnemingen

Hier een greep uit de vele bijzondere waarnemingen die binnen ons werkgebied tot en met eind mei gezien zijn. De telpost Zuid is dit jaar veel bemand geweest, hierdoor zijn er maar weinig soorten gemist. Op Waarneming.nl zijn deze waarnemingen vaak nog begeleid met een foto. Beflijsters zijn ook dit jaar weer enige tijd in de Maashorst te zien geweest. Vaak worden deze soorten maar één dag in een gebied gezien, maar bij ons bleven ze maar liefst drie weken ter plaatse. De Grauwe Klauwier is toch wel een doelsoort voor de Maashorst, de waarneming van een koppel in een geschikt biotoop geeft wel hoop.

Wil je op de hoogte blijven, kijk regelmatig op onze site www.vogelwachtuden.nl

Peter van de Braak (Inventarisatiewerkgroep), telefoon: 0413-253586.

E-mail: petervandeBraak@gmail.com.

Datum	Aantal	Soort	Locatie	Waarnemer
28-02-2013	1	Zeearend	Uden - Buitengebied Oost	Kell Eradus
08-03-2013	1	IJsvogel	Veghel - Het Ham	Arend Vermaat
13-03-2013	2	Grote Zaagbek	Veghel - Het Ham	Ton en Karin Hermans
02-04-2013	1	Visarend	Uden - Buurtschap Hoeven	Ron van Rossum
04-04-2013	1	Zwarte Wouw	Telpost - Brobbelbies Zuid	Gerard van Aalst
09-04-2013	1	Europese Kanarie	Odiliapeel e.o.	Jan Verhoeven
12-04-2013	1	Blauwborst	Veghel - Het Ham	Arend Vermaat
13-04-2013	18	Regenwulp	Maashorst - Begrazingsgebied	Jan Verhoeven
17-04-2013	1	Draaihals	Maashorst - Begrazingsgebied	Peter van de Braak
21-04-2013	11	Beflijster	Maashorst - Begrazingsgebied	Gerard van Aalst
21-04-2013	1	Engelse Kwikstaart	Telpost Brobbelbies Zuid	Henk van den Acker
25-04-2013	1	Bontbekplevier	Telpost Brobbelbies Zuid	Gerard van Aalst
25-04-2013	1	Grauwe Kiekendief	Telpost Brobbelbies Zuid	Gerard van Aalst
25-04-2013	1	Rietzanger	Veghel - Het Ham	Henk van den Acker
28-04-2013	1	Purperreiger	Telpost Brobbelbies Zuid	Henk van den Acker
04-05-2013	1	Kleine Zilverreiger	Reek	Kell Eradus
04-05-2013	1	Steppekiekendief	Uden - Buurtschap Hoeven	Ron van Rossum
12-05-2013	1	Grauwe Kiekendief	Reek	Kell Eradus
15-05-2013	1	Lepelaar	Telpost Brobbelbies Zuid	Gerard van Aalst
20-05-2013	1	Grauwe Klauwier	Maashorst - Begrazingsgebied	Marc (+ Gert)

Draaihals (foto John Hermans)

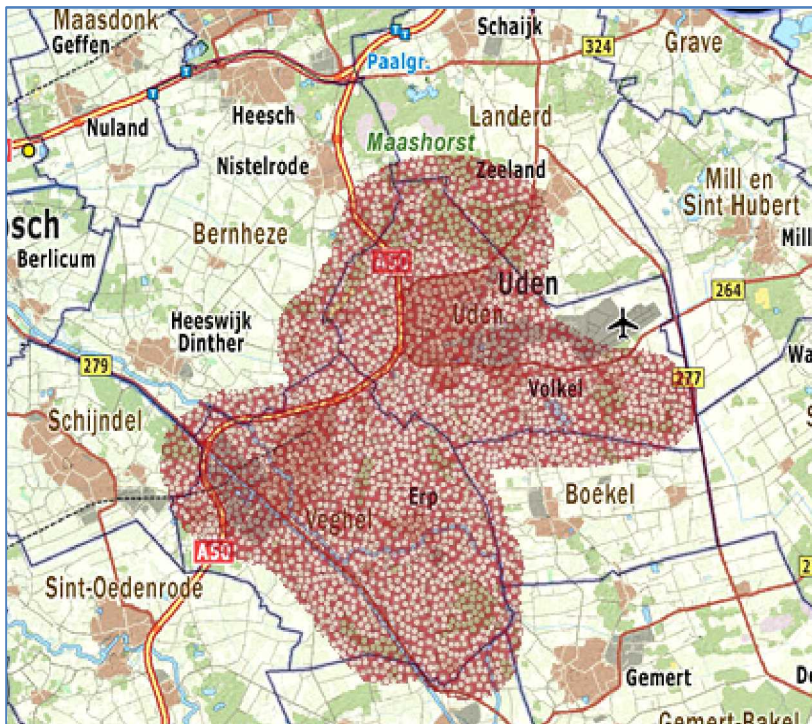
Jaarverslag 2012; Werkgroep Stootvogels

de Slechtvalk arriveert als broedvogel

De belangrijkste verandering in ons telgebied is de komst van de Slechtvalk als broedvogel. Deze soort werd natuurlijk al jaren waargenomen als wintergast maar heeft zich dit jaar als broedvogel gevestigd. Dit heeft voornamelijk te maken met de nestkast die in 2010 geplaatst is op het dak van de CHV (Agrifirm) in Veghel. Voor onze andere roofvogelsoorten geldt dat de stijgende lijn van vorig jaar zich voortzet, kijkend naar het aantal gevonden broedparen. Het gemiddeld aantal uitgevlogen jongen is echter afgenomen. De oorzaken van de veranderingen zijn natuurlijk divers en per soort weer anders. Daarbij komt dat ons onderzoeksgebied beperkt is en conclusies zijn aan de hand van dergelijke kleine volumes niet echt verantwoord.

Het onderzoeksgebied beslaat net zoals andere jaren Maashorst-Zuid tot boven de Brobbelbies, de wijde omgeving van Mariaheide, de Erpse bossen en Volkel-Odiliapeel. Vorig jaar is het gebied rondom Zijtaart erbij gekomen met alleen de Boomvalken, daar zijn dit jaar ook alle

andere soorten geïnventariseerd en in de tabellen meegenomen. Het veldwerk wordt gedaan door zestien personen die vaak groepsgewijs opereren, maar ook zijn diverse gebieden door personen alleen bezocht. De broedsels van de volgende soorten worden gevolgd: Boomvalk, Buizerd, Havik, Sperwer, Torenvalk en Wespindief. Daar is dit jaar dus de Slechtvalk bijgekomen. Hier zijn we natuurlijk bijzonder trots op en de Slechtvalk is dan ook een welkomme nieuwe soort in ons onderzoeksgebied. Alle broedresultaten worden hieronder in een tabel op een rij gezet.

Jaar:	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	66	61	60	47	47	72	48	63	71	56	54	60	49	61
Eieren	160	154	135	137	151	231	128	184	210	163	171	217	168	217
Jongen	121	139	113	128	125	185	114	144	196	139	150	185	143	164
Uitgevlogen	112	138	105	117	109	180	101	140	173	124	137	166	126	137

Het aantal gevonden broedparen is toegenomen, dit komt mede door uitbreiding van ons gebied en mogelijk door het toenemen van onze expertise. Hoe was het met de prooien gesteld dit jaar?

De veldmuizenstand was vergeleken met het voorafgaande jaar goed bijgetrokken, er werden vele holletjes en loopgangen gemeld. Dit zie je terug in het grote aantal buizerdjongen dat grootgebracht is. Ook het aantal Bosmuizen is toegenomen vergeleken met vorig jaar. Als we naar Konijn en Haas als prooi gaan kijken komen we er echter beteuterd uit. De Haas deed het vorig jaar al erg slecht en dat is niet beter geworden. Het Konijn deed het voorgaande jaren in Noord-Brabant nog wel goed maar werd in 2012 erg weinig gevonden op buizerdnesten. Op de zandgronden zijn Hazen en Konijnen erg schaars geworden. Door een slechte oogst van eiken en beuken in de voorgaande herfst en de bedroevend schaarse zaadzetting van naaldbomen is de reproductie van veel zangvogels aan de matige kant geweest. De warme maand maart leek een gunstige start op te leveren, maar de slechte weersomstandigheden in april en mei wierpen dat weer terug. Deden daarom onze Sperwers het zo slecht? De sociale wespen hadden een matig jaar. Er werd dan ook helaas geen Wespendif gevonden.

Per soort zie je hieronder wat de resultaten zijn geweest in ons werkgebied.

Boomvalk

We hebben een vrij constant aantal broedparen van de Boomvalk. Dit jaar zijn er echter een stuk minder jongen uitgevlogen, vermoedelijk vanwege het slechte weer, dat zorgde voor kou, een lager aanbod aan libellen en waarschijnlijk een kleinere vangkans vanwege mindere activiteit van zwaluwen en andere kleine vogels. De Boomvalk is wel een soort die zich steeds minder gemakkelijk laat vinden. Dat komt vooral doordat ze steeds minder vocaal lijken. Ze worden vaak nog wel waargenomen. Echter het opsporen van de nesten is niet eenvoudig.

Boomvalk	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	6	6	9	6	2	4	3	3	3	2	1	0	0	2
Eieren	14	17	17	16	6	8	8	7	5	5	0	0	0	6
Jongen	8	14	15	16	5	7	8	6	5	5	0	0	0	6
Uitgevlogen	8	14	11	15	4	5	8	5	5	5	0	0	0	3

Boomvalk

Buizerd

Het aantal gevonden broedsels van Buizerds is vergeleken met vorig jaar weer flink gestegen en zit weer op het niveau van enkele jaren geleden. Ook het aantal uitgevlogen jongen is na vier matige jaren weer op een normaal niveau. Wij zaten alleen met een gemiddeld aantal eieren van 1,8 per broedsel flink onder het landelijk gemiddelde van 2,6.

Buizerd	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	26	17	22	11	14	26	18	19	26	21	17	17	16	16
Eieren	46	22	33	20	20	51	27	29	47	34	27	41	21	36
Jongen	41	26	30	20	17	41	27	25	44	30	26	31	17	30
Uitgevlogen	37	26	29	19	16	41	24	23	38	28	29	28	14	25

Jonge Buizerds

Havik

De Haviken hebben een goed jaar achter de rug. Het aantal nesten is iets groter geworden door de uitbreiding van ons gebied. Door de warme maand maart waren de Haviken erg vroeg met de eileg, half maart werd het eerste ei al vastgesteld in Noord-Brabant.

Havik	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	16	13	14	12	10	15	8	14	14	10	7	8	5	7
Eieren	40	28	36	29	25	43	19	28	31	27	23	26	17	21
Jongen	37	25	33	29	24	35	19	24	28	23	19	22	15	16
Uitgevlogen	37	25	32	28	22	33	18	23	25	21	18	20	14	15

Slechtvalk

Dat we in ons gebied het eerste broedsel van een Slechtvalk hebben, is landelijk gezien niet heel erg verrassend. De Slechtvalk doet het de laatste jaren zo goed dat ze explosief aan het toenemen zijn. Van alle roofvogels beginnen ze veruit het vroegst met broeden, de gemiddelde start van de eileg is half maart met als vroegste start een legsel dat vorig jaar op 3 maart gevonden werd.

Slechtvalk	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	1													
Eieren	2													
Jongen	2													
Uitgevlogen	2													

Slechtvalken ringen

Sperwer

We hebben een slecht sperwerjaar achter de rug, weinig nesten en ook nog eens weinig jongen uitgevlogen. Wat hier de oorzaak van is, is moeilijk te zeggen. Gelukkig geeft landelijk onderzoek een ander beeld weer. De gemiddelde legselgrootte in Nederland was 4,8 met een gemiddeld aantal uitgevlogen jongen van 3,9 per succesvol paar. De afgelopen decennia waren de cijfers ook zo dus komend jaar beter zoeken naar Sperwers, ze zitten er kennelijk wel.

Sperwer	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	6	8	8	6	9	12	7	13	13	10	13	19	10	20
Eieren	25	28	25	24	37	49	22	45	55	41	44	75	46	80
Jongen	11	25	15	21	34	35	19	38	52	39	38	66	44	58
Uitgevlogen	6	25	15	18	30	34	15	38	44	36	33	55	39	45

Sperwernest in een spiegel

Torenvalk

Het aantal bezette torenvalkkasten is erg wisselend per jaar. Dit jaar hadden we weer een matig jaar met slechts elf broedsels. Landelijk was er behoorlijk veel uitval van complete nesten en ook van nestjongen. Dit moet wel haast met voedselschaarste te maken hebben gehad. Hopelijk komt er volgend jaar weer een succesjaar aané

Torenvalk	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	11	16	4	11	12	15	11	13	13	12	15	16	18	16
Eieren	33	59	22	48	63	80	50	>72	>68	>55	>67	>82	>84	74
Jongen	22	49	18	42	45	67	39	51	65	42	59	71	67	54
Uitgevlogen	22	48	16	37	37	67	36	51	60	34	54	63	59	49

*Torenvalkenkast
met vier jongen*

Wespendief

Helaas werd er door ons in het afgelopen jaar geen nest van een Wespendief in ons werkgebied gevonden. Op basis van het aantal waargenomen Wespendieven in de Maashorst gedurende het broedseizoen, is het wel aannemelijk dat er één of meerdere broedparen in de Maashorst gezeten hebben.

Wespendief	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	0	1	1	0	0	0	1	1	2	1	2	0	0	0
Eieren	0	0	2	0	0	0	2	0	2	0	3	0	0	0
Jongen	0	0	2	0	0	0	2	0	2	0	3	0	0	0
Uitgevlogen	0	0	2	0	0	0	2	0	1	0	3	0	0	0

Samenvattend

Het afgelopen jaar hebben we een stijging in het aantal gevonden broedsels afgedwongen, helaas valt het aantal uitgevlogen jongen daarbij weer tegen. Hopelijk gaan we volgend jaar weer net zo veel nesten vinden. Heb je zin om ons daarmee te helpen dan kan dat, we kunnen namelijk alle hulp gebruiken.

Neem dan contact op met William van der Velden (william.vandervelden@home.nl). Ervaring met het tellen van roofvogelnesten is niet nodig, het is altijd mogelijk eerst met een ervaren teller mee te lopen.

Jaar:	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Broedparen	66	61	60	47	47	72	48	63	71	56	62	46	55	61
Eieren (geteld) gem.	3,1	3,6	3,8	3	4,4	4,2	4,6	4,4	4,1	3,6	3,8	4,5	4,1	3,7
Jongen per nest gem.	2,0	2,3	1,9	2,7	2,7	2,6	2,4	2,2	2,7	2,3	1,9	3,5	1,8	2,7
Jongen uitgevlogen gem.	1,8	2,3	1,8	2,5	2,3	2,5	2,2	2,2	2,4	2,3	1,9	3,3	1,8	2,7
Uitgevlogen	112	138	105	117	109	180	101	140	173	124	137	166	126	137

Namens de Werkgroep Stootvogels van Vogelwacht Uden e.o.,

Tekst: William van der Velden en Ton van den Tillart

Foto's: Willy van Lanen

Deelnemers werkgroep 2012:

Ad Bekkers, Cor van Bree, Annemarie van Diepenbeek, Lammy van Diepenbeek, Jan-Koos Doorten, Hans van den Heuvel, Chris van Lieshout, John Opdam, Jan van den Tillaart, Ton van den Tillart, William van der Velden, Theo Veldpaus, Wil Verbossen, Jan Verhoeven, Piet van der Voort en Pieter van der Voort.

Literatuur:

- *Bijlsma R.G.: Trends en broedresultaten van roofvogels in Nederland in 2012.*
- *De Takkeling: Jaargang 21 (2013), nummer 1.*

Opening natuurplek bij de Groenhoeve

Op zaterdag 13 april om precies tien uur werd het natuurplek bij de Groenhoeve feestelijk geopend door wethouder Marcel Delhez. Er was aardig wat belangstelling hiervoor, de Groenhoeve zat gezellig vol.

Er is heel wat aan vooraf gegaan voor het zo ver was. Enkele jaren geleden is er al eens een poging gedaan om dit bosje meer educatieve natuurmomenten te geven en zijn er lesbrieven voor de scholen gemaakt. Gerda Vloet en Annemieke van den Ing hebben hier toen veel tijd ingestopt. Door vandalisme is deze werkgroep dusdanig gedemotiveerd geraakt, dat het hele project stil kwam te liggen. Dit was toch wel erg jammer van al die inspanningen. De heer Gerard Ketelaars van Graphiset sponsorde toen deze lesbrieven, waar achteraf dus weinig mee gedaan is. Willem Peters vond al een tijdje dat het zonde is van het 'Hoevens buske' er is meer uit te halen vond hij. Het bosje is al oud en er staan eiken in van meer dan honderd jaar. Daarom schreef hij in augustus 2011 een plan van aanpak voor de herinrichting en beheer hiervan, maar dan binnen de poorten van de Kinderboerderij. 's Avonds kan niemand er meer in; het pad is alleen toegankelijk tijdens de openingstijden van de Kinderboerderij. Dit zal het vandalisme sterk terugdringen was het idee. Er kwam een nieuw hekwerk en er werd een werkgroep gevormd door de drie verenigingen: Vogelwacht, IVN en Kinderboerderij. Dit is voor het eerst in de 23 jaar sinds we in het gebouw de Groenhoeve zitten. Van de Vogelwacht zit Peter van de Braak in de werkgroep, namens het IVN Annelies Vliexs en Liesbeth Verkaar en van de Kinderboerderij Luc van den Brule en Paula Kuijpers. Tot nog toe zijn we elf keer bij elkaar geweest, de eerste

Grondwerk voor de mussentil

buurt staat. In de kantine van de Kinderboerderij liggen zoekkaartenboeken, hierin kunnen de beestje op naam gebracht worden. Er hangen veel verschillende soorten nestkastjes, ook op ooghoogte met schuifjes, zodat kinderen het broedproces kunnen volgen van de meesjes die er in broeden. Deze soort verstoor je niet zo snel. De spechtenkast was dichtgetimmerd met een plankje voor de Grote Bonte Specht. Deze heeft al een gat in het plankje getimmerd met zijn snavel, dit is goed te zien. Hier zal hij waarschijnlijk ook gaan broeden. Dat zijn leuke dingen.

keer samen met Wim Althuizen van de gemeente Uden. De gemeente heeft dit educatieve project gesponsord. Het Vrijwillig Landschapsbeheer heeft enkele werkdagen gehad in het bosje, eiken zijn afgezet en nieuwe jonge boompjes zijn aangeplant om een dicht bos te krijgen. Enkele VLU-ers hebben in de stromende regen het pad aangelegd. Zoetjesaan kreeg het pad steeds meer gestalte en kwamen er leuke ideeën naar voren. We zijn met de werkgroep een keer gaan kijken bij 'De Specht' in Handel, daar hebben we ook enkele ideeën opgedaan. Ons pad is natuurlijk een stuk kleiner, maar er is wel iets van te maken, vonden we. Zoals het plaatsen van een dubbele bak met compost en houtsnippers om in te scheppen en bodemdierpjes in te zoeken. Deze bodemdierpjes kunnen dan onder de loop gelegd worden die in de

Voedertafels, egelhuis, vleermuizenkasten, brokken ijzer om de breuk zichtbaar te maken, een geweldige mussentil met 88 broedkastjes, die Hans van den Heuvel (Vogelwacht) gemaakt heeft en een mooie insectenflat, waar solitaire bijen en andere insecten hun nestje kunnen maken. Voor de kennis over vleermuizen hebben we een specialist uitgenodigd, Antoinette van Willigen. Er worden nog meer vleermuiskasten opgehangen. De verschillende vlinderstruiken zullen veel vlinders aantrekken. Ook die kun je met behulp van het zoekkaartenboek op naam brengen. Het pad eindigt weer op de Kinderboerderij, waar je in de folder nog wat kunt lezen over hoeders en grazers. De (groot)ouders met kinderen in de basisschoolleeftijd kunnen hier van alles beleven. Er kan ook gepicknickt worden op de open plek met palen. Als er veel kinderen zijn (zoals bij een kinderfeestje) kunnen er zitplanken op de palen gelegd worden. In de zitplanken staat ook daadwerkelijk 'zitplank' gegraveerd.

In de vierseizoenenfolder staat alle informatie. Mignon van den Wittenboer heeft de teksten die de werkgroep aangeleverd heeft, mooi verwerkt, inclusief een overzichtskaartje. Er staan twaalf paaltjes met groene kop en gele cijfers, die verwijzen naar de folder. Ook het 'duurzaamheidsplein' is er bij betrokken, mensen komen hier langs als ze binnenkomen. Er was een prijsvraag uitgeschreven om een naam te verzinnen voor het pad. Enkele voorbeelden zijn: de Parel, Verrassingspad, het Groene kijkpad, Brabants loopje, het Omweggetje, het Snuffelpad, het Udens natuurpad, Natuurpadvinder, Over de groene loper, het Vier seizoenenpad en Bekijk het maar rustigpad. De naam die we uiteindelijk gekozen hebben is: 'Groenhoevepad'. We vonden dat er in ieder geval groen in voor moest komen en de Groenhoeve is ons honk, vandaar onze keuze. Cis Arts, een vrouw met het syndroom van Down, heeft de prijs gewonnen en kreeg een DVD van K3, waar ze erg blij mee was. Nadat de wethouder Marcel Delhez het pad had geopend (hij knipte enkele takken voor de ingang weg), kreeg iedereen de nieuwe folder 'dente' uitgereikt. Daarna stond er koffie met gebak klaar in de Groenhoeve. Jammer genoeg was het nog iets te fris om buiten koffie te drinken, maar het was er niet minder gezellig om. De werkgroep is er nog niet, de folders voor de andere drie seizoenen moeten nog gemaakt worden, maar het begin is er. Het beheer van het pad ligt bij de natuurverenigingen, de Kinderboerderij houdt toezicht tijdens de openingstijden. Vandalisme heeft zo veel minder kans. We hopen dan ook dat vele (groot)ouders met hun (klein)kinderen gebruik gaan maken van dit pad en dat ze lekker kunnen spelen en intussen ook nog iets leren. Want dat is mooi, spelenderwijs er ook nog iets van oppikken.

De coördinator van de werkgroep Willem Peters, heeft toch wel een compliment verdiend, hij is degene die iedereen van de werkgroep en het VLU wist te motiveren en aan te sturen. De meeste attributen zijn door hem aangeleverd. Ook al hebben we het samen gedaan, zonder hem was het pad er nooit geweest! Iedereen die zijn steentje hieraan heeft bijgedragen, hartstikke bedankt! ☺

Liesbeth Verkaar

Wethouder Marcel Delhez opent onder flinke belangstelling het Groenhoevepad

Vakantie op Tiengemeten

Eiland (huidig natuurgebied)

Eiland vóór 2006 (akkerbouw)

Het eiland Tiengemeten ligt in het Haringvliet, de bovenste zeearm uit het deltagebied van Zeeland en Zuid-Holland. De naam verwijst naar de grootte van de zandplaat ten tijde van de naamgeving. Een ógemetô is een middeleeuwse oppervlaktemaat, het stuk grond dat een boer kon ploegen tussen zonsopkomst en zonsondergang, ongeveer een halve hectare. Rond 1800 werd de plaat, inmiddels gegroeid tot 45 hectare, ingepolderd. Dit deel heeft Natuurmonumenten, de huidige eigenaar van het eiland, ingericht als cultuurlandschap. Het is het oostelijk deel van het eiland. In het midden van het eiland is een kommoeras gecreëerd. Dit is een stilstaand stuk land wat een paar keer per jaar onder water loopt en zo voor nieuw water en voedsel zorgt. Het hele westelijke deel van het eiland is teruggegeven aan de natuur. Er is een groot gat geslagen in de zeedijk waardoor er een open verbinding is met het Haringvliet. Hierdoor is het een van de weinige natuurgebieden in de wereld met zoet water waar toch een kleine getijde werking is van zo'n dertig centimeter.

Plattegrond vanaf het pontje gezien (dus bovenkant is het zuiden)

Wij hadden een huis gehuurd van Staatsbosbeheer op het westen van het eiland. Samen met drie andere huizen staat het midden in de natuur. Vrijdagmiddag 26 april om vijf uur gingen we met het pontje naar het eiland. Het weer was grijs, het miezerde en had de hele dag geregend (de auto hebben we in de stromende regen ingepakt thuis). Toch zagen wij vooral de mooie dingen, we hadden er zin in! En we hadden geluk want het werd droog en nog diezelfde avond hebben we ons eerste ommetje gewandeld vanuit ons vakantiehuis. We liepen zo uit ons huis het natuurgebied in! Een prachtig weids gezicht over 'de wildernis' zoals natuurmonumenten dit deel van het eiland noemt.

Zaterdag zijn we 's ochtends vanuit het huis naar het westen gewandeld. We zagen eerst een Rietgors.

Prachtig in de struiken, zingend en foeragerend. Deze zangvogel zagen we diezelfde middag ook gewoon in onze tuin fluiten! Verder wandelend zagen we twee hele grote roofvogels zitten in een grote dode boom midden tussen het riet. Met telescoop en met behulp van de app op onze telefoon besluiten we dat het wel eens zeearenden kunnen zijn. Even later worden we ingehaald door twee wandelaars die vragen of ze even door onze telescoop mogen kijken naar die roofvogels. Ook zij komen, met behulp van hun boek, uit op de conclusie Zeearend! Steeds als we omkijken zitten ze er nog. Ze bewegen wat met hun kop maar verder gebeurt er niet veel. Later blijken ze toch verdwenen. Helaas hebben we ze niet weg zien vliegen. Wel nog een vaag fotootje weten te maken met ons fototoestel los voor de telescoop. Op basis hiervan wordt bij thuiskomst bevestigd dat het inderdaad Zeearenden zijn geweest, super! Wat later zien we wat mij betreft de 'kers op de taart' van deze prachtige wandeling: de Blauwborst! Een koppeltje houdt zich op rondom een kleine plas water met een paar boompjes in de buurt en verder veel riet. We kunnen ze super goed zien en horen. En ook prachtig het gedrag bekijken. Opvallend vinden we de iets afhangende vleugels zoals bij een Roodborstje. Een prachtig vogeltje!

Zeearenden

Kuifeend

's Middags hebben we met de fiets de andere kant van het eiland bekeken. Hier zitten heel veel ganzen, eenden en steltlopers. Dit zijn de vogels waar we nog weinig kennis van hebben. 'Natuurlijk' waren we het boek en vogelkaart vergeten, dus maar geprobeerd om een aantal foto's te maken zodat we ze thuis op naam konden brengen: de Brandgans, Grauwe Gans, Bergeend, Kuifeend en Knobbelswaan. Wat we wel zelf konden onderscheiden waren de Gele Kwikstaart, de Putters en de Lepelaar! Die laatste kwam overvliegen, een super leuke ervaring om hem dan in de lucht te herkennen! De volgende dag zagen we deze prachtige vogel ook nog een aantal keren aan de rand van het water zitten, dus zeker weten dat ik het goed gezien had.

Op zondag deden we mee met een fietsexcursie van Natuurmonumenten. Het eiland heeft maar één weg, dus op de meeste plaatsen waren we al geweest, maar toch leuk om nog wat achtergrondinformatie te krijgen. En vogels zitten natuurlijk steeds op andere plaatsen. Dus we zagen weer een heleboel nieuwe soorten. De Gierzwaluwen waren in groten getale aanwezig. Ook zagen we de Kluut, de Grutto en de Veldleeuwerik.

Een Torenvalk vloog steeds voor ons uit naar een volgend boompje langs de weg. Grappig, er zijn op dit eiland zo weinig bomen dat hij ook niet zoveel keuze heeft. Verder zagen we nog een Tapuit, deze hadden Carel en onze dochter Lotte ook al gezien tijdens hun vroege ochtendwandeling vanmorgen en deze werd dus zonder boek herkend!

Maandag begon bewolkt en miezerig maar rond de middag kwam de zon door en hebben we nog een heerlijke fiets-/wandeltocht gemaakt. Ons doel was dit keer de ruïnes op het eiland, ofwel de verlaten boerderijen en aardappelschuur die nu dienst doet als vogelkijkhut. Die aardappelschuur vond Lotte erg leuk, daar was van alles te ontdekken. Zondag hadden we hier twee keer een marterachtige voorbij zien rennen maar nu liet deze zich niet zien. Wel ontdekten we aan de overkant van het water een 'onbekende vogel'. Na een tijdje

Tapuit (foto John Hermans)

observeren kwam gelukkig het mannetje er ook bij want het leek een vrouwtje Tapuit te zijn en de man is toch beter herkenbaar voor ons. We konden ze vervolgens lekker lang blijven bekijken omdat ze steeds op dezelfde plek rond bleven hangen. Bij de volgende ruïne, een boerderij met drie bijgebouwen, was niets bijzonders te zien maar bij het stukje 'wadden' liepen een heleboel watervogels rond. We herkenden de Bontbekplevier, tenminste: alles klopte aan dit beeld behalve de bonte (gekleurde) bek. Dus het zal wel een juveniel zijn geweest of toch een andere soort... Op de terugweg liepen we vlak langs een Grutto, met het blote oog te herkennen. Even verderop zagen we twee roofvogels vliegen. Die vinden we nog erg moeilijk op naam te brengen. Met behulp van een zoekkaart van silhouetten kwamen we uit op een Kiekendief. Thuis gekomen met het boek erbij denken we dat het een Blauwe Kiekendief geweest moet zijn. We konden hem prachtig zien en het leuke was dat we ook zagen dat hij steeds dicht bij de grond kwam en vervolgens heftig weggejaagd werd door een omhoog springende haas (zou die jongen hebben gehad?). Thuis tijdens het eten zagen we twee Schotse Hooglanders over de dijk heen komen tijdens het grazen. Toch leuk als je zo dicht in het natuurgebied woont dat de grote grazers voor de deur lopen. Niet veel later valt ons oog op een groepje zangvogels. Kijker erbij gepakt en het waren zowaar een twintigtal Putters! Wat een heerlijke afsluiting van ons diner...

Op dinsdag hebben we een lange wandeling gemaakt door 'de wildernis', zoals natuurmonumenten het westelijk deel van het eiland noemt. Dit deel is alleen te voet bereikbaar en niet met een rolstoel. Dus hebben we Daan en z'n rolstoel over het hek heen getild. Het pad daarna was eigenlijk best goed te doen en de bruggetjes gelukkig precies breed genoeg. We zagen de Blauwborst weer heel goed, hij heeft hier duidelijk meerdere territoria. De Lepelaar kwam twee keer overvliegen, erg goed te zien dat hij zijn nek gestrekt houdt en de lepelvormige snavel is ook uit de lucht goed te herkennen. In het riet (of eigenlijk in de afgestorven bloemstengels van de Guldenoude die ontzettend veel groeit op het eiland) zagen we ook nog een aantal verschillende rietzangertjes die we niet op naam konden brengen. We herkennen de geluiden niet en ze bleven nooit lang genoeg zitten om ze goed te kunnen bekijken. Thuis bij ons vakantiehuis nog heerlijk een uurtje in de zon gezeten en daarna op de fiets naar de herberg op de oostkust (het enige restaurant op het eiland waar je vooraf moet bellen om te vragen of ze nog voldoende in huis hebben). Op de weg er naar toe zagen we drie Lepelaars vlak langs de weg in een plasje water zitten. Ik had echt nog nooit van zo dichtbij een Lepelaar gezien.

Wat verderop zat de grote groep met Gele Kwikstaarten weer naast de weg, deze hebben we nu al drie keer gezien tegen zonsondergang. En op de terugweg fietste Lotte een stuk vooruit. Ze zag een haas die op twee meter van haar vandaan plat op de grond ging liggen en daar bleef liggen toen ze stopte. Uiteindelijk vond hij het te lang duren en ging op de loop. Echt mooi om te zien zo vlak voor je neus.

Woensdagochtend begon meteen al leuk, ik zag vier Bergeenden in onze tuin toen ik de gordijnen open deed, toch geen alledaagse tuinvogel... 's Middags een wandeling gemaakt van de vliedberg op het midden van het eiland naar het vogelkijkscherm in het noordoosten. Onderweg zaten heel veel rietzangertjes te fluiten, meestal net buiten ons gezichtsveld en soms erin. Zo hebben we één zo'n klein zangvogeltje een hele tijd in de telescoop kunnen bekijken. We probeerden een zo goed mogelijk beeld te krijgen van alle kenmerken: slank vogeltje, groenbruine bovenkant, lichte borst, lichte wenkbrauwstreep... Tja, dat kan wel van alles zijn: Kleine Karekiet, Bosrietzanger, Veldrietzanger, zelfs een Tjiftjaf of Fitis kan wat ons betreft niet uitgesloten worden als we het geluid niet mee zouden nemen. Boek erbij, dat levert vragen op als: is de bovenzijde egaalbruin, roodbruin, grijsbruin of heeft hij een vage groene tint? Ook het geluid wordt beschreven in het boek: maar daar werden we ook niet veel wijzer van. Deed ie 'trettt trettt trettt TIRri TIRri truu truu Tle tre tre wi-wuu-wu' of 'prri-prri-pruu-prri'. Hij bleef niet lang genoeg zitten voor een fotootje, dus thuis gekomen konden we er niet verder mee. Misschien hadden we het geluid op moeten nemen. Onze conclusie op dit moment is dat we deze categorie nog maar even voor gezien houden.

Donderdag was onze laatste dag op het eiland. Ik wilde nog graag een foto maken van de Blauwborst, dus we zijn nog een keertje terug gegaan naar het 'blauwborstplekje' in de Wildernis. Maar helaas, dit keer lieten ze zich niet zien. Af en toe hoorden we wel wat in het dichte riet maar geen enkele keer op een mooie zangpost, dus dat is niet gelukt. Nog wel een groepje Bontbekplevieren van dichtbij kunnen bekijken en die wel vast kunnen leggen op de foto. Daarna hebben we de vakantie afgesloten met het zoeken van twee geocaches. Een andere hobby die ook leuk is om in de natuur te doen. En ook hebben we nog een laatste bezoekje gebracht

Bontbekplevieren

aan het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten. Daar heb ik nog een mooie mok gekocht met een Blauwborst er op, ook een mooi aandenken. 's Avonds nog een paar keer met z'n drietjes het 'vogelkwartet' gespeeld, we kwamen een heleboel soorten tegen die we deze week 'life' gezien hebben. Een mooie afsluiting van een fantastische week vakantie in een prachtig natuurgebied.

Het is zeker een aanrader voor iedereen om Tiengemeten een keer te bezoeken! Individueel of als dagexcursie. Voor een dag is het raadzaam om fietsen mee te nemen of op het eiland bij het bezoekerscentrum te huren. Op die manier kun je het hele eiland in vogelvlucht zien, gedeeltelijk op de fiets en gedeeltelijk wandelend. Er zijn drie vogelkijkschermen/hutten en twee heuvels die een prachtig uitzicht bieden. En overal prachtige natuur!

Jolanda Rutten
(Tekst en foto's)

Bijeenkomst Uilenbescherming Noord-Brabant

De jaaravond voor de Uilenbescherming is een jaarlijks terugkerende activiteit, georganiseerd door het Brabants Landschap. Dit jaar was de jaaravond op 24 april in theater *de Speeldoos* te Vught. Rond die tijd was de natuur nog flink in de war door de kou die erg lang aanhield. Het weer is tijdens het schrijven van dit stukje nog steeds niet wat het zou moeten zijn, maar er zit een stijgende lijn in!

De jaaravond voor de Uilenbescherming begint altijd met een kop koffie/thee en veel geklets. Er zijn dan vele andere uilenwerkgroepen uit Brabant en daar zitten altijd bekende tussen. Er worden dan van allerlei ervaringen uitgewisseld. Het gaat dan over de hoeveelheid jongen in het afgelopen seizoen tot mogelijke oplossingen voor het verdrinkingsprobleem bij jonge Steenuilen en de nodige onzin natuurlijk. Door deel te nemen aan verschillende activiteiten en bijeenkomsten die worden georganiseerd, leer je snel veel andere vrijwilligers kennen en doe je verschillende handige contacten op. Aan aanspraak heb je in ieder geval geen gebrek! Ieder jaar gaan we met een aantal vrijwilligers naar de jaaravond.

Kerkuil (foto Harry Claasen)

Dit jaar waren we met zes leden van de Udense Uilenwerkgroep. Brabants Landschap zorgt altijd voor een avondvullend programma met verschillende onderwerpen en sprekers. Dit jaar opende Jochem Sloothaak (provinciaal coördinator) met de resultaten van het vorige broedseizoen 2012. De Kerkuil heeft het ondanks de strenge winter, met toch lange sneeuwperiodes, goed gedaan. De resultaten zijn verbeterd ten opzichte van 2011, meer broedparen en meer jongen. Er waren lokaal wel behoorlijk wat verschillen. Op sommige plaatsen waren de Kerkuilen al vroeg met broeden en hadden flinke legfels, andere waren weer heel laat met kleine legfels. Duidelijk was dat de muizenstand niet overal even goed was. Landelijk heeft de Kerkuil het ook goed gedaan. Voor het komende jaar (2013) verwacht men een daljaar. Dat betekent dat de muizenstand mogelijk inzakt en dat er

daardoor te weinig voedsel is voor onder andere de uilen. Dit heeft dan automatisch weer invloed op de broedresultaten voor het komende seizoen. Dit is eigenlijk niets nieuws, het betreft een cyclus van ongeveer vier jaar. Eens in de vier jaar zakt de muizenstand in en vallen de broedresultaten van de Kerkuilen terug. Soms pakt het heel zwaar uit en zijn er nauwelijks broedparen en jongen. De jaren erna zien we vaak dat het aantal broedparen en jongen dan weer toeneemt. Hopelijk valt het dit jaar mee voor de Kerkuilen en zakt de muizenstand niet te ver in.

Ook de Steenuil heeft het weer goed gedaan in Brabant. Er is de laatste jaren flink gewerkt aan het zorgen voor nestgelegenheid voor de Steenuilen. Op vele plaatsen in Brabant zijn steenuilenkasten gehangen en een flink aantal wordt ook bewoond door Steenuilen. Het afgelopen seizoen waren de broedresultaten iets minder dan 2011, maar nog steeds goed! De afgelopen twee jaar heeft de Steenuil mooie resultaten geboekt. De Steenuil heeft als voordeel dat hij niet alleen van muizen afhankelijk is, maar ook insecten eet zoals Meikevers, rupsen, regenwormen en ook kleine vogeltjes. Dit jaar kon de Steenuil het wel eens wat lastiger hebben.

Het is veel langer koud waardoor de insecten later voor de dag komen. Vooral in deze tijd moet de Steenuil het vaak hebben van de vele Meikevers, maar momenteel worden die nog niet zoveel gezien. Hopelijk lijden de Steenuiltjes niet te veel onder deze situatie. Binnen een aantal weken zullen we het weten, dan zitten we weer volop in het nieuwe broedseizoen.

Na de presentatie van Jochem stonden er twee sprekers op het programma. De eerste spreker was Philippe Smets. Philippe is een kartrekker binnen de Kerkuilenwerkgroep in Vlaanderen bij onze zuiderburen. Philippe heeft ons meegenomen en een inkijk gegeven in hun manier van werken en beschermen. Een heel interessante lezing en met heel veel humor gebracht. Hij wist het publiek goed te boeien en te laten lachen. Dit was voor mij meteen een reden om even na afloop met Philippe te praten en te informeren of hij ook bij ons een lezing wilde verzorgen. Hij was direct enthousiast en we hebben gelijk even wat gegevens uitgewisseld. Na de zomer gaan we contact opnemen en kijken wat de mogelijkheden zijn! Een ding is zeker, in België wordt ook veel en hard gewerkt aan de kerkuilenbescherming! Als zij dat niet zo hadden opgepakt, dan had de Kerkuil ook daar geen schijn van kans gehad.

De tweede spreker was Christien Hermesen van de steenuilenwerkgroep Oisterwijk. Ook een heel actieve en bekende werkgroep die veel goede dingen doet in hun werkgebied. Deze keer ging het niet over de Steen- en Kerkuilen, maar over de Ransuil. Het vermoeden bestaat dat het aantal Ransuilen snel achteruit gaat, alleen harde gegevens zijn er niet voor. Ook is er nog niet echt onderzoek naar gedaan. Om deze vogel goed in beeld te krijgen en meer informatie te krijgen over de stand van deze vogel, heeft Christien een ransuilenproject opgezet, 'Roesten van Ransuilen in de winter'. Hierbij maakt zij gebruik van de expertise van Bert Jan Bol, de ransuilenexpert. Bert Jan heeft vorig jaar nog een lezing bij ons in de Groenhoeve verzorgd. Christien vraagt speciaal aandacht voor de Ransuil en roept alle vogelaars en andere belangstellenden op om ransuilenwaarnemingen te melden via de website

Ransuil (foto Marc Gottenbos)

van Sovon. In eerste instantie gaat het om winterroestplaatsen, de locaties en hoeveelheid uilen die zich daar ophouden. Voor de komende periode zijn alle waarnemingen van Ransuilen en hun jongen erg interessant, maar ook oudere informatie is welkom. Mochten er dus leden zijn die informatie hebben over ransuilenlocaties, broedgevallen of winterroestplaatsen (ook van afgelopen winter), dan is het verzoek dus om deze te melden op de website van Sovon. Na afloop van deze twee sprekers kon er nog wat gedronken worden aan de bar en kregen alle werkgroepen de jaarverslagen van 2012 en het Erfvogelnieuws mee. Deze verslagen en boekjes worden door de vrijwilligers uitgedeeld bij de gastgevers. Dat zijn de mensen waar de kerk- en steenuilenkasten hangen of waar we nog vrije broedgevallen hebben. Op deze manier blijven we de mensen informeren over het beschermingswerk en de resultaten die er worden geboekt. Dit is een heel belangrijk aspect van het beschermingswerk! Zo ook het betrekken van de gastgevers bij controle activiteiten en soms ook ringactiviteiten.

Al met al was dit weer een leerzame bijeenkomst met leuke, interessante lezingen en sprekers. Hopelijk kunnen we volgend jaar weer terug kijken op een goed seizoen met mooie resultaten.

Namens de Uilenwerkgroep,
John Opdam

Iedere derde zaterdag van de maand komen ze bij elkaar om te beleven wat vogels kijken is. Soorten als Klapekster, Nachtzwaluw en Kerkuil pronken op hun waarnemingslijsten. JeugdVogelwacht Uden is hét voorbeeld voor alle volwassen leden. Een verslag van activiteiten mag als eidooier dan ook niet ontbreken in het Bruujssel.

Seizoen 2012 / 2013

Vogelgeluiden

Op een mooie zaterdagochtend kwamen we bijeen op de parkeerplaats bij het Natuurcentrum. Deze ochtend was door Bart Gras (Vogelwacht) voorbereid. Vooraf hadden we een tiental MP3-geluiden aan de jeugdleden gemaild. Hij vertelde ons waarom vogels zingen. Maar ook hoe vogels zingen, waarbij ze meerdere tonen tegelijk kunnen maken. De reden waarom vogels zingen werd natuurlijk ook verteld! Op de achtergrond luisterde een Vink mee, terwijl deze ook zijn gezang liet horen. Bart had zelf een aantal MP3-geluiden laten horen. Deze geluiden heeft hij allemaal zelf opgenomen met een kleine recorder en goede microfoons. Van deze geluiden liet hij ook de sonogrammen zien. Dit is een soort grafiekje waar je het geluid mee op papier zet. Iedere vogelsoort heeft zijn eigen grafiek!

Bart Gras (links voor) geeft uitleg

Zelf op zoek naar geluiden

We kregen dertien vogelgeluiden te horen, welke we zelf moesten gaan zoeken in de omgeving. Hierbij zijn we in twee groepjes uiteengegaan. Ieder groepje kreeg een lijstje mee waar de vogelsoort op stond en ook het sonogram. De volgende soorten hebben we gezocht: Pimpelmees, Heggenmus, Groenling, Roodborst, Zanglijster, Grote Lijster, Grote Bonte Specht, Groene Specht, Kievit, Boomleeuwerik, Buizerd, Geelgors en Tjiftjaf. Van deze soorten hebben we toch wel een elf soorten gehoord (de Grote Lijster en Tjiftjaf lieten zich helaas niet horen). De Boomleeuwerik gaf op de Udense heide wel een showtje weg met zijn gezang (lu-lu-lu-lu). Deze vergeten we niet meer. Rond half twaalf kwamen we weer terug op de parkeerplaats, waar het volgende bord stond: Stiltegebied. Gelukkig telt dit niet voor de vogels....

Inventariseren

Inventariseren, wat houdt dat nu toch weer in en waarom is dit zo belangrijk. Met inventariseren gaan we de vogels met hun eigen gebiedje op een kaart zetten. Door een klein gebiedje regelmatig te bezoeken en alle vogels die er zijn op een kaart te zetten, krijgen we na een aantal keren al duidelijk waar welke vogel in dat gebied zijn biotoop (woongebied) heeft. Als veel vogelaars dit in een groot gebied doen, heb je uiteindelijk een goed beeld welke vogels in welke aantallen daar voorkomen.

Kijken in een vogelatlas

Dit werd duidelijk toen we de vele vogelatlassen zagen die Bart Gevers bij zich had. Bart Gevers gaf in één atlas aan waar we nu waren. Hier had hij een klein kaartje uit gehaald van het gebied dat we als jeugdgroep gingen inventariseren. In het te inventariseren gebied (het Beekdal) gingen de jeugdleden in kleine groepjes uiteen om de soorten in te tekenen. Met de gemaakt groepjes hebben we een aantal soorten die ochtend gezien en op kaart gezet. Deze soorten waren onder andere Boompieper, Tjiftjaf en de Roodborsttapuit.

En nu zelf inventariseren

Bigday

Net als bij de volwassenen is de Bigday een mooie wedstrijd. Het gaat erom dat we binnen een bepaalde tijd de meeste soorten zien of horen. Maar bij de jeugd is er gelukkig wel hulp van de begeleiders. Deze mochten wel aanwijzingen geven, van ñkijk daar, een vogel!ò Maar ze

mochten niet vertellen welke soort het was. Vooral met vogelzang is dit best lastig, je hoort diverse soorten zingen, maar krijgt ze niet meer in beeld.

We waren in twee groepen uiteen gegaan, waarbij we halverwege de route weer bij elkaar kwamen. Hier hebben we naast de gebruikelijke koeken ook hints en tips uitgewisseld. Verassend was wel de uitslag, beide groepen hadden 42 soorten gezien!! Na het nuttigen van een koek zijn we snel de warme auto ingegaan en weer naar Uden vertrokken, waar we wat te laat aankwamen.

Echt naar buiten?

Ken je kinderen die wel warmlopen voor een grote portie natuur op elke derde zaterdag in de maand en hier erg graag tijd voor vrij willen maken? Geef ze de gratis ôBuitengidsô die is te downloaden op onze site of laat ze contact opnemen met mij, zodat ze zich op kunnen geven. Een keer vrijblijvend meelopen kan natuurlijk altijd.

Opgeven kan op www.vogelwachtuden.nl
klik op ôWerkgroep - Jeugd Vogelwachtô

Peter van de Braak,
Coördinator JeugdVogelwacht (telefoon: 0413-253586)

Hemelvaartexcursie naar Overijssel (9 t/m 12 mei 2013)

Inleiding (door Peter Noy)

Dit jaar al weer voor de twintigste keer de voorjaarsexcursie van Vogelwacht Uden; wat gaat de tijd toch snel. Drie jaar terug zijn we met maar liefst 44 deelnemers naar het luxe villapark 'De Weerribben' in Paasloo (O) geweest. Dat was zo goed bevallen dat we voor dit jaar weer een aantal achtpersoons bungalows hadden gereserveerd. Nu iets minder deelnemers, 31 in totaal. Qua groepsgrootte is dat nog goed te behappen. Een voordeel van dit park is dat iedereen een tweepersoonskamer tot zijn of haar beschikking heeft zodat er wat meer privacy en rust is. Over rust gesproken, het park ligt midden in de natuur en straalt een en al rust uit. Onze huisjes lagen gesitueerd rondom een grote visvijver, dus aan vis geen gebrek. Hier kwamen we dus niet voor, er moest ook nog gevogeld worden.

Deelname IVN

Sinds enkele jaren worden ook IVN-leden aangespoord om aan deze unieke excursie mee te doen. De deelname van IVN-ers (met het vogelhart op de goede plaats ☺), wordt ieder jaar groter, waardoor er een soort van 'kruisbestuiving' plaatsvindt. Naast vogels wordt er deze dagen ook naar bloemen, insecten planten etc. gekeken. Het blijkt een uitstekende combinatie te zijn.

Restaurant 't Binnenhof

Dit mooie restaurant is vooraan op het villapark gevestigd en heeft het afgelopen jaar een nieuwe beheerder gekregen. Wilco Verschuren zwaait hier de scepter en zorgde er, samen met zijn collega's, voor dat geen vogelwachter/IVN-er iets tekort kwam. 's Morgens om acht uur was het flink ontbijten met een gekookt eitje erbij. Nadat het lunchpakket was gesmeerd vertrokken we zo rond negen uur voor het dagprogramma. Door de iets mindere weersomstandigheden moest het programma enkele keren worden omgezet. Gelukkig konden de gereserveerde fietsen en fluisterboten worden geannuleerd. De plaatselijke ondernemers deden daar niet moeilijk over. Elke avond werd de groep om half zeven in het restaurant verwacht voor een stevige warme maaltijd!

Wie waren de gelukkigen (alfabetische volgorde)

Vera Brounts, Simone van de Burgt, Harrie Clemens, Mia van der Cruisen, Martien van Dooren, Annemarie van Duijnhoven, Dieny Fleuren, Gerrit Goorts, Petra Hermens, Trudy Kanters, Conny Koenen, Joep en Nelly van Lieshout, Rien de Mol, Marlies Noy, Peter en Sjan Noy, Leo Roovers, Emmy Veeger, Theo van der Velden, Theo Veldpaus, Marga Verduin-Smits, Hermien en Lambert Verkuijlen, Dorien en Theo Versteegden, Fien en Nico Verstegen, Annie Vervest en Peter en Tonny Vlamings.

Het waren weer vier prachtige én gezellige dagen waarbij er veel is bijgepraat. En uiteraard ook veel vogels (95 soorten) en andere mooie natuur gezien.

Zeker voor herhaling vatbaar!

Peter Noy

De enthousiaste deelnemers

Donderdag 9 mei 2013 (door Marlies Noy)

Met een groep van 31 vogelaars, ervaren, minder ervaren en onervaren, vertrokken we vanochtend om acht uur vanaf de Groenhoeve op weg naar het natuurgebied de Wieden en Weerribben. Dit is een prachtig natuurgebied in Noordwest Overijssel. Het is een gebied van 3.000 hectare. Ik vond het een afwisselend landschap: moerassige gebieden, bos, watergebieden, veel riet en heidegebieden. Dat afwisselende zag ik ook terug in alles wat daar groeide en bloeide: Vele bloemen, planten, insecten en natuurlijk vogels!! Om tien uur kwamen we aan in Paaslo waar het Villapark de Weerribben ligt. Hier zijn we drie jaar geleden ook geweest tijdens de voorjaarsexcursie. Opnieuw werd ik verrast door het grote terrein met de talloze rietgedekte villa's met veel groen en vijvers. Aan het begin van het park was het restaurant waar we werden opgewacht met koffie en een heerlijke lekkernij: Een klein brokje koek dat smaakte naar peperkoek en speculaas. Nu kon ik alle groepsleden wat beter bekijken en zag dat er drie nieuwelingen bij waren: Joep en Nellie en Annemarie: Alle drie van origine IVN-ers die hun kennis van alles wat groeit en bloeit wilden uitbreiden naar meer kennis van vogels! Zal er nu een succesvolle kruisbestuiving uit voortkomen?

Rietzanger (foto Peter Noy)

Vandaag gingen we drie verschillende vogelkijkhutten met de auto bezoeken. Iedereen vertrok naar zijn chique 'woonhut' gooide zijn/haar tas op het bed waarna we in twee groepen van elk vier auto's op pad gingen. Allereerst gingen we naar het vogelkijkscherm 'De Weerribben'. Dit uitkijkpunt ligt langs het fietspad van Steenwijk naar Ossenzijl en kijkt uit over het water en staat boven het water. Vanaf hier had je een uitstekend uitzicht over de nabijgelegen trekgraten. Je kon merken dat er talloze mensen genoten van het lange Hemelvaartsweekend: er voeren vele bootjes en plezierjachten over het water. Het weer was wisselend bewolkt met een temperatuur van ongeveer zestien graden Celsius. Gelukkig hielden we het droog en ik was blij dat ik mijn winterjas en shawl had meegenomen!

Al lopend naar het kijkscherm zwermden vele libelles om ons heen. Dat riep acuut een grote interesse van de IVN-ers onder ons op! De beestjes werden vaak vereeuwigd op de gevoelige plaat. Ze zijn dan ook een waar kunstwerkje: Grote doorzichtige zilverachtige vleugels die schitteren in het daglicht, sierden de libelles. Ze zijn er niet alleen voor de sier: De overvliegende Boomvalken vinden het heerlijk voedsel, plukken de vleugels eraf en verorberen het hapje, vliegend in de lucht. Een prachtig gezicht! Natuurlijk zagen we ook ganzen, futen, eenden en diverse rietvogels. Vandaag hebben we ook diverse Ooievaars in het luchtruim gezien. Ik blijf het een indrukwekkende vogel vinden.

De Meenteweg (foto Peter Noy)

Daarna reden we naar *de Rottige Meente*. Dit ligt ten noorden van Ossenzijl. Dit vogelobservatiepunt ligt in Friesland en men heeft daar een goed uitzicht op de plasdraspercelen. Al snel hadden sommigen de Blauwborst waargenomen. Dit tot grote vreugde! Helaas hoorde Peter Noy niet tot de gelukkigen. De komende dagen zou hij nog diverse pogingen ondernemen om het kleine vogeltje met de kenmerkende blauwe borst waar te nemen. Tot zijn grote verdriet is dat niet gelukt! Hij ging dit gemis goed maken met de vondst van twee Ringsnaveleenden, verscholen tussen het riet in het water. Opgewonden riep hij er andere kenners erbij. Iedereen meende dat dit wel eens *de* vondst van de dag kon zijn. Ik zag Peter *groeien*. Het gemis van het zien van de Blauwborst werd ruimschoots goed gemaakt. Deze eendensoort wordt namelijk zelden waargenomen. Helaas, helaas: Later bleek (en na overleg met de *geleerden*) dat het om een vrouwtje Kuifeend ging, die overigens niet zeldzaam is. Peter vatte zijn *overlies* natuurlijk sportief op. We zagen ook de Bruine Kiekendief overzeilen op zoek naar voedsel. Uiteraard ontbraken de diverse eendensoorten niet.

Op naar de volgende vogelobservatiehut van de Wieden, *de Auken*. Dit gebied ligt in een hoogwaterzone en is in 2001 door Natuurmonumenten geplaatst. Hier broeden Purperreigers, Lepelaars, Roerdompen en diverse zangvogels. De hut is nogal open, maar de vogels komen tot vlakbij de hut. Via een prachtig begroeid pad kwamen we bij de hut. We werden omringd door talloze libelles die wel eens verdwaalden en op ons belandden. Van de IVN-ers onder ons kon je veel leren van de vele bloemetjes en planten. Exotische namen zoals de Duivelsbeet en de Gele Plomp passeerden de revue. Ook de vlinders zoals Oranjetipjes ontbraken niet. We hebben daar talloze vogels gezien: Een kolonie Lepelaars, zwaluwen, een koppeltje Koekoeken, diverse eendensoorten, de Purper- en de Blauwe Reiger, Grauwe en Indische Ganzen, etcetera. Bij het vetrekken liet Nellie nog haar fototoestel liggen op een grasrand. Joep en Nellie scheurden later terug naar dit gebied en vonden het toestel gelukkig terug!

Voldaan na deze mooie natuur- en vogelmiddag reden we terug naar het park en arriveerden daar om kwart voor zes. Na een bijzonder snelle opfrisbeurt zaten we om zes uur aan tafel. We kregen een wonderlijke combinatie van stampot, frites, reuzengehaktballen en witte kool. Het vulde wel de hongerige magen! Na het voorlezen van de vogelsoorten die we vandaag hadden gezien en een lekker bakje koffie, ging een groot aantal van ons een flinke wandeling maken. We zijn ruim een uur weg geweest en zaten daarna moe maar voldaan in de bar. Om half elf tikte het klokje van gehoorzaamheid al in de gedaante van de restauranteigenaar Wilco. Hij zei dat het nu toch de hoogste tijd was om te vertrekken!. Ach misschien ook wel zo verstandig: Ik kon de moeheid wel voelen na een lange dag in de buitenlucht. We vertrokken braaf naar onze luxe *hut* in de hoop morgen weer fit aan een nieuwe dag te beginnen. Rest mij nog te zeggen dat ik het heerlijk vond om weer een aantal dagen te vertoeven tussen mensen die ik alweer acht jaar ken, bij wie ik me vertrouwd voel en die allemaal een grote gemeenschappelijke interesse hebben: de natuur met alles wat groeit en bloeit en alle vogels die ons land rijk is!

Vogellijst afvinken (foto Tonny Vlamings)

Marlies Noy

Vrijdag 10 mei 2013 (door Joep van Lieshout)

oVaartocht door de Weerribbenó

Ik werd ós morgens om vijf uur al gewekt door het kwaken van de kikkers in de vijver direct naast ons vakantieverblijf. Toch nog wat geslapen en op tijd bij het ontbijt. De vorige avond waren er al twijfels of we wel met de open fluisterboten moesten gaan, omdat de weersvooruitzichten op zijn zachts gezegd niet gunstig waren. De voorspellingen waren ós morgens niet beter en daarom werd besloten om een overdekte boot te bestellen waar we allemaal onderdak konden.

Met de boot vastgelopen op de bodem (foto's Martien van Dooren)

Om elf uur was het zover, de afvaart in Giethoorn met schipper Wim die meteen vertelde dat het veilig was, de boot was nog nooit omgeslagen en bovendien was de Bovenwijde, zo heet dat meertje, niet dieper dan tachtig centimeter. Toen we het meertje waren overgestoken en de schipper een smal kanaaltje in wilde varen, waren daar al een paar bootjes gestrand. Wim wilde die omzeilen maar voer zelf ook vast. Met geen mogelijkheid kon de boot op eigen kracht loskomen, ook niet met handkracht van Gerrit Goorts en later Theo van der Velden. Op verzoek van Wim begon de hele groep het lied te zingen ñvan voor naar achter van links naar rechtsò. Om de boot los te krijgen van de bodem moesten we meebewegen óvan links naar rechtsòmaar de boot ging niet naar voor of naar achter. Ook met behulp van een passerende motorboot en een opgeroepen motorboot was er geen beweging in te krijgen. De diepte te plaatse was niet meer dan twintig centimeter en de boot was zwaar beladen, dus ontruimen. In twee sessies werd meer dan helft van onze groep met het motorbootje naar een onbewoond eiland gebracht, wat Petra als eerste en daarna bijna iedereen een natte broek opleverde.

In motorbootjes naar een onbewoond eiland

En warempel, de boot kwam los na de ontruiming. De eilanders konden weer opgehaald worden maar wat bleek, de boot kon alleen nog achteruit varen. Dus iedereen afzetten op het eiland en wachten tot er een vervangende boot kwam. Die arriveerde om kwart voor twee, het moment dat we eigenlijk al terug moesten zijn. De natte broeken die we opgelopen hadden bij het overzetten waren intussen gedroogd in de koude wind en de tocht werd vervolgd met schipper Gerrit.

Wachten op een vervangende boot

Varen tussen de rietlanden met de bloeiende pinksterbloemen, dotters en het begin van de bloei van de boterbloemen en de zuring en langs de oevers op een paar plaatsen het bloeiende drieblad en de wortelstronken van kalmoes (van oudsher een bekende geneeskrachtige plant volgens Gerrit) was een bijzondere ervaring. De vogels hielden zich rustig op deze donkere en winderige dag. Toch werd de Boompieper gespot, die hadden we nog niet op de eerste dag. Vanuit de kijkhut waar we nog even konden stoppen, kregen we een goed overzicht van de waterpartijen met zijn watervogels.

Om half vier werd aangemeerd. Einde van een tocht van meer dan vier uur met de nodige commotie, maar iedereen had zich goed vermaakt. De lunch was al gebruikt tijdens de noodstop dus verder naar het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten bij Sint Jans klooster. Op naar de kijkhut, de plaats om de Zwarte Stern te zien. De vlonders die bedoeld zijn voor de Zwarte Stern waren voor een groot deel ingenomen door ganzen en eenden. De sterns zijn laat, maar toch werden er een paar gespot en ook de Tafeleend, Snor, Rietgors en veel andere. Ik, als IVN-er, heb ook nog naar de plantjes gekeken. Opvallend veel moeraskartelblad en ook de moeraswolfsmelk was te zien tussen het riet. Na het diner nog een korte wandeling om het vakantiepark om met name de Nachtegaal te spotten die de avond er voor gehoord was, maar helaas. Ondanks het minder goede weer een mooie dag en dank zij het stranden van de boot een dag om niet snel te vergeten.

Dotterbloem (foto Martien van Dooren)

Joep van Lieshout

Zaterdag 11 mei 2013 (door Emmy Veeger)

De weersvoorspellingen waren dusdanig slecht dat er werd besloten niet te gaan fietsen. Een goede beslissing! Na een uitstekend ontbijt vertrokken we in de acht auto's naar het Kiersche Wijdepad. Het bleek een groot dras-, moeras-, weidegebied te zijn met diverse wandelroutes.

We kozen voor de vijf kilometer wandeling en werden direct al begroet door een grote zwerm Kraaien. Die horen er nu eenmaal vaak bij. Omdat het de laatste maand zo droog was geweest viel het wat de nattigheid betreft erg mee, anders hadden we beslist laarzen nodig gehad. Al snel hadden we een mooi kijkpunt gevonden met een groot stuk oud riet waar veel te horen en met geduld ook te zien was. Er waren Karekieten, Rietzangers en veel gakkende ganzen. Er groeide zenengras, bloeiende waterviolier en de zegge was op zijn mooist.

Met de nattigheid viel het mee

Wat is het voorjaar er toch in korte tijd uitgeknald dit jaar, ineens is alles weer sappig en mals. Er was daar een ooievaarsnest, het was bewoond. In het hele gebied hebben we veel nesten gezien, bijna allemaal bewoond! Dat belooft wat over een paar weken! De Wulp liet zich horen en zien, slechts een paar en ook de Grote Bonte Specht liet zich horen. Het was waterkoud en rond elf uur begon het zachtjes te regenen. We besloten toen maar wat steviger door te lopen, de regen zette (nog) niet hard door. De kraaien zwaaiden ons daar ook weer uit. Met de auto langs Moespot, Nederland, Muggenbeet en Hutspot (streep door wat niet bestaat). We zochten en vonden een uitstekende koffieplek in Café Restaurant 'De Blauwe Hand' waar de waardin van wanten wist. In korte tijd was iedereen voorzien van koffie met of zonder gebak, terwijl op dat moment de regen buiten met bakken uit de hemel viel. We werden door Peter verrast met soep uit de pot (excursiekas, red.) en uit de soepterrine, heerlijk! We bleven er een flinke tijd plakken totdat de hemel wat leger werd. De Blauwe Hand dankt zijn naam aan een bijzonder verhaal, waarvoor je wel een sterke maag moet hebben, dus wees gewaarschuwd...

De legende van de Blauwe Hand (bron: internet)

Midden tussen de Beulacker- en de Belterwiede, op de kruising tussen Wanneperveen en Vollenhove, Zwartsluis en Giethoorn, ligt al sinds 1500 'De Blauwe Hand'. Dit is van oudsher een herberg, tevens tolhuis. Deze monumentale boerderij is al eeuwen een ideale ontmoetingsplaats voor reizigers, dorpsbewoners, rietsnijders, turfstekers en handelslieden. Hier is vanaf 1998 Gasterij de Blauwe Hand gevestigd. In de tapperij vond omstreeks 1578 een gevecht plaats tussen een marskramer en de herbergier Gejus Dam, over de afrekening van het gelay. Een vriend van de kastelein kwam hem te hulp. De vreemdeling greep een bijl. De vriend werd een hand afgehakt en stierf aan bloedverlies, maar ook de vreemdeling legde het loodje. De kastelein zette de hand van zijn vriend op sterk water. Die hand, na enige tijd blauw gekleurd, stond jarenlang op de toog van de taveerne. Tot de brand van 1628. Er zijn geschiedschrijvers die veronderstellen dat het 'sterke water' (brandewijn) al eerder opgedronken werd door de laveloze soldaten die steeds meer drank wensten. Maar soms, als het volle maan is, zien we in het blauwe schijnsel van de maan nog wel eens een schim van de soldaat op zoek naar zijn hand.

Rond half drie stappen we op en zien onderweg naar het Bezoekerscentrum in Ossenzijl nog drie reeën. Daar hebben we zonder moeite nog ruim een uur doorgebracht, er was veel te zien, te lezen en te kopen. Toen scheen de zon weer! Nog even naar Rottige Meente waar we de eerste dag zo veel zagen, nu de Bruine Kiekendief en niet de Blauwborst die we hoopten te zien. Toch een heerlijke dag!

Emmy Veeger

Zondag 12 mei 2013 (door Tonny Vlamings)

Om kwart voor zeven begint voor ons de dag. De vogels lieten zich welluidend horen. Een groot aantal vogelwachters had de Goudvink gezien en gehoord, helaas was de vogel gevlogen toen ik met klepperende hakken over de stoep kwam. Dom, dom, maar niet echt, want de Goudvinken hadden zich in het aangrenzende bos in veiligheid gebracht. De ochtend begon zonnig met hier en daar een dreigende regenwolk. Na het ontbijt gaf Peter Noy aan, dat wij vandaag het programma vrij konden invullen. Hij stelde ons een vijftal alternatieve activiteiten voor: fluisterboot, fietsen, wandelen, rondgang langs de diverse kijkhutten en voor

Lepelaar (foto Peter Noy)

de afhakers shoppen, maar dat is echt een vies woord in dit gezelschap, dus bleef het een vierkeuzepakket! De fietsers hebben een mooie route van dertig kilometer gereden en genoten van het prachtige Wieden- en Weerribbenlandschap. Een aantal mensen deed de kijkhuttenroute. De groep waarin ik mij bevond, koos voor de wandeling bij Wanneperveen. Een mooie rondwandeling door een laagveengebied. Een eldorado voor Fitissen, Rietzangers, Kleine Karekieten, maar ook Knobbelzwanen, Grauwe Ganzen en Canadese Ganzen hadden het hier naar hun zin. Aalscholvers, Lepelaar en Blauwe Reiger lieten zich ook zien. Nadat wij de Rietzanger en de Kleine Karekiet hadden gedetermineerd, vervolgden wij onze blauw/rode route (ca. 4 km).

Nauwelijks gestart of wij werden overvallen door een stevige regenbui. Gezellig bij elkaar schuilend onder de paraplu's, die voorradig waren, of jezelf hijsend in een regenbroek en/of regencape. Iedereen stond op een kluitje te schuilen, terwijl er geen stap gezet werd, totdat de hoosbui over was. Genietend van de prachtige bloemenweiden met paardenbloemen, pinksterbloemen, dotters, in aantocht zijnde orchissen, kruipend zenegroen, boterbloemen, om er maar enkele te noemen. De temperatuur bleef laag, nog geen negen graden, dat was een voordeel

Libel op brandnetel (foto Tonny Vlamings)

voor de fotografen, want de insecten lieten zich nu goed fotograferen. Een prachtige libel op een brandnetelblad. De wandelroute liep over natte, moerasachtige veengronden. Bij elke stap had je het gevoel dat je danste en de grond onder je voeten bewoog. Tegen twaalfen waren wij weer bij onze auto, echter onze chauffeur diende twee doelen: vogels spotten en het Nederlandse landschap helpen in beeld te brengen. Dit betekende dat wij een gesloten auto aantreffen zonder chauffeur, want die was voor vijf minuutjes pleiten om een kilometerhok vanuit dat middelpunt naar de vier windrichtingen te fotograferen. Moet kunnen!

Iedereen weer verzameld, reden wij richting uitkijktoren De Auken. Het was nu even stralend weer met prachtige wolken. De libellen werden super actief, ook het Witje en het Oranjetipje; een Lepelaar vloog over. Terwijl wij hier weer probeerden om de Kleine Karekiet in de telescoop te vangen, kwam er een journaliste, die als vrijwilligster werkt voor de omroep

NieuwsnetSteenwijkerland, zij zou de vogelwachters uit Uden onder de aandacht brengen? Zij vond het echter reuze moeilijk om de vogels goed in beeld te brengen, want voor haar poseerden ze niet. Boven in de toren stond een telescoop voor de bezoekers opgesteld, dat had de KNVV geregeld in verband met de Nationale Vogeldag. Vlak onder ons, half verscholen in het riet zat een Meerkoetpaar met twee jonge donzige rode kopjes. Terug op het moerassige pad, door Libellen omringd, werd Hermien bevlogen door een pracht libel. Deze landde op haar zilverkleurige haar en bleef daar geruime tijd zitten, zodat Lambert alle tijd had om zijn fototoestel in de juiste stand te programmeren. Hij heeft nu beslist een haarscherpe foto van dat schitterende, gratis haarstuk, een juweeltje! Nu hadden wij voor vandaag de buit wel binnen. De laatste scores werden verzameld door Rien, Gerrit en Peter. Het totaal aantal soorten vogels kwam op vijfennegentig, ondanks de regenachtige omstandigheden een bevredigend aantal.

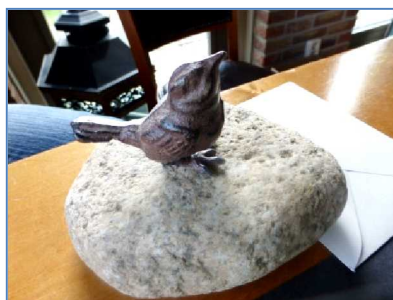

Boven in de toren (foto Tonny Vlamings)

Tot slot dankte Marlies met één vogeltje op een steen Peter en Sjan voor de voortreffelijke excursie, die Peter nu voor de twintigste keer organiseerde. Peter heeft het deze keer zoals hij het zelf verwoordde heel relaxed kunnen doen, hij heeft het ook als vakantie ervaren. Er volgde een daverend applaus!

Tonny Vlamings

Bedankt!

Foto-impressie Hemelvaartexcursie naar Overijssel 2013

Vogelwaarnemingen Hemelvaartexcursie naar Overijssel 2013

1. Aalscholver	33. Heggenmus	65. Rietgors
2. Bergeend	34. Holenduif	66. Rietzanger
3. Blauwborst	35. Houtduif	67. Ringmus
4. Blauwe Reiger	36. Huismus	68. Roek
5. Boerenwaluw	37. Huiszwaluw	69. Roodborst
6. Bonte Vliegenvanger	38. IJsvogel	70. Roodborsttapuit
7. Boomkruiper	39. Indische Gans	71. Scholekster
8. Boompieper	40. Kauw	72. Slobbeend
9. Boomvalk	41. Kievit	73. Snor
10. Bosrietzanger?	42. Kleine Karekiet	74. Sperwer
11. Brandgans	43. Kleine Mantelmeeuw	75. Spreeuw
12. Bruine kiekendief	44. Kleine Plevier	76. Sprinkhaanzanger
13. Buizerd	45. Kneu	77. Staartmees
14. Canadese Gans	46. Knobbelzwaan	78. Tafeleend
15. Ekster	47. Koekoek	79. Tapuit
16. Fazant	48. Kokmeeuw	80. Tjiftjaf
17. Fitis	49. Kolgans	81. Torenvalk
18. Fuut	50. Koolmees	82. Tuinfluiter
19. Geelgors	51. Kraai	83. Tureluur
20. Gekraagde Roodstaart	52. Krakeend	84. Turkse Tortel
21. Gele Kwikstaart	53. Kuifeend	85. Vink
22. Gierzwaluw	54. Lepelaar	86. Visdief
23. Goudvink	55. Meerkoeit	87. (Vlaamse) Gaai
24. Grasmus	56. Merel	88. Wilde Eend
25. Graspieper	57. Nachtegaal	89. Winterkoning
26. Grauwe Gans	58. Nijlgans	90. Witte Kwikstaart
27. Groenling	59. Oeverzwaluw	91. Wulp
28. Grote Bonte Specht	60. Ooievaar	92. Zanglijster
29. Grote Lijster	61. Paap	93. Zilvermeeuw
30. Grote Zilverreiger	62. Pimpelmees	94. Zwarte Stern
31. Grutto	63. Purperreiger	95. Zwartkop
32. Havik	64. Putter	

De complete lijst van waargenomen vogels tijdens de voorjaarsexcursie 2013 naar Overijssel van de Vogelwacht Uden.

In totaal 95 soorten.

Peter Noy

Purperreiger (foto Peter Noy)

Nieuwe vogelsoorten in onze tuin!

Al zestien jaar wonen we in dit huis, al twaalf jaar houd ik bij welke soorten vogels onze tuin bezoeken (of overvliegen). De teller stond begin dit jaar op 54 waarvan er achttien in onze tuin gebroed hebben. Nu zijn er dit jaar al drie nieuwe soorten bij gekomen!

Het begon deze winter met een Kramsvogel, die hadden we nog nooit in onze tuin gezien en nu is hij er zowaar een week of drie verbleven. Hij heeft in die tijd zeker zo'n vijftien appels opgegeten en mij een hele leuke verjaardag bezorgd (alle familie en vrienden konden hem goed bekijken). Eind april hoorde ik een geluid in onze tuin dat ik niet meer gewend was, dus het duurde ook even voordat ik me er bewust van werd: de Bonte Vliegenvanger was terug! Deze

Kramsvogel (foto John Hermans)

soort heeft de afgelopen twee jaar onze tuin al bezocht. Steeds op dezelfde plek koos hij een nestkastje. Aan een grote eik vlakbij onze vijver. Maar beide keren is het niet tot broeden gekomen. Dit jaar was hij er weer, vlak voordat we een weekje weg zouden gaan. Natuurlijk hoopte ik dat hij dit jaar zou blijven, maar gezien de vorige jaren was ik toch voorzichtig met mijn hoop. Toen we terugkwamen was hij er nog, ik hoorde hem de hele dag fluiten. Echt genieten! Toen kwamen er een aantal perioden met slecht weer, veel regen, kou, en ik hoorde hem niet meer. Dus ik dacht al 'Daar gaat ie weer' maar... dit jaar is hij gebleven! We hebben nu uitzicht vanaf ons terras op een koppeltje Bonte Vliegenvangers die hun jongen aan het voeren zijn, echt super mooi om te zien!

Vorige week liep ik richting onze paddenpoel om te proberen een foto te maken van de Torenavalk die daar zit te broeden. Hoewel ook super leuk natuurlijk, is dit geen nieuwe broedvogel in onze tuin, maar wel een heel bijzondere. De vorige keer hebben ze vier jongen uitgebroed maar die hebben het hoogstwaarschijnlijk geen van allen overleefd. Dit denken we omdat we na een tijdje met een spiegelstok in de nestkast gingen kijken en toen lagen er een heleboel veren in. En dat schijnt bij een Torenavalk niet te horen, daar hoort de kast gewoon leeg achter te blijven. Dit jaar dus weer spannend of het nu goed afloopt.

Maar dat wilde ik niet vertellen, toen ik bij de Torenavalkkast stond te kijken viel mijn oog ineens op een ander vogeltje dat er rond vloog. Met de verrekijker gevolgd en het bleek een Roodstaart te zijn! Wow, een nieuwe soort in onze tuin! Zou die hier ook broeden? Ik hield hem een tijdje in de gaten en hij bleef een beetje van tak naar tak hippen. Dus ging ik op een boomstronk zitten in onze houtwal. De vogel bleef onrustig heen en weer vliegen en hield mij angstvallig in de gaten. Wat bleek, hij woonde in het nestkastje dat vlak bij mij hing. Ik ging er vanuit dat een Zwarte Roodstaart niet in een nestkastje zou broeden, maar ergens anders in een holletje (van de schuur of in de stapel rommel van de buurman). Maar dat deed hij dus wel en wat later bleek: het was geen Zwarte Roodstaart zoals ik dacht, maar een vrouwtje Gekraagde Roodstaart. Ze zaten in een nestkast met een heel groot gat (5 cm. doorsnee). Diezelfde dag was ik aan de andere kant in de tuin onkruid aan het wieden toen ik een druk kwetterend geluid hoorde van een vogeltje wat ik niet kon thuisbrengen. Eerst dacht ik aan een Tuinfluiter, toen aan een Spotvogel. Ook nog even gedacht aan een Kneu omdat ik wist dat die bij de burens broedt. Nee, ik kwam er niet uit.

Omdat hij de hele middag op dezelfde plek bleef fluiten werd ik toch echt nieuwsgierig en dus heb ik het geluid opgenomen met mijn telefoon (het vogeltje zat midden in de kolkwitzia (een hele dichte struik), dus ik zag hem niet. Ik had ook geen zin om hem uitgebreid op te gaan zoeken met mijn kijker want ik was tenslotte onkruid aan het wieden en bovendien ging ik er vanuit dat het een 'gewone tuinvogel' zou zijn waarvan ik het geluid gewoon nog niet goed kende. Later die middag heb ik dat geluid rond gemaaild naar twee kennissen die meer vogelgeluiden herkennen dan ik. Het bleek minder makkelijk te zijn dan ik gedacht had. Het bleek een of ander rietzangertje te zijn die (voor mij in elk geval) bijna niet uit elkaar te houden zijn. Eerst werd geopperd dat het een Bosrietzanger zou zijn, maar een Spotvogel zou ook kunnen (beide doen ook vogels na, dus geen gemakkelijk geluiden). De Spotvogel zou het beste in het biotoop passen en bovendien broeden er drie Spotvogels op zo'n vijfhonderd meter van ons huis. Geen zekerheid dus uit deze antwoorden. Dan maar op Waarneming.nl zetten met de status 'onzeker' en kijken wat ze er daar van vinden. Binnen twee dagen kreeg ik antwoord en het schijnt een Kleine Karekiet geweest te zijn. De anderen kunnen het hier wel mee eens zijn, dus vanaf vorige week prijkt deze ook op onze 'soortenlijst'!

Kleine Karekiet (foto Marc Gottenbos)

Ineens is het prachtig weer geworden en omdat ik gisteren geen tijd had om bij de Roodstaarten te gaan kijken ging ik vandaag, gewapend met telescoop en fototoestel erop richting de poel. Bij de nestkast is geen activiteit te zien, ook hoor ik niet het roepje wat ik me denk te kunnen herinneren van de vorige keer. Wel hoor ik een andere vogel de hele tijd nadrukkelijk 'wieiet, wiet, wiet' roepen. Deze was er vorige keer ook al, maar toen heb ik daar mijn aandacht niet op gericht omdat ik (wederom) dacht dat het wel één van de standaard tuinvogels zou zijn die een of ander alarmroepje maakte. Maar nu ik toch geen Zwarte Roodstaart te zien kreeg heb ik die 'herrieschopper' toch maar eens opgezocht en wat blijkt: het mannetje Gekraagde Roodstaart! Deze zat daar vanochtend en vanavond weer de hele tijd hard te roepen terwijl hij van tak naar tak vloog. Steeds even blijven zitten, al roepend naar een andere tak en daar weer verder roepen. Ik heb er prachtige opnamen van kunnen maken, zelfs mooie filmpjes. Vanavond had hij ook wat insecten in z'n bek die hij duidelijk verzameld had, maar hij bracht ze nergens naar toe. Op het laatst leek het wel of hij mij steeds weg probeerde te lokken door elke keer als ik de kijker gericht had weg te vliegen naar een ander plekje (terwijl hij dat eerst helemaal niet deed). Een fantastische vogel, dagelijks te bewonderen in onze eigen tuin!

Gekraagde Roodstaart - man (foto Marc Gottenbos)

Jolanda Rutten

Excursie naar de Biesbosch (tekst Martien van Dooren)

Op zondagmorgen 28 april verzamelde een groep van zestien vogelwachtleden zich bij de Groenhoeve voor een dagexcursie naar de Biesbosch. Fris, maar geen onaangenaam weer om te gaan vogelen. Zeker niet als je voor het vertrek al getrakteerd wordt op een fluitconcert door de Roodborst en Winterkoning op twee meter afstand. Verdeeld over vier auto's en voorzien van een portofoon ging het richting Werkendam, een uurtje rijden. Hoewel de Biesbosch prachtig is om per (fluister)boot te verkennen zijn wij toch maar met beide benen op de grond blijven staan voor stabiliteit van verrekijker en telescoop. Bij de eerste stop op de Banddijk bij het waterlabrynt werden al meteen interessante waarnemingen gedaan. Lepelaar, Groenpootruiter, Visdief en Rietzanger en heel in de verte in de lucht een Zeearend. Ook hoorden we nog het zware geluid van een Roerdomp. Deze liet zich echter niet zien, maar dat heeft ook wel iets spannends. Iets verderop was het al weer prijs met diverse Rietzangers, Rietgorzen, Groenlingen en Kneuen. De Biesbosch is een eldorado voor vogels, die je bij ons niet zo vaak ziet. Het hele gebied waar wij geweest zijn is bovendien nog in ontwikkeling. Overal zie je kranen en zandauto's. Veel landbouwgrond wordt omgevormd tot natuur, waarbij extra kreken en plassen niet vergeten worden. Gelukkig was het zondag en werd er niet gewerkt. Behalve wat wegafsluitingen hebben we van overlast niet veel gemerkt.

Liever met beide benen op de grond

zien is nog een tweede. Ook de Blauwborst heeft maar een enkeling gezien, misschien was het toch iets te koud. Maar dat gold niet voor de Sprinhaanzangers, die vol gas zaten te snorren.

Omdat we er toch langs kwamen zijn we voor het nuttigen van de meegenomen lunchpakketjes naar het Biesboschmuseum gegaan. Daar was een koffieautomaat en toilet en weinig bezoekers, precies wat we nodig hadden. De teller van gespotte vogels stond intussen al op zo'n zeventig. Op nu naar polder Maltha. Via wat wegomleidingen kwamen we daar op de parkeerplaats aan, ondertussen de Havik, Tapuit, Gele Kwikstaart en Gekraagde Roodstaart aan de lijst kunnen toevoegen. In deze omgeving zouden we zeker diverse Cetti's Zangers moeten horen en zien volgens de kenners. En dat was ook zo. Het was af en toe wel goed zoeken, maar hij werd verschillende keren gespot. Toch altijd weer een apart gevoel van binnen als je een wat zeldzamere soort plotseling in je kijker krijgt. Via een wandelpad kwamen we bij een water waar we in de verte weer de brug over het gat van Lijnoorden zagen liggen. Vanaf deze kant zagen we een Grote Mantelmeeuw, Kolgans en als kers op de taart een overvliegende Purperreiger.

Via wat kleine stops met spots vanuit de auto kwamen we bij de parkeerplaats vlakbij de Petrusplaat, een van de drie drinkwaterbergingsgebieden in de Biesbosch. Hier was weinig waar te nemen, zodat we snel te voet verder gingen naar de brug over het gat van Lijnoorden. Onderweg hier naar toe zagen we weer diverse Rietzangers, de Fitis en Tjiftjaf en bevers die druk waren geweest om te laten zien wie de dikste boomstam tot een potloodpuntje kon knagen. Vanaf de brug een weidse blik met onder andere Fuut, Slobbeend, Lepelaar en Oeverloper. Voor het eerst hoorden we deze dag ook de Cetti's Zanger, die in ieder geval op ieders verlanglijstje stond. Horen, maar

Of was de kers op de taart de Nachtegaal die we op de terugweg naar de auto nog gespot hebben? Omdat we alles wat we hoopten te zien ook gezien hadden, besloten we dat het mooi was geweest en gingen we weer naar Uden.

Lijst van de excursiegangers:

Willie Bergmans, Peter van de Braak, Martien van Dooren, Dieny Fleuren, Jan-Willem Hermans, John Hermans, Hans van den Heuvel, Chris van Lieshout, Rien de Mol, Isidro Rendon, Lies Schoenmakers, Liesbeth Verkaar, Ramon Verkaar, Marga Verduin-Smits, Paul Verduin en man met zonnebril (links voor).

Zij waren er bij!

Waargenomen 84 vogelsoorten tijdens excursie Biesbosch (28 april 2013)		
Aalscholver	Huiszwaluw	Ringmus
Bergeend	Kauw	Roek
Blauwborst	Kievit	Roerdomp
Boerenzwaluw	Kleine Karekiet	Roodborsttapuit
Boomkruiper	Kleine Mantelmeeuw	Scholekster
Bruine Kiekendief	Kleine Plevier	Slobeend
Buizerd	Kluut	Sperwer
Canadese Gans	Kneu	Spreeuw
Cetti's Zanger	Knobbelzwaan	Sprinkhaanzanger
Doodaars	Koekoek	Tafeleend
Ekster	Kokmeeuw	Tapuit
Fitis	Kolgans	Tjiftaf
Fuut	Koolmees	Torenvalk
Gaai	Kraai	Tuinfluits
Gekraagde Roodstaart	Krakeend	Veldleeuwrik
Gele Kwikstaart	Kuifeend	Vink
Gierzwaluw	Lepelaar	Visdiefje
Grasmus	Matkop	Wilde eend
Grauwe Gans	Meerkoet	Winterkoning
Groenling	Merel	Wintertaling
Groenpootruiter	Nachtegaal	Witte Kwikstaart
Grote Bonte Specht	Oeverloper	Wulp
Grote Mantelmeeuw	Oeverzwaluw	Zanglijster
Grote Zilverreiger	Pimpelmees	Zeearend
Havik	Purperreiger	Zilvermeeuw
Holenduif	Putter	Zomertaling
Houtduif	Rietgors	Zwarte Ruiter
Huismus	Rietzanger	Zwartkop

Vogel in de Maashorsté óde Houtsnipô

Op vrijdagavond 7 juni 2013 hebben een tiental personen een houtsniptelling gedaan in het beekdal De Venloop in de Maashorst. We hebben één mannetje baltsend waargenomen, onder het genot van vele muggenbeten. Eerst iets meer over deze prachtige vogel.

De Latijnse naam van de Houtsnip luidt *Scolopax rusticola*, wat zoveel betekent als landbewoner met paalvormige snavel. Het roodbruine verenkleed en de dwarsgestreepte kruin en andere onderdelen zijn onmiskenbaar. De Houtsnip is groot en plomp en heeft een lange snavel en relatief korte poten. Uiterlijk zijn mannetje en vrouwtje gelijk. De Houtsnip is een steltloper die de open moerassen heeft verlaten en zich thuis voelt in vochtige bossen met open plekken en een begroeiing met varens en braamstruiken. Een zachte bodem is noodzakelijk, omdat hij borend met zijn lange snavel naar onder andere wormen zoekt. Het nest is een met bladeren bekleed kuilje op de grond. De eieren, die licht geelbruin met bruine en grijze spikkels zijn, komen na twintig tot drieëntwintig dagen uit. De jongen worden door beide ouders verzorgd. Bij gevaar vertrouwen de ouders meestal op hun schutkleur en drukken zich. Daarom zien we bijna nooit overdag een Houtsnip. Begin juni hebben ze een zeer karakteristieke baltsvlucht. Het is dan de tijd om ze te tellen. Het mannetje vliegt bij schemering over zijn gebied, waarbij hij met langzame vleugelslag, die niet in overeenstemming is met zijn snelheid, over een groot gebied vliegt. Af en toe kan hij twee verschillende geluiden laten horen: een laag, krassend ñorrt-orrtò met gesloten, en een hoog ñtsjiwikò met open snavel. De eerste roep is alleen van dichtbij te horen, maar de tweede draagt redelijk ver.

In Noord-Brabant werd de Houtsnip ook wel de bossnep genoemd, vanwege zijn voorkomen in de bossen. Er werd in het verleden veel op deze vogel gejaagd (en in het buitenland helaas nog steeds). Een jachtterm is de koningssnip of blokssnip, vanwege zijn relatief zware gewicht en gedrongen lichaamsvorm. In de avifauna van Brabant werd deze soort veelvuldig gemeld in Midden Brabant, in de omgeving van Boxtel, Liempde, Schijndel en Sint-Oedenrode. Uden werd niet genoemd, gezien echter het biotoop moet ook vroeger deze vogel hier gezeten hebben en waarschijnlijk talrijker dan nu.

In onze telling in 2009-2010 van de broedvogels van de Maashorst worden tien territoria vastgesteld in vijf km-hokken. Ook in het beekdal staat een territorium ingetekend. Dus bij deze nogmaals bevestigd. Het zou leuk zijn als we ook zekerheid krijgen over het totale voorkomen in de Maashorst van deze moeilijk te ontdekken soort.

In Nederland schat men het aantal broedparen op twee- tot drieduizend paar, dus geen algemene soort. We zullen deze soort in de toekomst in de Maashorst meer in de gaten proberen te houden.

Houtsnip (foto Marc Gottenbos)

Jan-Willem Hermans

Big day in de Maashorst

Op zaterdag 4 mei 2013 was het weer zover. De Big Day stond op het programma. Voor degene die het niet kent, hierbij een kleine uitleg. Echter de meesten weten wel wat er bedoeld wordt met de Big Day. Het is de bedoeling dat je in kleine groepjes te voet de Maashorst doorkruist en zoveel mogelijk vogelsoorten hoort of ziet. Aan het eind van de dag (tijdsblok) krijgt de groep die de meeste vogels scoort de eeuwige roem. Dit is een hele eer, maar we gaan er toch vanuit dat elke groep naar waarheid de vogels noteert. Bij twijfel wordt de vogel niet geteld.

***Deelnemers aan de Big Day 2013
(foto Henk Arnoldussen)***

gewoonlijk om twee uur ˆ middags bij het Natuurcentrum De Maashorst. Het weer was prachtig, zonnig en droog. Het waaide wel iets te hard, zoals later zou blijken. Welke verrassing zou ons vandaag te wachten staan? We hebben al diverse malen leuke waarnemingen gedaan met de Big Day, wat te denken van Roodmus, Visarend of Roodpootvalk om maar enkele vogels te noemen.

Vol goede moed gingen we op pad en zagen al snel de groep van Jan niet meer. Voor het Natuurcentrum zit wel een Bonte Vliegenvanger te zingen en te broeden. Een mooi begin. Dan langs het Steenuiltje bij Mark van de Veerdonk. Hier zit dit jaar echter geen Steenuil te broeden. Bij de heggen van het schapenveld hadden we Geelgors en de Gekraagde Roodstaart. Nu het beekdal in van de Kraaieloop. Hier zagen we in de verte toch een Steenuiltje, wij waren we de enige groep met deze soort. In het struweel zongen uiteraard Zwartkop en Tuinfluiter. Een wandeling over de zandwal naar de Slabroekse Heide bracht ons een Boompieper, een wel heel algemene soort in de Maashorst en ook de Boomleeuwerik was hier nog aan het zingen. Door de harde wind was er geen trek in de lucht, dus we hadden het vermoeden dat we vandaag geen rariteiten zouden zien. Via de nieuwe blokhut, waar we de Boomklever hoorden, liepen we naar het Slingepad.

Steenuil (foto John Hermans)

Boven in de kruin hoorden we een tik en jawel: ook de Appelvink konden we mooi bijschrijven. Een soort die steeds vaker waar te nemen is in de Maashorst, maar die je niet zondermeer te zien krijgt. Dan lopen we via de Udense Dreef naar de Grensweg. Helaas geen Grauwe Vliegenvanger. Wel op het -nog steeds naamloze- vennetje een Dodaars en tussen de Wilde Eenden ook een paartje Kuifeenden. Een Buizerd vloog boven ons, we misten echter de Havik en de Sperwer. De andere groepen hebben deze wel gezien. Dwars door het begrazingsgebied naar de Hofmansplassen. Al snel vlogen Kleine Plevier en Oeverloper langs de waterlijn, mooi meegenomen. Iets verderop troffen we Willy de Vries die op een stoeltje de Oeverzwaluwkolonie aan het fotograferen was, hopelijk zien we de resultaten op onze vernieuwde fotosite. Ook Boerenzwaluw en Gierzwaluw waren present, echter geen Huiszwaluw. Het is een niet alledaagse soort aan het worden. Scholekster, Knobbelswaan, Aalscholver, Grauwe Gans, Canadese Gans en natuurlijk de Nijlgansen waren hier de makkelijk te scoren soorten. Als de Hofmansplassen overgeslagen worden, mis je een hoop soorten voor op het lijstje. Wij hebben in ieder geval hier de Kleine Karekiet gemist, een soort die door de andere twee groepen wel gehoord is. Via de Nistelrooise Baan zijn we via de Munse Heide naar de Kanonsberg gelopen. Onderweg vlogen enkele Raven over. Dit jaar schijnen er maar liefst vier jonge Raven te zijn grootgebracht in de Maashorst. Bij de Kanonsberg hebben we de meegebrachte boterhammen opgegeten. Hier kregen we dus versterking van Isidro.

Kleine Plevier (foto John Hermans)

We hadden nog geen Gele Kwikstaart, dus we moesten naar het hart van de Brobbelbies. En inderdaad in de buurt van de telpost enkele Gele Kwikstaarten. Ook de Tapuit kwamen we hier tegen. Tapuiten zijn nog wel op doortrek, maar niet meer heel massaal aanwezig. Ook de doortrek van Beflijsters is zijn top al gepasseerd. Toch zaten er rond het begrazingsgebied nog enkele, bleek later bij het vergelijken van elkaars resultaten. Helaas hadden wij deze soort gemist. Van hieruit zijn we via de Groote Wetering naar het Klotven gelopen. Vroeger zat hier vaak een Nachtegaal te zingen, dat is echter al weer lang verleden tijd. Nu hadden we alleen nog een Blauwe Reiger, die we nog steeds niet op ons lijstje hadden staan. Dan langs het veldje van dorschclub De Stofvreters, die hier op een veld diverse soorten graan verbouwen. Dit zouden wij graag vaker zien langs de randen van de Maashorst. Voor de natuur vele malen beter dan maïs en aardbeiplanten.

Deze groep liefhebbers van oude landbouwwerktuigen oogsten hier op een traditionele manier. Het spelt gaat onder andere naar de bakker in Nistelrode die er lekker speltbrood van maakt. De Torenvalk probeert hier een muisje te verschalken. En die zitten er hier genoeg: toen De Stofvreters hier vorig jaar aan het dorsen waren had één van hen zijn Boerenfox Harry meegebracht. Harry heeft de hele dag bij een graanmijt muizen gevangen en had er aan het eind van de dag 260 doodgebeten; volgens zijn baas had hij er nog zeker een duizend niet te pakken gekregen. Die dode muizen hebben ze toen in tasjes gestopt en meegegeven aan Wim van Lith als bijvoeding voor de uilen in het vogelasiel.

Wat zou het mooi zijn als de Maashorstboeren dit landgebruik op grotere schaal in de periferie van de Maashorst uitvoerden.

Via het grafveld zijn we beland in de drukte van het paardenconcours, die in en rond Slabroek georganiseerd was. Er kwamen geen nieuwe soorten meer bij. Iets voor tweeën waren we weer terug bij het Natuurcentrum. De groep van Jan zat er al en de groep van John zou weldra komen. Het tellen is begonnen. 'Groep John' had 65 soorten, 'groep Jan-Willem' maar liefst 70, maar de groep van Jan was weer de koploper met maar liefst 75 soorten. Deze keer geen bijzondere soorten. Uiteraard moest er nog een groepsfoto gemaakt worden met de nieuwe vlag van de Vogelwacht. Wim ontbreekt omdat de hij al naar huis was. Vorig jaar zat winnaar Jan op 76 soorten. Alle groepen samen hadden 85 soorten en dit was één meer dan het aantal in 2012.

Torenvalk (foto John Hermans)

Jan-Willem Hermans

Hierbij een opsomming van alle vogels (85 soorten): Let op: onder positie 21 staan twee soorten!

1	Aalscholver	29	Groene Specht	57	Patrijs
2	Appelvink	30	Groenling	58	Pimpelmees
3	Beflijster	31	Grote Bonte Specht	59	Putter
4	Blauwe Reiger	32	Grote Lijster	60	Raaf
5	Boerenzwaluw	33	Havik	61	Ringmus
6	Bonte Vliegenvanger	34	Heggenmus	62	Roek
7	Boomklever	35	Holenduif	63	Roodborst
8	Boomkruiper	36	Houtduif	64	Roodborsttapuit
9	Boomleeuwerik	37	Huisbus	65	Scholekster
10	Boompieper	38	Huiszwaluw	66	Sperwer
11	Bosruiter	39	Kauw	67	Spreeuw
12	Braamsluiper	40	Kievit	68	Staartmees
13	Buizerd	41	Kleine Bonte Specht	69	Tapuit
14	Canadese Gans	42	Kleine Karekiet	70	Tijftjaf
15	Dodaars	43	Kleine Mantelmeeuw	71	Torenvalk
16	Ekster	44	Kleine Plevier	72	Tuinfluter
17	Fazant	45	Kneu	73	Turkse Tortel
18	Fitis	46	Knobbelzwaan	74	Veldleeuwerik
19	Fuut	47	Koekoek	75	Vink
20	Gaai	48	Koolmees	76	Waterhoen
21	Geelgors en Rietgors	49	Kuifeend	77	Wilde Eend
22	Gekraagde Roodstaart	50	Kuifmees	78	Winterkoning
23	Gele Kwikstaart	51	Matkop	79	Witte Kwikstaart
24	Gierzwaluw	52	Meerkoet	80	Zanglijster
25	Goudhaan	53	Merel	81	Zwarte Kraai
26	Grasmus	54	Nijlgans	82	Zwarte Mees
27	Graspieper	55	Oeverloper	83	Zwarte Specht
28	Grauwe Gans	56	Oeverzwaluw	84	Zwartkop

Vogelcursus bij Vogelwerkgroep Oss

¶ Voor het eerst in vele jaren heeft Vogelwerkgroep IVN Oss en omstreken weer een vogelcursus georganiseerd. Deze werd gehouden in de maanden maart en april 2013. ¶

In samenwerking met Vogelwacht Uden werden acht theorielessen en twee excursies gegeven. Verschillende Osse vogelwachters zijn ook lid bij Vogelwacht Uden. Er bleek grote belangstelling te zijn voor een vogelcursus, ruim voordat de inschrijfdatum was verlopen, was de cursus al volgeboekt. Een flink aantal mensen moest zelfs worden teleurgesteld, zij werden op de wachtlijst gezet.

Tijdens de vogelcursus in Oss

Op dinsdagavond 5 maart tegen de klok van acht uur liep de mooie zaal van het NME (Natuur en Milieu Educatiecentrum) in Oss vol met de veertig cursisten voor de eerste les. Een heel nieuw clubgebouw, samen met een mooie kinderboerderij *De Elzenhoek* genaamd. De zaal ruikt zelfs nog nieuw. De cursusleiders hadden wel wat moeite met het vinden van het gebouw, je kunt niet met de auto dicht bij het gebouw komen. De vele onderwerpen uit de vogelwereld zoals vogelbouw, gedrag, voedsel en trek werden, afwisselend, door drie leden van Vogelwacht Uden op boeiende wijze behandeld. Regelmatig werden er vragen gesteld, hieruit bleek dat de cursisten betrokken waren. Na de pauze, zo rond negen uur, werd steeds een aantal vogelsoorten in beeld en geluid behandeld. Zeker voor beginnende vogelaars is het altijd lastig om de vogelgeluiden te leren kennen, dus misschien moet Vogelwerkgroep Oss te zijner tijd ook nog een piepcursus geven. In een aantal lessen werden enkele activiteiten van de Osse vogelwerkgroep kort door de eigen leden onder de aandacht van het publiek gebracht. Zo kwam Marjo van Kreijl vertellen over het ringen en aflezen van ringen bij ganzen. Zij doet dit werk al vele jaren.

Onder leiding van gidsen van de Vogelwerkgroep Oss ging op zondag 7 april de eerste excursie naar de bossen van Herperduin. Helaas was het een beetje kil en grijs weer, desondanks werden nog diverse soorten waargenomen. Een zingende Boomleeuwerik zorgde toch nog voor een beetje lentegevoel. De cursus werd op 28 april afgesloten met een excursie naar de maasuitwaarden bij Haren. Onder het genot van een lekker voorjaarszonnetje konden flink wat soorten worden gespot waaronder de Slechtvalk, Grasmus, Groene Specht en Blauwborst. Een mooi slot van een zeer geslaagde cursus!

Helaas heeft dit alles nog niet geleid tot meer leden van de werkgroep. Dat is toch wel jammer. Maar, wel of geen nieuwe leden, de veertig deelnemers waren in ieder geval erg enthousiast. Hopelijk hebben we hun blijvende belangstelling gewekt! We hebben inmiddels een extra excursie gegeven om het contact met de cursisten vast te houden.

Een woord van dank aan de cursusleiders van Uden is zeker op zijn plaats. Zij hebben immers belangeloos de nodige uren in deze vogelcursus gestoken. Liesbeth Verkaar, Jan-Willen Hermans en Jan van den Tillaart kregen een mooie mand met streekproducten en een dinerbon als dank.

Liekle Nijholt (Vogelwerkgroep Oss)

*Boomleeuwerik
(foto John Hermans)*

Vogelvierdaagse tijdens Nationale Vogelweek

Van 6 tot en met 9 mei 2013 hebben we weer succesvol een vogelvierdaagse georganiseerd. De week van Hemelvaart is door Vogelbescherming en SOVON benoemd tot Nationale Vogelweek. Er werd aan de vogelverenigingen gevraagd om iets te organiseren in die week. Dat kan een wandeling zijn, maar ook bijvoorbeeld een lezing. Landelijk maakt Vogelbescherming hier reclame voor.

Vorig jaar was dit voor het eerst en hebben we gedacht om mee te doen met een vogelvierdaagse. Ook dit jaar hebben we deze succesformule weer ingezet. Vier dagen vogels kijken in de Maashorst. Te beginnen op maandagavond 6 mei jl. met vertrek om zeven uur. Net zo op dinsdag en woensdag. We eindigen de reeks op donderdagmorgen (Hemelvaartsdag) om acht uur. Degenen die drie avonden en een morgen meelopen, krijgen een kleine attentie. Maandagavond 6 mei was het prachtig weer en maar liefst vijftig deelnemers hebben verdeeld in vier groepen de Maashorst doorkruist. Diverse leuke waarnemingen werden gedaan. Onze PR-man Peter Noy had zijn best weer gedaan, zodat we in de belangstelling kwamen van Omroep Brabant. Zij wilden graag reclame maken voor de Nationale Vogelweek en uiteraard van onze vogelvierdaagse. Dinsdagavond stond er dan ook een cameraploeg om radio- en tv-opnamen te maken. Ook nu weer, met iets minder mooi weer, een aangename wandeling. Woensdagavond was ook weer druk bezocht. Zo'n veertig deelnemers, die bijna allemaal donderdagmorgen weer aanwezig waren. Donderdagmorgen zijn een kleine zestig deelnemers rondgeleid. Een tiental deelnemers kreeg een pen als aandenken, omdat ze alle wandelingen hebben gevolgd. Dit is geen gewone pen. Aan de zijkant zit een stokje, als je dit uittrekt komt een papieren rol voor de dag met een heleboel afbeeldingen van vogels. Een leuk hebbedingetje, dat overigens ook gewoon te koop is in onze Vogelwachtwinkel.

De startkaarten die Vogelbescherming ter beschikking heeft gesteld sloegen goed aan en daarnaast hebben wij nog een tellijst uitgedeeld zodat de deelnemers niet alleen konden onthouden, maar zich ook bewust worden van de vele soorten die je op een avond al snel ziet. De mensen zijn razend enthousiast en zeker omdat het vier keer achter elkaar is, zit er veel repetitie in, waardoor het leerproces om de vogels te herkennen makkelijker is en omdat we telkens andere routes lopen, krijg je een goed beeld van het schitterende Maashorstgebied. Dat concept slaat duidelijk aan. De mensen die niet vaker meeliepen vonden het over het algemeen jammer dat ze andere verplichtingen hadden. Dit is een activiteit die we volgend jaar weer op ons programma hebben en hopelijk komen er dan ook weer volop gidsen om de stroom deelnemers goed te begeleiden. Nogmaals een dank aan alle gidsen om toch maar drie avonden en een morgen tijd te vrij maken hiervoor.

Het stuk van omroep Brabant heeft als titel: *Vogelvierdaagse Uden: 'Vogelkijken een obsessie? Mijn vrouw vindt van wel'*. Het is, net als het stuk dat op TV is geweest, te vinden door de volgende link te gebruiken: [Ga naar uitzending](http://www.omroepbrabant.nl). Nog gemakkelijker is om naar de website <http://www.omroepbrabant.nl> te gaan en in de zoekbalk bovenin 'Vogelwacht Uden' te typen. Het eerste item laat het artikel zien. Het tweede item betreft een korte video van anderhalve minuut met daarin de hoofdrolspelers van de Vogelwacht. Dit moet je echt gezien hebben! ☺

Jan-Willem Hermans

In gesprek meté ôWillem Petersô

ôWat een spreker is die man, daô een man die....ô We kennen denk ik allemaal het liedje van vroeger nog wel. Dat geldt zeker voor Willem Peters! Nou, ouwehoeren doet hij niet, daar is hij te kundig voor! Hij heeft maar weinig vrije tijd, maar toch nam hij de tijd en de moeite om aan dit interview mee te werken. Mijn pen kon hem nauwelijks

bijhouden, zoveel had hij te vertellen. Van jongs af aan is hij al met natuur bezig. En niet alleen in zijn vrije tijd....

Natuur, in de breedste zin van het woord

Veel Vogelwachtleden kennen hem wel, hij staat alom bekend als ôde VLU-manô En het VLU (Vrijwillig Landschapsbeheer Uden) is een gezamenlijke werkgroep van zowel Vogelwacht als het IVN. Hij is al jaren lid van de Vogelwacht, maar is voor het IVN net wat actiever bezig. Op mijn vraag waarom hij lid is van de Vogelwacht zegt hij: ñOm de vogels en de mensen achter de vogelaars beter te leren kennenò. Hij werkt graag met mensen en hij kent er dan ook heel veel. Vooral mensen die zijn passie delen: de natuur in de breedste zin van het woord. Hij kent de planten en bomen redelijk goed, maar de vogels niet zo. Daar zou hij wel meer tijd aan willen besteden, maar daar ontbreekt simpelweg de tijd voor. Zijn werkdagen zijn al zeer druk en zijn vrije tijd is volgeboekt. Ooit wil hij nog wel weer eens de piepcursus gaan volgen. Het lijkt hem leuk de vogelgeluiden beter te leren kennen. Maar aangezien we tegenwoordig steeds later met pensioen mogen, zal het nog wel even duren voor hij daar aan toekomt. Wel gaat hij meestal tijdens de pauze op zijn werk een half uurtje lunchwandelen en dan ziet en hoort hij veel vogels. De afgelopen week hoorde hij de Nachtegaal en de Wielewaal, dat zijn toch geen alledaagse soorten. De lunchwandelgroep dacht zelfs de Noordse Nachtegaal te horen, dat is een dwaalgast die ook wel hybridiseert (kruist) met de gewone Nachtegaal, maar meer in Noordoost Europa voorkomt. De Noordse Nachtegaal is iets grijzer dan de gewone, ze lijken veel op elkaar.

Willem is van jongsaf aan met de natuur bezig geweest. Hij woonde als kind in Mill, daar speelde hij al veel in de natuur: hutten bouwen was favoriet. Vanaf zijn twaalfde ging hij op het Duits lijntje vaak mee om wilgen te knotten. Vanaf 1980 heeft hij al een groepje gevormd met een stuk of vijf leeftijdsgenoten, hij was nog maar begin twintig. Die deden al het beheer van de wilgen met de motorzaag. Daarna breidde zich dat uit met hakhoutbeheer, aanplanten en poelen graven. Hij had in Mill zijn huis willen bouwen toen hij zijn studie had afgerond, maar daar was toen een bouwstop vanwege de vliegbasis Volkel. In Uden kon dat wel en toen heeft hij daar een huis gebouwd. Daar woont hij met zijn vrouw José en hij heeft ook twee volwassen zonen. Vanaf het begin dat hij in Uden woont is hij bezig geweest met het buitengebied. Zijn vader zei altijd: je moet snel te weten komen met wat voor ósoort grond je te maken hebtô Daar bedoelde hij dan mee; met wat voor soort mensen. Hij werkte toen al bij het Brabants Landschap.

Brabants Landschap

Willem werkt al vele jaren bij het Brabants Landschap. Werkdagen van tien uur zijn geen uitzondering. Hij heeft hogere Natuur- en Milieutechniek gestudeerd. De middelbare opleiding deed hij op school, de hogere opleiding schriftelijk toen hij al werkte en maakte daarna promotie. Ook heeft hij de makelaarsopleiding gedaan.

Hij is binnen het Brabants Landschap vastgoed- en beheersadministrateur, en naast de aankopen, gaan alle contracten, inventarisaties, ARBO-zaken en materialenbeheer door zijn handen. Hij zit 90% van het werk op kantoor en 10% is hij in het veld te vinden. Er werken nog twee parttime collega's bij hem en vaak een stagiair of tijdelijke kracht. Onlangs heeft Stijn van Gils nog bij hem op kantoor gewerkt, maar die heeft nu promotiewerk bij het NIOO (Nederlands Instituut voor ecologie) aangeboden gekregen. Ook is Willem preventiemedewerker in het kader van de ARBO-wet. Hiervoor moet je goed weten wat nodig is om veilig te werken en je BHV (bedrijfshulpverlening) goed bijhouden. Op landelijk gebied adviseert hij in dit kader Landschapsbeheer Nederland. Het vergaderen is vaak op de mooiste plekken, dus dat is geen straf.

De doelstelling van het Brabants Landschap is:

- *Het behoud, het herstel en de ontwikkeling van natuurwaarden en landschappelijke waarden in de provincie Noord-Brabant;*
- *Het voorkomen en tegengaan van aantasting van natuurwaarden, soortenbescherming;*
- *De bevordering van de recreatie in de vrije natuur in de provincie Noord-Brabant;*
- *Het aankopen en beheren van natuurgebieden, het uitgeven van documentatie en voorlichtingsmateriaal, het verzorgen van excursies en het uitzetten van wandelroutes.*

Via zijn werk bij het Brabants Landschap kan hij zijn vele vrijwilligerswerk bijhouden. Soms is het moeilijk om die twee gescheiden te houden. De lijnen zijn natuurlijk kort, als je precies de weg weet. Het Brabants Landschap heeft twee bezoekerscentra en een infopunt in de toren van kasteel de Tongelaar en op Haanwijk. Hier starten ook veel wandelingen.

Vrijwillig Landschapsbeheer (VLU)

Vijftientwintig jaar geleden stond hij voor het Brabants Landschap op een informatiemarkt bij het Bezoekerscentrum Slabroek. Daar ontmoette hij Ernest de Groot, die vroeg om een folder over landschapsbeheer. Het eerste contact was gelegd en zo is eigenlijk het VLU ontstaan. De werkgroep VLU houdt zich bezig met aanleg, herstel en onderhoud van kleine landschapselementen. Samen met onder andere Gerrit Schotveld en Piet van de Voort en Ernest de Groot is toen een groep opgericht. Ze wilden de boeren en de gemeente betrekken bij het landschapsbeheer in het buitengebied. Vaak werd (en wordt) er aan de boerentafel onderhandeld, dat is Willem wel toevertrouwd met zijn vlotte babbel. De groep legde contacten en vertelde waarom natuurbeheer zo belangrijk is, want daar gaat het om. Ze maken plannen voor erf- en landschappelijke beplantingen en poelen en Willem vraagt hiervoor subsidie aan bij het Brabants Landschap. Hier is werk en vrijwilligerswerk dus in elkaar verweven.

Bij een poel met het VLU

In gesprek met burgemeester Hellegers

In het begin heeft de groep wel eens met het vingertje gewezen naar de gemeente. Hier hebben ze van geleerd. Als je steeds de gemeente op de vingers tikt, krijg je ze niet gauw mee in jouw plannen. Nu gaat dat veel beter, omdat de gemeente weet dat er veel kennis in de groep zit. Men kent elkaar en het mes snijdt aan twee kanten: de gemeente is geholpen met het beheer en wij kunnen onze groene plannen (laten) uitvoeren. Dit gebeurt ook veel vanuit de werkgroep Natuur en Milieu, ook een gezamenlijke werkgroep van Vogelwacht en IVN. Vier keer per jaar is er overleg. Willem zit ook in deze werkgroep. Het VLU heeft vele plannen gemaakt voor (her)aankleding van boerenerven en (her)inrichting van natuurgebiedjes. Het is hun bedoeling instanties te prikkelen en een adviserende rol te vervullen.

Werkdag VLU: Wilgen knotten

Het VLU wil graag met de twee natuurverenigingen de toekomst in. Vooral 55-plussers uit beide clubs zijn actief in de werkgroep. Toch heeft Willem met een aantal VLU-ers wel eens overwogen om een stichting te maken van het VLU en om ook door de week te gaan werken in de natuur. Dan hebben we het voornamelijk over agrarisch natuurbeheer, akkerrandenbeheer en recreatieve ommetjes. Waarbij met de laatste vooral de ecologische stapsteentjes ingericht en beheerd dienen te worden. Ze willen vooral breed bezig blijven en een voorbeeld zijn.

Bijvoorbeeld boeren aansporen

akkerranden aan te leggen, want die zijn erg belangrijk voor de biodiversiteit. Enkele leden van de werkgroep zijn in Groesbeek gaan kijken, daar is de werkgroep landschapsbeheer ook een stichting. In Oss, Gemert en Sint-Oedenrode zitten ook grote actieve groepen. Volgend jaar bestaat de groep vijftientig jaar, toch iets om trots op te zijn en te vieren. Er is een vaste trouwe kern van leden met een gemiddelde van tussen 28 vrijwilligers per werkdag. Ze zijn twaalf keer per jaar actief en tussendoor ook nog vaak. Nu overweegt het VLU om iedere maand een activiteit te organiseren, om meer continuïteit te krijgen. In de uitnodigingen van de VLU staat altijd een stukje historie, dan weten de werkgroepleden hoe het vroeger gedaan werd en waarom. Het VLU speelt ook een grote rol op de jaarlijkse boomfeestdag. De commissie onder leiding van Willem bestaat al achttien jaar en de boomfeestdag in Uden is de grootste van de provincie. Er zijn in die achttien jaar zeker ruim 156.000 boompjes geplant op 220 locaties! Uden heeft besloten de boomplantdag voortaan in november te houden, omdat de boompjes die in het voorjaar geplant waren, vaak dood gingen op de relatief droge Udense bodem.

En verder...

Willem heeft ook twee jaar na zijn MBO-studie en tijdens zijn HBO-studie bij Waterschap Aa en Maas (toen Waterschap de Maaskant geheten) gewerkt, maar is sinds 1998 algemeen bestuurslid bij het Waterschap en is daarmee collega van Ernest die dagelijks bestuurslid is. Hij zit namens de Brabantse Natuurbeheerders in het waterschapsbestuur. Het bestuur heeft af en toe een excursie, daarom liep hij pas in de stromende regen om de weidevogels te inventariseren (pilot zoekgebied weidevogels Beerse Overlaat). Hij heeft vele weidevogelsoorten gezien. Ernest stuurt deze pilot aan en de betreffende boeren waren erg enthousiast. Dat laatste deed hem nog het meest goed. Draagvlak hiervoor is zo belangrijk om in agrarisch gebied zo iets van de grond te krijgen.

Van Nico Ploegmakers heeft hij in 2010 het stokje overgenomen als lid van de Monumentencommissie in Uden en dan vooral de groene monumenten zoals monumentale bomen en hagen. Sinds januari is Willem door bezuinigingen van de gemeente secretaris van die commissie geworden. Gidsen doet hij ook graag, mensen vertellen over de natuur en landschap is zijn passie. Zowel voor het Brabants Landschap als voor het IVN gidst hij verschillende keren per jaar. Hij zou het wel meer willen doen, maar tijd is een probleem. Hij vindt de waardering altijd erg leuk: de oh's en de ah's van verwondering, dat geeft hem veel voldoening. Daarmee krijgt hij mensen warm voor de natuur en zijn ze eerder geneigd die te beschermen. De landschapscursus heeft hij al op verschillende plaatsen in Brabant gegeven, samen met Ernest de Groot (Cuijk, Boxmeer, Grave, Veghel en natuurlijk Uden). Om over vijf tot tien jaar ook nog plantenkennis binnen het IVN te hebben, zou hij wel eens quickscans willen doen op Hengstheuvel, Bedaf, Beekdal en andere. Zo houd je de kennis op peil. Dat is vooruitdenken. Willem is ook de kartrekker van het Groenhoevepad dat onlangs geopend is door de wethouder Marcel Delhez. We hebben weliswaar een werkgroep, maar Willem is de motor van de groep. Het pad moet een aardige natuuraanvulling worden op een Kinderboerderijbezoek, er zijn twaalf educatieve elementjes aangebracht, die je met behulp van een folder kunt langslopen.

Favoriete vogel

Bijna altijd vraag ik de geïnterviewde welke vogel favoriet is. Willem vindt vooral vogels met kleur mooi: Fazant, Bijeneter, Geelgors. Maar de mooiste vindt hij toch vooral de IJsvogel. Grappig genoeg betreft hij dit op zichzelf: de IJsvogel verzet veel werk met bijvoorbeeld zijn hol graven (Willem verzet ook veel werk), hij heeft karakter (Willem ook), is een strakke vlieger (Willem gaat ook recht op zijn doel af), als hij terugvalt door een strenge winter, krabbelt hij altijd weer op (Willem heeft een moeilijk jaar gehad door ziekte van zijn vrouw, maar hij is weer teruggekrabbeld). Hij vindt het erg leuk dat de IJsvogel broedt op de plek waar de Vogelwacht met het Waterschap een wand heeft aangebracht bij de Leijgraaf. Hij ziet de IJsvogels vaak bij zijn lunchwandelingen en inmiddels al enkele keren in zijn eigen tuin.

Op visite bij elkaars werkgroep

Als je kon, wat zou je dan willen veranderen binnen de natuurclubs? Willem vindt de samenwerking binnen de clubs prima en zou niet zo veel willen veranderen. Wel vindt hij één werkgroepcoördinatorenavond per jaar veel te weinig. Hij stelt voor dat werkgroepleden van de verschillende werkgroepen eens bij elkaar op visite gaan. Zo kweek je begrip en interesse bij elkaar. Heb je een activiteit binnen je werkgroep, nodig dan eens leden van een andere werkgroep uit om mee te gaan of te kijken, zodat die ook weten waar een ander groep mee bezig is. Het lijkt me een heel goed advies. Misschien iets voor de komende ledenvergadering? Al met al een bezig baasje die Willem. Zijn dagen én weekenden zijn flink gevuld met voornamelijk natuur. Die ligt hem na aan het hart. Zulke gedreven mensen kun je toch gemakkelijk juweeltjes binnen de club noemen. Die wil je niet graag missen. We hopen dan ook dat hij zijn werk nog lang kan voortzetten.

Willem spreekt de groep toe (VLU fietstocht)

Liesbeth Verkaar

Wetenswaardigheden door John Hermans

Mooi weer doet klauwieren goed

Wat kunnen de gevolgen van klimaatverandering zijn voor broedvogels? Om dit in te kunnen schatten, is het effect van weersomstandigheden op het broedsucces van Grauwe Klauwieren geanalyseerd. In het Britse tijdschrift Bird Study concluderen wetenschappers dat bij goede weersomstandigheden in juli, er meer jonge Grauwe Klauwieren het nest verlaten dan wanneer er slechte weercondities heersen. Als het in juli zonnig, warm en droog is vliegen zo'n drie jongen per paar uit, maar bij regenachtig en koud weer gemiddeld minder dan tweeëneenhalf jongen per paar. Alhoewel dit verschil niet groot lijkt, is het voldoende om een flinke invloed te hebben op de onderzochte populaties. Daarnaast spelen lokale effecten, waaronder terreinbeheer, en de situatie tijdens de trek en overwintering een rol bij het broedsucces. De onderzoeksdata, verzameld door medewerkers van Stichting Bargerveen, zijn afkomstig van Deense en Nederlandse populaties, beide gelegen aan de noordwestgrens van het broedareaal van de soort.

De redenen voor een slechter broedsucces bij slecht weer zijn divers en lastig uit elkaar te houden. Slecht zomerweer zorgt voor een lager aanbod van voedsel, waardoor de ouders meer moeite hebben met het voeren van hun jongen. Tegelijkertijd koelen de jongen eerder af, waardoor ze meer voedsel nodig hebben. Ook predatoren zoals gaaien, eksters en marters hebben echter weinig te eten en gaan actiever op zoek naar eten. De hongerige, luid om voedsel bedelende jonge vogels worden dan snel door deze rovers gevonden. Tenslotte mislukken er meer nesten doordat deze doorweekt raken met regenwater of uit bomen waaien.

Grauwe Klauwier (foto John Hermans)

In het kader van klimaatverandering is de voorspelde tendens naar warmere zomers in theorie gunstig voor Grauwe Klauwieren. Omdat de temperatuurstijging gepaard zal gaan met extremere weersomstandigheden is het echter de vraag in hoeverre dit nog roet in het eten gaat gooien. Waarschijnlijk zullen er momenten van gepiekte regenval optreden, waardoor zeer droge en extreem natte periodes elkaar afwisselen. In dat geval zal de lengte van deze periodes en het moment waarop ze plaatsvinden het lot van de klauwieren jaarlijks bezegelen.

Uit: Bericht Stichting Bargerveen, 18 april 2013

Goed nieuws over de Huismus

De achteruitgang van de Huismus in ons land is gestopt, de soort lijkt zelfs licht toe te nemen in de stad. Tegenover het positieve nieuws over de Huismus, staat het slechte nieuws over de Spreeuw. Deze soort neemt in de stad hard in aantal af. Dit blijkt uit de nieuwe Stadsvogelbalans van Vogelbescherming Nederland. In de Stadsvogelbalans worden de trends van alle broedvogels in de stad weergegeven.

De stadsvogelbalans is samengesteld op basis van telgegevens van Sovon Vogelonderzoek Nederland. De balans geeft de meest recente stand van de broedvogels in de stad weer. Van de 63 onderzochte soorten, gaan er twintig achteruit en achtentwintig vooruit. Uit de nieuwste stadsvogelbalans van Vogelbescherming blijkt dat de afname van de Huismus is gestopt. In stedelijk gebied laat hij zelfs een lichte toename zien, maar het is nog te vroeg om van herstel te spreken.

Opvallend is dat de Huismus het in de nieuwbouwwijken goed doet. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de nieuwbouwwijken inmiddels oud genoeg zijn om voedsel en nestgelegenheid te bieden. Uit de Stadsvogelbalans blijkt ook dat de Spreeuw als broedvogel alarmerend hard achteruitgaat, een trend die we ook in andere landen in Europa zien. Met een afname van veertig procent in de afgelopen twintig jaar komt de spreeuw zoals

het er nu naar uitziet op de Rode Lijst voor bedreigde vogels te staan.

Ook parkvogels, vogels die afhankelijk zijn van struiken en groen, zoals Roodborst en Winterkoning nemen over de hele linie af. Deze vogels hebben enerzijds last van de strenge winters, anderzijds is er door het verdwijnen van groen steeds minder plek voor hen in de stad. Watervogels, zoals diverse ganzen- en eendensoorten, doen het over het algemeen goed in de steden.

Vogelbescherming Nederland werkt hard aan een beter leefbare stad voor vogels en mensen. Vogels gelden als een graadmeter voor de kwaliteit van de leefomgeving. Gaat het goed met de vogels in een stad, dan gaat het goed met het groen in de omgeving. Mensen die in een groene omgeving wonen voelen zich niet alleen gezonder, uit onderzoek blijkt dat ze dat ook daadwerkelijk zijn. Aangezien 95 procent van de Nederlanders in de bebouwde kom woont, is er reden genoeg om goed te zorgen voor de vogels en het groen in de stad. Als sterk verstedelijkt land loopt Nederland hierin voorop, maar vergelijkbare problematiek speelt ook in andere landen.

Uit: Bericht Vogelbescherming Nederland, 23 april 2013

Pak redding boerenlandvogels serieus aan

Natuurbeheer door boeren is een groot fiasco. Dat is de conclusie van de Raad voor Leefomgeving en Infrastructuur (RLI), nadat het in opdracht van het kabinet heeft gekeken naar het huidige natuurbeleid. Vogelbescherming onderschrijft de conclusie dat het agrarisch natuurbeheer in de huidige vorm de boerenlandvogels niet gaat redden. Boerenlandvogels gaan al decennia lang in aantal achteruit. Subsidies voor boeren om hun land natuurvriendelijker te beheren hebben dit tij niet weten te keren.

Vandaag overhandigt de RLI haar advies aan staatssecretaris Dijkema van Natuur. De Raad, onder leiding van oud-minister Van Ardenne, heeft onderzocht hoe het huidige natuurbeleid functioneert en doet nieuwe aanbevelingen. De belangrijkste conclusie is dat natuurbeheer door boeren een groot fiasco is.

De afgelopen twintig jaar is hier een miljard aan subsidies voor uitgetrokken, terwijl de natuur op het boerenland tegelijkertijd dramatisch achteruit ging. Het aantal vogels op het boerenland is in die periode meer dan gehalveerd. Zo is de Veldleeuwerik met ruim negentig procent afgenomen, de Patrijs met vijftig procent en de Grutto met vijftig procent. De belangrijkste oorzaak hiervan is de intensivering van de landbouw.

Grutto (foto John Hermans)

De Raad adviseert daarom dat er een einde moet komen aan de regeling van natuursubsidies voor boeren. Alleen boeren die maatregelen nemen die echt werken, zoals het verhogen van het grondwaterpeil, werken met minder mest en minder gif én die wonen in de buurt van een natuurreserveaat, komen nog in aanmerking voor geld.

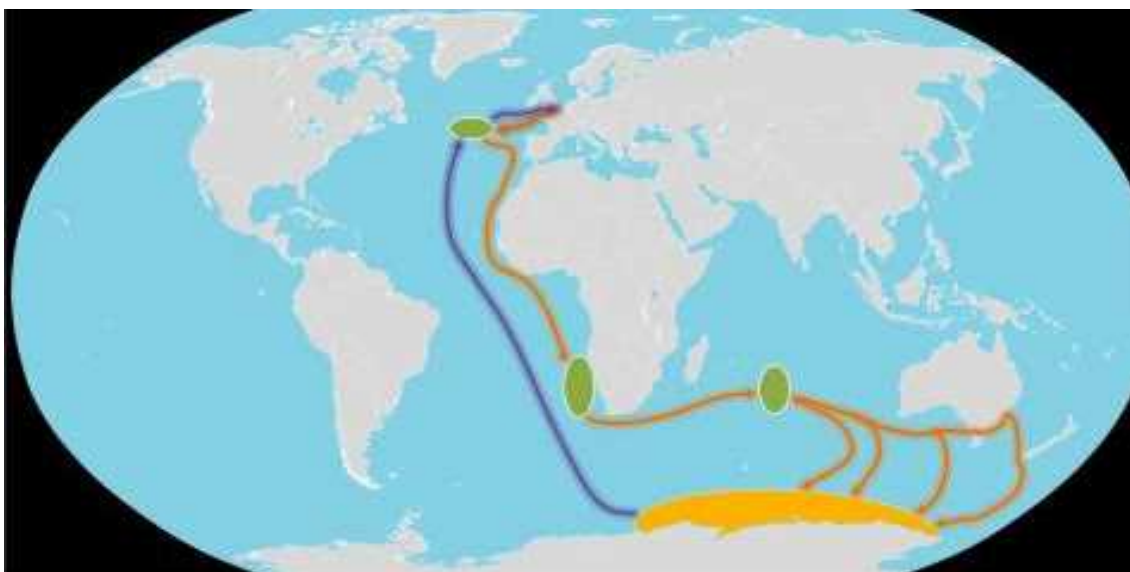
Vogelbescherming Nederland ziet in het advies een bevestiging dat er flinke veranderingen in het agrarisch natuurbeheer en in de agrarische bedrijfsvoering noodzakelijk zijn. Anders redden we de boerenlandvogels niet. In plaats van eenzijdige productie voor de wereldmarkt zullen er meer landbouwgebieden moeten komen waar natuur een centrale plek in de bedrijfsvoering inneemt, waar boeren dan ook voor beloond worden. Voor bijvoorbeeld weidevogels gaat het dan om grotere aaneengesloten gebieden met een hoog waterpeil, bloemrijke weiden die laat gemaaid worden.

Begin maart heeft Vogelbescherming -samen met De12Landschappen, Landschapsbeheer Nederland en Natuurmonumenten- een verbetervisie op agrarisch natuurbeheer gepresenteerd. Samen pleiten we voor een beter agrarisch natuurbeheer door subsidies in te zetten op plaatsen waar de natuur ook daadwerkelijk een kans heeft. Dit is vrijwel altijd rondom bestaande natuurgebieden. Versnippering van agrarisch natuurbeheer moet actief worden tegengegaan. Vogelbescherming lobbyt al jaren in Den Haag en Brussel voor het werkelijk vergroenen van het huidige landbouwbeleid. Daarnaast werken we samen met ruim honderd weidevogelboeren, die met succes hun bedrijfsvoering aanpassen aan de weidevogels die op hun land leven. Deze boeren laten zien dat een goede bedrijfsvoering wel degelijk samen kan gaan met agrarisch natuurbeheer, mits je de juiste maatregelen neemt.

Uit: Natuurbericht, 16 mei 2013

Nederlandse Noordse Stern vliegt record: 90.000 kilometer

Een Noordse Stern die in de zomer van 2011 in een kolonie in Groningen werd ógeloggerdôblijkt een jaar later meer dan 90.000 kilometer te hebben gevlogen: via Nieuw-Zeeland naar de Zuidpool en weer terug. Dat schrijven Ruben Fijn, Richard Phillips, Derick Hiemstra en Jan van der Winden in het jongste nummer van het tijdschrift Ardea van de Nederlandse Ornithologische Unie. Deze vogel is daarmee de nieuwe recordhouder langeafstandvliegen.

Route Nederlandse Noordse Sterns (foto Vogelbescherming Nederland)

De onderzoekers vingen in 2011 zeven Noordse Sterns in de kolonies rond de Eemshaven en Delfzijl. Het daarop volgende jaar werden, heel uitzonderlijk!, alle vogels teruggevangen. Van de zeven loggertjes konden slechts bij vijf de gegevens worden afgelezen. Op basis van de combinatie van daglengte en tijd hadden de minuscule apparaten van slechts een paar gram zwaar dagelijks de positie op aarde vastgelegd met een nauwkeurigheid van plus of min een paar honderd kilometer. In 2010 was na een vergelijkbaar onderzoek al gepubliceerd hoe

Noordse Stern (foto John Hermans)

Noordse Sterns van Groenland in een S-bocht via West-Afrika en Zuid Amerika naar de Weddellzee in Antarctica waren gevlogen. De verbazing van de Nederlandse onderzoekers was dan ook groot toen bleek dat de Groningse vogels bij zuidelijk Afrika naar het oosten trokken, de Indische Oceaan op. Nota bene Amsterdam eiland, midden in de Indische Oceaan bleek een tussenstop voor een aantal van hen, alvorens ze doorvlogen naar Australië. Eén vogel vloog zelfs door naar Nieuw-Zeeland, om pas daar naar het zuiden af te buigen. Opmerkelijk was bovendien dat, in tegenstelling tot vogels van Groenland, de Nederlandse sterns in Oost-Antarctica de zuidelijke zomer doorbrachten. Inclusief de vliegbewegingen op de tussenstops en in het overwinteringsgebied vlogen de vogels gemiddeld in 273 dagen maar liefst 90.000 kilometer.

~Het was natuurlijk al bekend dat de Noordse Stern de meest spectaculaire trekvogel is die je kunt onderzoeken, zo licht een opgetogen Van der Winden toe. ~Op basis van de publicatie uit 2010 waren we benieuwd of de Nederlandse vogels zich onderscheiden van de rest. De Noordse Stern zit hier aan de zuidgrens van zijn verspreidingsgebied. Nu blijkt dus dat deze deelpopulatie zich niet alleen anders gedraagt dan de vogels uit Groenland, ze zijn ook nog eens de absolute recordhouders in langeafstandvliegen.

Tussenstations beschermen

Behalve dat deze spectaculaire ontdekking het voorstellingsvermogen haast te boven gaat, zit er volgens Van der Winden ook een duidelijke praktische kant aan. ~De deelpopulatie waar deze Nederlandse vogels toe behoren is klein en bovendien krimpende. Door dit onderzoek zijn nieuwe gebieden in beeld gekomen die bescherming verdienen. Bovendien onderstrepen we met dit onderzoek nog eens het belang van bescherming van de sternkolonies rond Delfzijl. Die kolonies worden voortdurend bedreigd door menselijke activiteiten in het gebied.~ Dit onderzoek werd door Van der Winden uit eigen zak gestart en met financiële steun van Vogelbescherming uitgewerkt. De onderzoeker kijkt uit naar vergelijkbare initiatieven in de toekomst. ~Er komen de komende jaren nog meer van dit soort projecten met geolocators en Noordse Sterns, onder andere van Maarten Loonen op Spitsbergen. Het wordt erg spannend om te zien of de vogels van andere herkomstgebieden ook een eigen route hebben, of dat ze de Groenlandse of de Nederlandse route volgen.~

Uit: Bericht Vogelbescherming Nederland, 28 mei 2013

John Hermans

Halve dagexcursie Meinerswijk

Zondagmorgen 26 mei om acht uur melden zich (slechts) acht deelnemers voor de halve dagexcursie naar Meinerswijk, een uiterwaardengebied in de bocht van de Rijn bij Arnhem. Deelnemers aan de excursie waren: Koos Doorten, Martien van Dooren, José Escher, Dieny Fleuren, Jan-Willem Hermans, John Hermans, Isidro Rendon en Simone Schraven. De verdeling over twee auto's was snel gemaakt en voor negen uur stonden we al op een parkeerplaats bij de toegangsweg van het gebied. Het was gelukkig droog, maar wel vrij fris. Dus mooi weer voor een stevige wandeling.

Ooievaar
(foto John Hermans)

Meinerswijk is een echte zogenaamde stadsuiterwaard met een sterk industrieel verleden en talloze vergravingen door de tijd heen. Rond 1990 is het gebied teruggegeven aan de natuur zonder er actief in te grijpen. Er heeft zich een prachtig gebied ontwikkeld van verschillende soorten begrazingslandschappen en ooibos. Vanaf 2014 gaan Rijk en gemeente Arnhem het gebied opnieuw inrichten voor waterberging, natuur en recreatie. Niemand van de groep kende het gebied, maar omdat er maar één weg het gebied in liep was de keuze niet moeilijk. Bij het eerste water werden onder andere de Tureluur, Krakeend, Scholekster en Aalscholver waargenomen. De

Rietgors
(foto Marc Gottenbos)

wandeling voerde verder langs een oude, verlaten steenfabriek waar een Ooievaar op zijn nest zat, langs restanten van de IJssellinie in de vorm van een bunker waarop een Zanglijster zijn mooiste lied zat te zingen en dat alles in volledige rust, wat wil je nog meer? Halfweg de wandeling kwamen we langs een mooie kijkhut gemaakt van geroest ijzer. Behalve zwaluwen was er niet zoveel te zien. Vlug een bakje koffie en een broodje en weer verder. Achterom kijkend zagen we dat deze kijkhut prachtig in het landschap was ingepast. Verassend spotten we daarna heel kort nog een Blauwborst. Door natte wilgenbossen lopend zagen of hoorden we de Kleine Karekiet, Bosrietzanger en Spotvogel. De Rietgors had geen tijd om te fluiten want hij was heel druk met het voeren van zijn kroost en wilde daarbij niet gestoord worden door ons.

Teruggekomen op de harde weg bleek dat we weer op het begin van de route waren uitgekomen. Op de terugweg naar de parkeerplaats zat er nog prachtig een Paapje op de prikkeldraad van de wei. Al met al een schitterende wandeling van drie uur. Voor mij hoeven de provincie en gemeente het gebied niet te gaan ontwikkelen. Mooier kunnen ze het niet maken, wel toeristischer en daar zit ik niet op te wachten.

Waargenomen vogels tijdens de excursie - 60 soorten (met dank aan Isidro voor de registratie):

Grote Gele Kwikstaart, Winterkoning, Fitis, Pimpelmees, Grasmus, Scholekster, Grauwe Gans, Fuut, Zilvermeeuw, Zwartkop, Houtduif, Koolmees, Vink, Tjiftjaf, Boerenzwaluw, Huiszwaluw, Tuinfluiter, Zanglijster, Oeverzwaluw, Kleine Mantelmeeuw, Spotvogel, Merel, Huismus, Meerkoet, Wilde Eend, Blauwe Reiger, Zwarte Kraai, Ekster, Spreeuw, Staartmees, Nijlgans, Putter, Kauw, Holenduif, Kleine Karekiet, Ringmus, Knobbelswaan, Fazant, Torenavalk, Rietgors, Grote Bonte Specht, Bosrietzanger, Krakeend, Kievit, Aalscholver, Dodaars, Roodborst, Gierzwaluw, Boomkruiper, Blauwborst, Buizerd, Paapje, Turkse Tortel, Visdief, Heggemus, Tureluur, Gaai, Geelgors, Grote Canadese Gans en Ooievaar.

Martien van Dooren

Vakantie op Mallorca

Dit jaar zijn we met ons gezin van 1 tot en met 8 mei een weekje er tussenuit geweest. Onze keus was op Mallorca gevallen, een zonnig Spaans eiland waar naast de mooie strandjes en leuke dorpjes ook nog mooie natuurgebieden zijn. Voor ieder wat wils dus. We hadden een appartement in het noorden van Mallorca (Son Serra de Marina) met uitzicht op een prachtig blauwe Middellandse Zee geboekt. 's Morgens vroeg gingen mijn zoon Marijn en ik vanuit het appartement vaak vogelen in de omliggende gebieden. Natuurlijk was het een gezinsvakantie, waarbij we naast het vogelen ook lekker genoten hebben van het strand, de dorpjes en de vele terrasjes!

Audouins Meeuw

Rondom het appartement was er ôs morgens al volop vogelzang. Waarbij de Kleine Zwartkop wel het meest aanwezig was. Een Thekla Leeuwerik was voor ons appartement aan het baltsen, evenals de Duinpieper. Grauwe Vliegenvangers waren er volop, over het hele eiland zagen we deze soort. De Audouins Meeuw hebben we er zelfs meer gezien dan de algemene Geelpootmeeuw. Deze meeuw verraste me op een morgen doordat deze het brood op ons terras aan het eten was. ôs Avonds was het er stil, géén uil of Nachtzwaluw hebben we gehoord. Wel de Griel die me toch even bezig hield (dit geluid herkende ik immers niet). De gebieden die we bezocht hebben staan beschreven op de website van de Vogelwacht onder Reisverslagen - Persoonlijk - Mallorca 2013. (alleen al vanwege de vele mooie foto's, het bekijken waard, Red.).

Deze bezochte natuurgebieden zijn prachtige gebieden waar we leuke soorten hebben gezien. Zoals de Visarend (zie foto) die een vijftig meter voor een schuilhut dagelijks zijn vis opat, de Dwergarend die lastig werd gevallen door een Raaf, Eleonora's Valken die boven ons cirkelden. Al met al Mallorca is zeker een aanrader als vogeleiland.

Visarend met zijn dagelijkse portie vis

In de acht dagen hebben we in totaal 121 soorten gezien, waarvan drie nieuwe soorten voor mij (Knobbelmeerkroet, Zwartkoprietzanger, Balerische Grasmus). Het totaaloverzicht staat op de site.

Peter en Marijn van de Braak
(tekst en foto's)

Slechtvalken op CHV gebouw (Agrifirm)

Na een succesvol broedgeval, vorig jaar, van de Slechtvalk op het CHV-gebouw (Agrifirm te Veghel) waren de verwachtingen voor dit jaar hooggespannen! Het koppeltje Slechtvalken is het hele jaar aanwezig geweest en in het vroege voorjaar zijn ze ook gaan baltsen. Begin mei zat het vrouwtje in de kast, dit duidde op het eerste eileg! Eind mei zouden de jongen dan uitgekomen zijn en groot genoeg om te laten ringen. Mei is natuurlijk wel een drukke maand voor ons vogelaars, waarbij er nog enkele op vakantie waren. Verbaasd waren we echter dat de jongen eind mei al volop in de veren zaten! Het ringen moest dan ook snel gaan gebeuren. De dag na het zien van deze grote jongen waren de ringer Peter van Geneijgen en de medewerker van Agrifirm bereid om de jongen te gaan ringen. Peter van Geneijgen had die middag een vol programma, eerst de twee jonge Slechtvalken ringen in de toren van de Mortel (Beleefdelente.nl) en vervolgens de Slechtvalken in Veghel. Op de zonnige woensdagmiddag van 29 mei kwamen Jan van den Tillaart, Willy van Lanen en Peter van Geneijgen en ik bij het CHV-gebouw bijeen, waar we hartelijk ontvangen werden door de medewerker van Agrifirm. Gelukkig konden we met een lift naar de bovenverdieping van de silo's, het gebouw is tenslotte wel erg hoog.

Jong mannetje wordt geringd

Alles wordt gemeten

Op het dak aangekomen is de nestkast voorzichtig afgesloten met een plaat, zodat de al grote jongen er niet uit konden springen. Op dit dak is al goed te zien dat er een Slechtvalk aanwezig is: diverse kadavers en veren liggen er verspreid (duiven, Kraaien, Spreeuwen). Nadat de nestkast geopend werd zagen we de enorme jonge vogels zitten. Deze zetten direct een aanvalshouding aan, waarbij ze zelfs met de klauwen aanvallen. Gelukkig heeft de ringer handschoenen aan! Één voor één werden de jongen uit de kast gehaald. Ieder jong werd uitvoerig bekeken, de conditie was uitstekend volgens de ringer. Ook werden ze volledig gemeten (vleugellengte, staartlengte, klauw, pootdikte). Aan de hand van de gegevens kan al direct aangegeven worden of het een vrouwtje of mannetje is. Het vrouwtje Slechtvalk is namelijk een kop groter en heeft beduidend dikkere poten. Van de drie jongen vogels in Veghel zijn er twee mannetjes (640 gram) en een vrouwtje (900 gram). De jonge vogels kregen allen twee ringen om: een oranje kleurring (mannetjes ringnummer 30 en 40 en het vrouwtje 3R) en een ring met een nummer van het vogeltrekstation Arnhem. Door het aanbrengen van deze ringen zijn de Slechtvalken individueel te herkennen. Zodoende kan men gegevens verkrijgen over onder andere leeftijd, paarvorming, leefwijze en trekgedrag. Direct na het ringen zijn de jonge vogels teruggeplaatst, waarbij ze weer direct in aanvalshouding gingen. De beide ouders waren de gehele tijd alarmerend aan het rondvliegen. Een paar dagen later zitten de jongen al op het rooster voor de nestkast, over een week zullen ze hier al rondvliegen.

Slechtvalken op de Sint-Petruskerk in Uden (links Duits vrouwtje, rechts Nederlands mannetje)

Prachtig zo'n broedgeval in Veghel! Verrassend was dan ook dat we de afgelopen week melding kregen van een koppel Slechtvalken in Uden op de Sint Petruskerk. Ze zoeken vooral hoge gebouwen op, om van daar uit te jagen, maar ook om er te broeden. Na deze melding is er direct actie gekomen (bericht op ons forum). De dag na de melding is Martien van Dooren naar de kerk gegaan en hij heeft de twee vogels prachtig gezien en zelfs op de foto kunnen zetten. Zelf ben ik de dag erna (en nog vele keren meer) wezen kijken en heb de twee Slechtvalken prachtig kunnen bekijken. Zelfs de ringen heb ik kunnen aflezen. Het mannetje, donker grijs, is aan de rechterpoot geringd met een oranje ring (JR). Dit is een Nederlandse vogel, afgelopen jaar op 27 april 2012 geringd op de zendoren van Haren! Hij was op die dag 19/20 dagen oud en zat in een nest van vier (man 1x, vrouw 3x). Het vrouwtje, te herkennen aan de grootte en een nog wat bruinige kleur heeft een witte ring aan de linkerpoot (1 ° LN). Deze vogel komt uit Duitsland.

De volgende gegevens zijn van haar bekend:

*Dieser weibliche Falke wurde am 23.05.2011 in einer Viererbrut (2,2) im Alter von ca. 28 Tagen (Flügel: 225, 230 mm; Gewicht 975 g bei leerem Kropf) durch Thorsten und Nicole am Brutplatz Gelsenkirchen-Scholven (GE 1a) beringt. Es trägt rechts Vowa-Ring 3402951 und links 1 °LN. Das Zeichen ° (**Grad**) verwenden wir als Hinweis, dass die beiden Buchstaben nach links um 90° gedreht sind.*

Die beiden Fotos zeigen - wie natürlich zu erwarten - ein sehr junges Weib im typischen cornicum-Kleid.

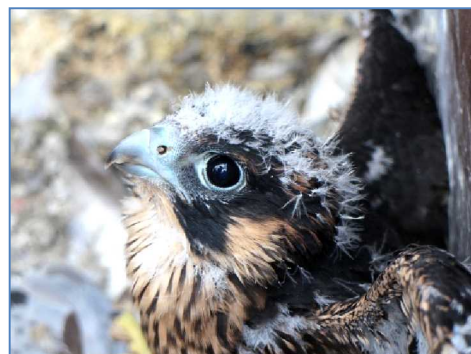
*GE 1a, Gelsenkirchen-Scholven (Chemiewerk BP/Veba Öl),
Brutplatz Kasten am Kamin.*

Koordinaten: 51°35'29"N, 07°01'42"E.

Ansiedlungsentfernung ca. 96 km WNW.

Aan voedsel hebben ze geen gebrek, al diverse malen heb ik gezien dat ze een duif aan het versmaden waren. Slechtvalken broeden pas na het eerste jaar, dus dit jaar zal het er niet van gaan komen. Maar wie weet volgend jaar, we zullen dit blijven volgen!

Peter van de Braak
(tekst en foto's)

Appartementencomplex op terrein Groenhoeve

âIngebruikname unieke nestkastenflat met 88 nestgatenô

Op Tweede Paasdag stonden diverse gegadigden om 10.00 uur ôs morgens aan de poort van De Groenhoeve om als eerste een inschrijfformulier voor één van de âappartementenô te bemachtigen. Hiermee zou men dan een voorkeur kunnen aangeven voor een van de nog te bouwen 88 luxueuze onderkomens. Dat dit een ôl aprilô grap was, verraste de vele aanwezigen. ãDit had ik niet verwacht, maar ik wil wel een nestkast adopterenò, grapte er een.

Dat Vogelwacht Uden serieus bezig is met de nestkastproblematiek voor vogels, laat zich blijken uit de daadwerkelijke bouw en plaatsing van een gigantische mussenflat op het terrein van De Groenhoeve. Volgens bouwcoördinator Hans van den Heuvel van Vogelwacht Uden, heeft het bouwen van deze reuzentil hem zoân zestig tot tachtig uur gekost. ãWe hebben vorig jaar een soortgelijke kast in Duitsland gezien en dat inspireerde ons om er ook een voor Uden te maken. Er zitten 88 gaten in van verschillende diameters zodat hollenbroeders waaronder mussen, mezen, spreeuwen, spechten en misschien wel een gekraagde roodstaart hier hun nest in kunnen makenò, vertelt een enthousiaste Hans van den Heuvel. In het weekend voor Pasen week is de mussentil, tijdens vrieskou, door tien tot vijftien vrijwilligers op zijn plaats gezet en verankerd.

âMussenflatô op terrein van De Groenhoeve - Uden

Hoogwaardig materiaal

De mussentil is gemaakt van hoogwaardig materiaal, zodat deze zeker tien jaar meegaat. ãWe hebben voor duurzaam hout gekozen, waarna dit met een glanzende loofgroene lak is afgewerkt. Een meervoudig punten dak completeert het geheel.ò Binnenkort wordt het nieuwe Natuurpad geopend, waarbij de wandelaars automatisch langs dit in het oog springende bouwwerk kunnen lopen.

Peter Noy
(tekst en foto's)

Vogelwacht - Winkel

Wilt u iemand verrassen met een op vogels georiënteerd cadeau? Of wilt u uw vogelkennis verbeteren met behulp van een goede gids?

Wellicht staat in onderstaande lijst iets van uw gading. Mocht er niets voor u bijzitten, kijk dan ook eens op de website van de Vogelwacht.

In onderstaand overzicht is aangegeven, welke artikelen wij in voorraad hebben.

Boeken en veldgidsen:

- 1-2-3- Natuurgidsen Vogels ú 10,00
- Arendsoog ú 12,00
- Creatief vogels fotograferen ú 17,00
- De dwergganzen van Anjum ú 17,00
- De grauwe klauwier ú 15,00
- De kiekendieven van het Oldambt ú 19,00
- Dieren fotograferen ú 17,00
- Erfvogels in beeld ú 3,50
- IJsvogels ú 15,00
- Kerkuilen ú 13,00
- Living on the edge ú 50,00
- Mus ú 12,00
- Nesten in beeld ú 3,50
- Nieuwe zakgids Vogels ú 12,00
- Tuinvogels in beeld ú 3,50
- Vogelherkenningskaart ú 4,00
- Uilen van Europa ú 35,00
- Veldgids Roofvogels ú 25,00
- Veldkijker, de natuur dichtbij ú 12,00
- Vogels, lichaamsbouw en gedrag ú 24,99
- Vogels over de vloer ú 17,00
- Vogels van Europa ANWB ú 25,00
- Vogels van maand tot maand ú 11,50
- Vogels voor elke dag ú 10,00

CD's en DVD's

- CD's met vroege vogelzang 3 Nico de Haan, vogels van plas en moeras ú 10,00
- DVD Onze zwanen en wilde ganzen ú 17,00

Verrekijkers:

- Riemenstelsel voor kijker of fototoestel (Harness) ú 12,00

Andere artikelen:

- Vogelwacht Uden sticker (oude logo)..... gratis!
- Vogelwacht Uden sticker (nieuwe logo)..... gratis!
- Vogelwachtbadge (oude logo)..... ú 1,00
- Vogelwachtsplendje (een ómustô voor leden, oude logo)..... ú 5,00
- Voederhuis..... ú 10,00
- Verjaardagskalender..... ú 5,00
- Klompje..... ú 3,00
- Opvangschaal vogelvoer..... ú 9,00

Werkgroep Vogelwacht-Winkel:

De medewerkers van de winkels zijn: Ria de Vent, Henk Arnoldussen, Bart Gras en Koos Doorten.

De winkel bevindt zich fysiek bij: Koos Doorten
Kruisstraat 13,
5388 CH Nistelrode
Telefoon: 0412-650180

Bestellingen via de website van Vogelwacht Uden: www.vogelwachtuden.nl en klik op óalgemeenô daar vind je de winkel.

Foto Rooijmans

www.fotorooijmans.nl

Markt 10 - 6021CD - Budel
tel. 0495-494890
h.rooijmans1@chello.nl

SWAROVSKI

Al vele jaren zijn wij het adres voor Swarovski verrekijkers, Spottingscopes en toebehoren.

Met gedegen advies en eindeloos geduld staan we u terzijde in uw keuze voor het juiste Swarovski produkt.

Een produkt dat beschouwd mag worden als de "Rolls Royce" onder de optiek. De "EL-serie" bijvoorbeeld wordt op 140 punten op kwaliteit gecontroleerd. Daardoor ontstaat een produkt waarop met een gerust hart 30 jaar garantie wordt gegeven (10 jaar bij spotting scopes)

SWAROVSKI

SWAROVSKI OPTIK DIGISCOPING

Dankzij de DCA, DCB en TLS800 gaat voor u de fascinerende wereld van SUPER-TELE-FOTOGRAFIE open.

Met gemak haalt u uw moeizaam te benaderen object 40,..50,..60 maal dichterbij. Vogels en wild fotograferen was nog nooit zo gemakkelijk.

Met 30 jaar ervaring in fotografie kunnen wij u uiteraard een schat aan informatie en adviezen verstrekken, waardoor goede resultaten meteen haalbaar zijn.

Het assortiment van Swarovski omvat meer dan 25 kijkers en telescopen.

Nobru
TECHNISCH PERSONEEL BV

Dé specialist voor technische functies

- **Opdrachtgevers** kunnen vacature(s) voorleggen aan Nobru waarna zij zich toelegt op het, binnen de gestelde termijn en budget, adequaat vervullen van de personeelsbehoefte.
- **Werkzoekenden** met een technische of technisch/commerciële achtergrond kunnen bij Nobru terecht voor advies en bemiddeling naar een duurzame baan bij een van haar opdrachtgevers.

De belangrijkste vakgebieden waarbinnen Nobru Technisch Personeel werkzaam is, zijn:
Elektrotechniek, Werktuigbouwkunde, Bouwkunde en Civiele Techniek.

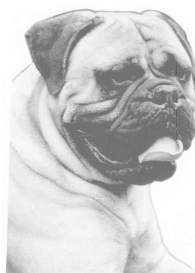
Nobru Technisch Personeel B.V.
Rondweg 73 (Poort van Uden)
Postbus 73
5400 AB Uden

Telefoon: 0413-243610
Fax: 0413-243615
E-mail: info@nobru.nl
Internet: www.nobru.nl

premium honden & katten voeders,

ZOËN KWALITEIT; ZO VOORDELIG !!

www.4feedt.nl

Onder andere in ons assortiment:

20 kg Senior krokant:	ú 34,00
20 kg Krokante brok:	ú 25,30
20 kg Superieur Kip & Rijst (Premium):	ú 31,50
20 kg Superieur Puppy brokjes:	ú 40,75
15 kg Superieur Lam & Rijst (hypoallergeen):	ú 27,75
20 kg Sensitive No Grain (hypoallergeen):	ú 43,30
10 kg 6-Mix kattenbrokjes:	ú 19,90

en vele andere soorten; ook alles in 10 kg verpakkingen

Gratis bezorgservice in Uden, Oss, Veghel, Nijmegen, Wijchen en omgeving!

U bent ook van harte welkom in onze winkel:
Honden & Katten Speciaalzaak 4FEEDT
Volkelseweg 26 - 5405 NA Uden

Kijk eerst op www.4feedt.nl voor de openingstijden!!

Meer informatie en VOORDELIG on-line shoppen (> 1.000 artikelen):

www.4feedt.nl

Of vraag een folder aan: 0413 - 266 398

Ideeën nodig voor in en om het huis?

Kom eens kijken en vraag
advies én alles voor een
voordelige prijs

U zoekt een goede hovenier?

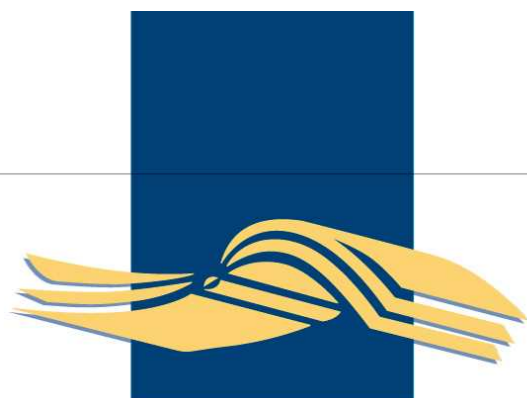
Die zijn vak verstaat en
kennis van zaken heeft?

**Laten we
kennismaken!**

Kijk ook eens op onze site.

GOORKENSWEG 1 - 5405 BV UDEN - 0413 - 26 10 78 - INFO@DEKLEUTER.NL - WWW.DEKLEUTER.NL

Voor boeken en tijdschriften gaat u naar:

Boekhandel Bert van der Heijden

Mondriaanplein 12, 5401 HX UDEN
Telefoon: 0413-260907
Internet: www.libris.nl
E-mail: bertheijden@libris.nl

Gordijnen
vloerbedekking
binnenzonwering
raamdecoraties
enz.

Neringstraat Oost 7-9
5401 GM Uden
Tel.: 0413-250510
Fax.: 0413-247210

www.vloerenraam.nl

Een huiscollectie Impressions;
een collectie met veel keus en
kwaliteit, speciaal voor u
geselecteerd en vervaardigd.
WELKOM

'De Bloemenkelder'

Botermarkt 7
5404 NV UDEN

Tel.: 0413-267988
Fax: 0413-257584

Onderdeel van The Florist Bloemen en Planten

Voor meer informatie:
www.theflorist.nl

Botermarkt 7, 5404 NV Uden, Tel.: 0413 - 26 79 88

Thuis in wonen

Atriensis B.V.
Pastoor Petersstraat 170-40
Postbus 842
5600 AV Eindhoven
Telefoon: 040-2367859
Fax: 040-2364278

E-mail: info@atriensis.nl
Webite: www.atriensis.nl

Th. Peters Machinale Timmerwerken

Het juiste adres voor kozijnen en trappen

Eisenhowerweg 22
5466 AC VEGHEL
Tel.: 0413-377744
Fax: 0413-354755

**Slagerij
Frans Knobbout**

Drossaard 12
5403 ET UDEN
tel: 0413-267354

*Wij bieden u met zekerheid het
beste rundvlees uit Nederland*

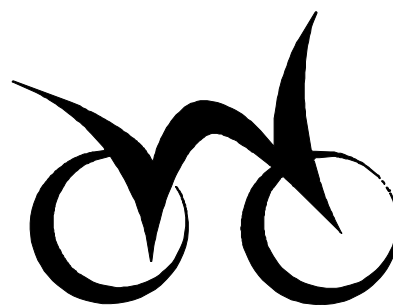
COCK ULAND de fietsenwinkel

**Drossaard 47
5403 ES Uden
Tel. 0413-267088**

**Duifhuizerweg 8 Tel. 0413 363785
5406 TB Uden Fax 0413 342047**

*Voor al uw agrarisch
loonwerk*

**Wim de Wilt
tweewielers**

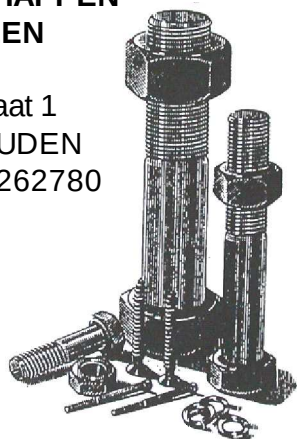
**Tweewielers Wim de Wilt v.o.f.
Kerkstraat 4, 5401 BE UDEN**

**Telefoon: 0413-262620
Telefax: 0413-255560
E-mail:
tweewielerswimdewilt@gmail.com**

snijders metaal

IJZERWAREN
GEREEDSCHAPPEN
METALEN

Kapelstraat 1
5401 EC UDEN
Tel.: 0413 - 262780

de Bruin

verzekeringen

**Een vertrouwd adres
voor al uw verzekeringen**

Velmolenweg 87, Uden • Telefoon: (0413) 330999
E-mail: info@debruin.nl • Internet: www.debruin.nl

HONDEN WASSERETTE IN ZEELAND

UNIEK IN DEZE REGIO!
DE HONDENWASSERETTE, DE PERFECTE
OPLOSSING VOOR IEDERE HONDENBEZITTER.
UW HOND WASSEN MET SHAMPOO,
ANTIVLOOIEN/TEKEN BEHANDELING EN
DAARNA DROOGFÖHNEN.
ALLES IN ÉÉN MOEITE EN GEEN ROMMEL
EN NATTIGHEID IN UW BADKAMER.
U KUNT 7 DAGEN PER WEEK TERECHT.

WILLEMSSEN
TUIN- EN PARKMACHINES
TANKSTATION
HONDENWASSERETTE

Kerkstraat 117
5411 CK Zeeland Nbr
Tel (0486) 45 21 15 www.tonnywillemssen.nl

WILLEMSSEN
TUIN- EN PARKMACHINES
TANKSTATION
HONDENWASSERETTE

Kerkstraat 117 - 5411 CK Zeeland Nbr - Tel (0486) 45 21 15 - www.tonnywillemssen.nl

- Verkoop van tuin- en parkmachines
- Tuingereedschap
- Berekening benodigdheden
- Reparatie van tuin-en parkmachines
- Slijpen van houtbewerking-gereedschap,
- Veetondeuses scharen, messen, etc.
- Levering en verkoop Shell/campinggas
- Levering en verkoop petroleum/gasolie
- 24uur Tamoil tankservice
- Altijd tanken via de betaalautomaat met 'n bank/giro- of andere betaalcad

Graag tot ziens!

Openingstijden: Ma gesloten | Di t/m Do 8.00 - 18.00 uur | Vrij 8.00 - 20.00 uur | Za 9.00 - 16.00 uur

Hallo **JUMBO**

'DE BESTE SUPERMARKT VAN BRABANT'

Jumbo, Roland de Laak
Drossaard 14-18
5403 ET UDEN
Telefoon: 0413-267837

Foto de Vakman

Echte foto speciaalzaak met internet prijzen

Marktstraat 10 - Uden
Telefoon: 0413-263695
E-mail: verkoop@fotodevakman.nl

foto.de
vakman
uden
wijken

Marktstraat 10
5401 GH Uden
Spoorstraat 16
6602 AZ Wijchen

**Deskundig advies
lage prijzen**

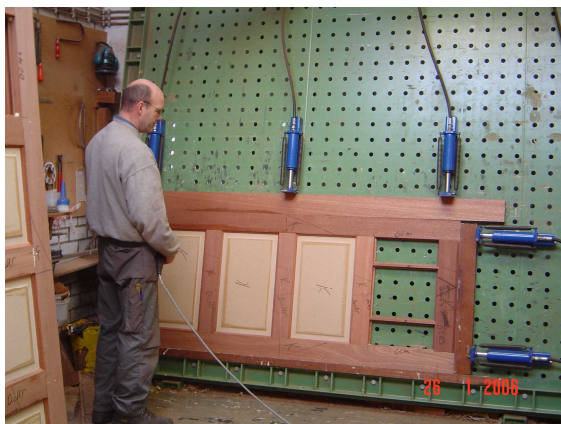
www.fotodevakman.nl

voor wie goedkoop een camera wil kopen....

Hans van den Heuvel Machinale Timmerwerken

*Voor al uw binnen- en
buitendeuren*

Leurke 2A
5427 EE BOEKEL
Tel.: 0492-323861
Fax: 0492-324013
Website: www.heuveldeur.nl

**Kom kijken,
ontdekken én spelen**

Kinderboerderij Groenhoeve Uden
Artillerieweg 3, 5403 PB UDEN
tel : 0413 - 250047

Open: ma- vrij vanaf 11 uur.
za en zo vanaf 13.30 uur.
Sluiting : zomer 17.00 uur.
Winter 16.30 uur.

www.kinderboerderij-uden.nl